

การศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอฟิมาย
จังหวัดนครราชสีมา

นายสว่าง เสวะนา

โครงการนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต
การบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค
สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2556

การศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย
จังหวัดนครราชสีมา

มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อนุมัติให้นำโครงการฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

คณะกรรมการสอบโครงการ

(รศ. ดร. อวิรุทธิ์ ชินกุลกิจนิวัฒน์)
ประธานกรรมการ

(รศ. ดร. พรศิริ จงกล)
กรรมการ (อาจารย์ที่ปรึกษาโครงการ)

(รศ. ดร. ณัฏชัย โชติชัยชาญ)
กรรมการ

(รศ. ร.อ. ดร. กนต์ธร ชำนิประศาสน์)
คณบดีสำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์

สว่าง เสวะนา : การศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัด
นครราชสีมา (STUDY OF TOURIST PLACES MANAGEMENT IN PHIMAI
DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE) อาจารย์ที่ปรึกษา :
รองศาสตราจารย์ ดร.พรศิริ จงกล

การศึกษานี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการ
สิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้เป็นแนวทางปรับปรุงและ
พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก หรือแหล่งท่องเที่ยวต่อไป การศึกษาใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือ
ในการรวบรวมข้อมูลจากตัวอย่างประชากรที่เป็นนักท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมาย จำนวน 405 คน
ตัวอย่างประชากรที่เป็นเจ้าหน้าที่ให้บริการของแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมาย จำนวน 118 คน
ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วยโปรแกรม SPSS ผลการศึกษาสามารถสรุปได้ว่านักท่องเที่ยว
ส่วนใหญ่เคยไปเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย โดยส่วนใหญ่มาท่องเที่ยวกับ
ครอบครัว เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ ช่วงเวลาที่นิยมมาเที่ยวมากที่สุด คือ วันหยุดสุดสัปดาห์
นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในด้านการให้บริการ พบว่า
นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากในการบริการด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ ด้านการจัดการ
สถานที่ ด้านการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว และด้านสถานที่/สิ่งแวดล้อม มีความพึงพอใจปานกลาง
ในด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ด้าน
ข้อมูลข่าวสาร และด้านคมนาคมและความปลอดภัย ผลการศึกษาในส่วนของเจ้าหน้าที่ของแหล่ง
ท่องเที่ยว พบว่าเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31-45 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาระดับปริญญา
ตรี ผลการสำรวจระดับการให้บริการด้านต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย พบว่ามีการ
ให้บริการในด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับการให้บริการที่มาก สามารถให้บริการแก่
นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมายได้เพียงพอต่อความต้องการ การ
ประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว ตามกฎกระทรวง ปี พ.ศ. 2548 พบว่าส่วนใหญ่
สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

สาขาวิชา วิศวกรรมโยธา

ปีการศึกษา 2556

ลายมือชื่อนักศึกษา _____

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา _____

SAWANG SEWANA : STUDY OF TOURIST PLACES MANAGEMENT
IN PHIMAI DISTRICT, NAKHON RATCHASIMA PROVINCE.
ADVISOR : ASSOC. PROF. PORNSIRI JONGKOL, Ph.D.

The objective of this study was to study facilities and environmental management of tourist places in Phimai district. The results of this study can be used to improve and develop facilities or tourist places. A set of questionnaires was used to collect data from 405 tourist samples who visited Phimai district and 118 officers who worked in tourist places in Phimai district. Then, SPSS was used to analyze the data. The results showed that most tourists visited Phimai historical park. Most of them traveled with their families for recreation. Weekend was the most popular time for traveling. Most tourists lived in the north-eastern part of Thailand. The tourists were most satisfied in officer service, tourist place management, promotion, and environment of tourist place. In addition, the results also showed that age of tourist place officers was 31-45 years old. Most of them held a bachelor degree. They rated service level as high since they were able to fulfill the tourists' need. The results also revealed that the facilities in tourist places were not conformed with the promulgation of the access to public facilities for disabled persons and elderly regulations B.E. 2548.

School of Civil Engineering
Academic Year 2013

Student's Signature _____
Advisor's Signature _____

กิตติกรรมประกาศ

โครงการศึกษานี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาอย่างยิ่งจาก รองศาสตราจารย์ ดร. พรศิริ จงกล อาจารย์ที่ปรึกษา ซึ่งได้กรุณาให้คำแนะนำในการตรวจแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ให้ความรู้ ความเอาใจใส่ มีความเมตตากรุณาแก่ลูกศิษย์เป็นอย่างดี ผู้ศึกษาจึงขอขอบพระคุณท่าน รองศาสตราจารย์ ดร.พรศิริ จงกล ไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ทางด้านการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา ให้แก่ผู้ศึกษา ซึ่งเป็นความรู้และประสบการณ์ที่มีค่าและมีประโยชน์ในการทำงานของผู้ศึกษาต่อไป ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณบิดามารดา และครอบครัว ที่ได้ให้กำลังใจในการศึกษา และการทำโครงการจนประสบผลสำเร็จ ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในอำเภอพิมายที่ได้ให้ความช่วยเหลือและประสานงาน ขอขอบพระคุณนักท่องเที่ยวและผู้ตอบแบบสอบถามทุกท่านที่ได้ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามเป็นอย่างดี และท้ายสุดขอขอบคุณเพื่อนๆ ทุกคนที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจตลอดการทำงานศึกษาร้านี้เป็นอย่างดี

สว่าง เสวงนา

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ข
กิตติกรรมประกาศ.....	ค
สารบัญ.....	ง
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญรูปภาพ.....	ช
บทที่	
1 บทนำ.....	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย.....	2
1.3 ขอบเขตของงานวิจัย.....	2
1.4 กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	2
1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	2
2 ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	4
2.1 อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย.....	4
2.2 อุทยานไทรงาม.....	6
2.3 อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์.....	7
2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
3 วิธีการดำเนินงาน.....	27
3.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง.....	27
3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	28
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	30
4 วิเคราะห์ผลการทดลอง.....	31
4.1 การศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมายจากนักท่องเที่ยว.....	31
4.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลการท่องเที่ยว.....	32
4.1.2 ระดับความพึงพอใจในการท่องเที่ยว.....	39

4.2 การศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมายจากเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติการและให้บริการ.....	46
4.2.1 ข้อมูลส่วนบุคคล.....	47
4.2.2 ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการให้บริการในด้านต่าง ๆ.....	49
4.3 การศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา.....	54
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	79
5.1 สรุปผลการศึกษา.....	79
5.2 อภิปรายผล.....	80
5.3 ข้อเสนอแนะตามผลการศึกษา.....	80
เอกสารอ้างอิง.....	81
ภาคผนวก ก.ตารางสำเร็จรูปขนาดตัวอย่างประชากรของ Yamane.....	82
ภาคผนวก ข.แบบสอบถามนักท่องเที่ยวการศึกษาการจัดการแหล่งเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา.....	84
ภาคผนวก ค.แบบสอบถามเจ้าหน้าที่การศึกษาการจัดการแหล่งเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา.....	90
ภาคผนวก ง.แบบฟอร์ม Checked lists สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา.....	94
ประวัติผู้เขียน.....	102

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 ระดับความพึงพอใจในการให้บริการด้านต่าง ๆ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็น นักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว.....	40
4.2 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการให้บริการด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง โดยผู้ให้คะแนนคือนักท่องเที่ยว.....	43
4.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยมีปัจจัยคือ อายุของนักท่องเที่ยวนักท่องเที่ยว.....	45
4.4 ผลการสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับระดับการให้บริการด้านต่าง ๆ.....	50
4.5 ตัวอย่างรูปถ่ายสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย.....	54
4.6 ผลการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย.....	56
4.7 ตัวอย่างรูปถ่ายสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานไทรงาม.....	62
4.8 ผลการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานไทรงาม.....	63
4.9 ตัวอย่างรูปถ่ายสิ่งอำนวยความสะดวกในอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์.....	70
4.10 ผลการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์.....	72
ก.1 ขนาดตัวอย่างประชากรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Yamane, 1973).....	83

สารบัญรูปลภาพ

รูปที่	หน้า
1.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย.....	3
2.1 อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย.....	4
2.2 อุทยานไทรงาม.....	6
2.3 อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์.....	7
4.1 ร้อยละของเพศนักท่องเที่ยว.....	31
4.2 ร้อยละของสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเคยไป.....	32
4.3 ร้อยละของยานพาหนะที่ใช้เดินทาง.....	32
4.4 ร้อยละของผู้ที่ทานพาไปเที่ยว.....	33
4.5 ร้อยละของช่วงเวลาในการไปท่องเที่ยว.....	33
4.6 ร้อยละของเหตุผลที่ไปท่องเที่ยว.....	34
4.7 ร้อยละของอายุนักท่องเที่ยว.....	34
4.8 ร้อยละของอาชีพนักท่องเที่ยว.....	35
4.9 ร้อยละระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว.....	35
4.10 ร้อยละของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว.....	36
4.11 ร้อยละของสถานภาพของนักท่องเที่ยว.....	36
4.12 ร้อยละภูมิฐานะของนักท่องเที่ยว.....	37
4.13 ร้อยละโรคประจำตัวของนักท่องเที่ยว.....	37
4.14 ร้อยละความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยว.....	38
4.15 ร้อยละของแหล่งที่นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลการท่องเที่ยว.....	39
4.16 ร้อยละของเพศเจ้าหน้าที่.....	47
4.17 ร้อยละของเจ้าหน้าที่ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวที่ทำการสำรวจ.....	47
4.18 ร้อยละอายุของเจ้าหน้าที่.....	48
4.19 ร้อยละสถานภาพของเจ้าหน้าที่.....	48
4.20 ร้อยละระดับการศึกษาของเจ้าหน้าที่.....	49

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศิลปะและวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่บ่งบอกเอกลักษณ์ความเป็นไทย ปัจจุบันสังคมไทยได้ตระหนักถึงความสำคัญของศิลปะ วัฒนธรรม เทศกาล รวมถึงมรดกทางวัฒนธรรมพื้นบ้านมากขึ้น ทั้งนี้การตื่นตัวต่อวัฒนธรรมประกอบกับความหลากหลายทางวัฒนธรรมในแต่ละพื้นที่เป็นจุดกำเนิดของการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ดังจะเห็นว่าการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมได้กลายเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวในยุโรป อีกทั้งประเทศอื่น ๆ ได้พยายามที่จะพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในประเทศของตนเอง นอกจากการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจะสามารถนำรายได้เข้าสู่ประเทศและนำไปสู่การพัฒนาเศรษฐกิจทั้งระดับประเทศและระดับภูมิภาค และระดับท้องถิ่นแล้ว การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการสืบทอดวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป สำหรับประเทศไทยแล้ว การพัฒนาท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมบริการที่สร้างรายได้และการจ้างงานให้กับประเทศไทยเป็นอย่างมาก อย่างไรก็ตามท่ามกลางการแข่งขันของตลาดท่องเที่ยวที่สูงขึ้น กระแสการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจึงได้รับความสนใจเพิ่มสูงขึ้น

แหล่งท่องเที่ยวและมรดกทางวัฒนธรรมของประเทศไทยมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และได้มีการถ่ายทอดมรดกทางวัฒนธรรมสืบเนื่องมาเป็นเวลานาน อำเภอพิมายนับว่าเป็นพื้นที่หนึ่งที่มีแหล่งโบราณสถานที่ยิ่งใหญ่ทางประวัติศาสตร์ บนพื้นที่ 115 ไร่ พื้นที่ของปราสาทหินพิมายเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้ากว้าง 565 เมตร ยาว 1,030 เมตร นอกจากนี้แล้วยังมี “ไทรงาม” ซึ่งเป็นสถานที่ที่มีต้นไทรขนาดใหญ่ อยู่ในบริเวณโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาทุ่งสัมฤทธิ์ ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 25,000 ตารางฟุต มีชื่อพื้นเมืองว่า “ไทร้อย” จากการศึกษาพบว่าไทรงามแห่งนี้เจริญเติบโตแผ่กิ่งก้านสาขาให้ร่มเงามาเป็นเวลา 350 ปี เริ่มเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียง นับตั้งแต่สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ในสมัยรัชกาลที่ 5 ได้เสด็จประพาสเมืองพิมาย เมื่อ 21 มกราคม พ.ศ. 2454 และได้พระราชทานนามสถานที่ท่องเที่ยวแห่งนี้ว่า “ไทรงาม” นอกจากนี้แล้วแหล่งท่องเที่ยวอีกแห่งหนึ่งคือทุ่งสัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นสถานที่ที่เกิดวีรกรรมของท่านท้าวสุรนารีและนางสาวบุญเหลือ ทั้ง 3 แห่งนับว่าเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ มีนักท่องเที่ยวทั้งในประเทศและต่างประเทศมาเยี่ยมชมเป็นจำนวนมากและสร้างชื่อเสียงให้กับจังหวัดนครราชสีมาเป็นอย่างยิ่ง

จากการที่มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเข้าไปเยี่ยมชมพื้นที่ท่องเที่ยวดังกล่าว จึงต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่นักท่องเที่ยว เช่น ทางเดิน ที่จอดรถ ป้ายแนะนำสถานที่ รวมทั้งห้องน้ำ นอกจากนี้ยังต้องมีการจัดการสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว เพื่อรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้

สะอาด ถูกสุขลักษณะและเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ดังนั้นจึงควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย เพื่อนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและวิธีการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมายต่อไป

1.2 วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

- 1.2.1 เพื่อศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
- 1.2.2 เพื่อศึกษาวิธีการจัดการสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

1.3 ขอบเขตของงานวิจัย

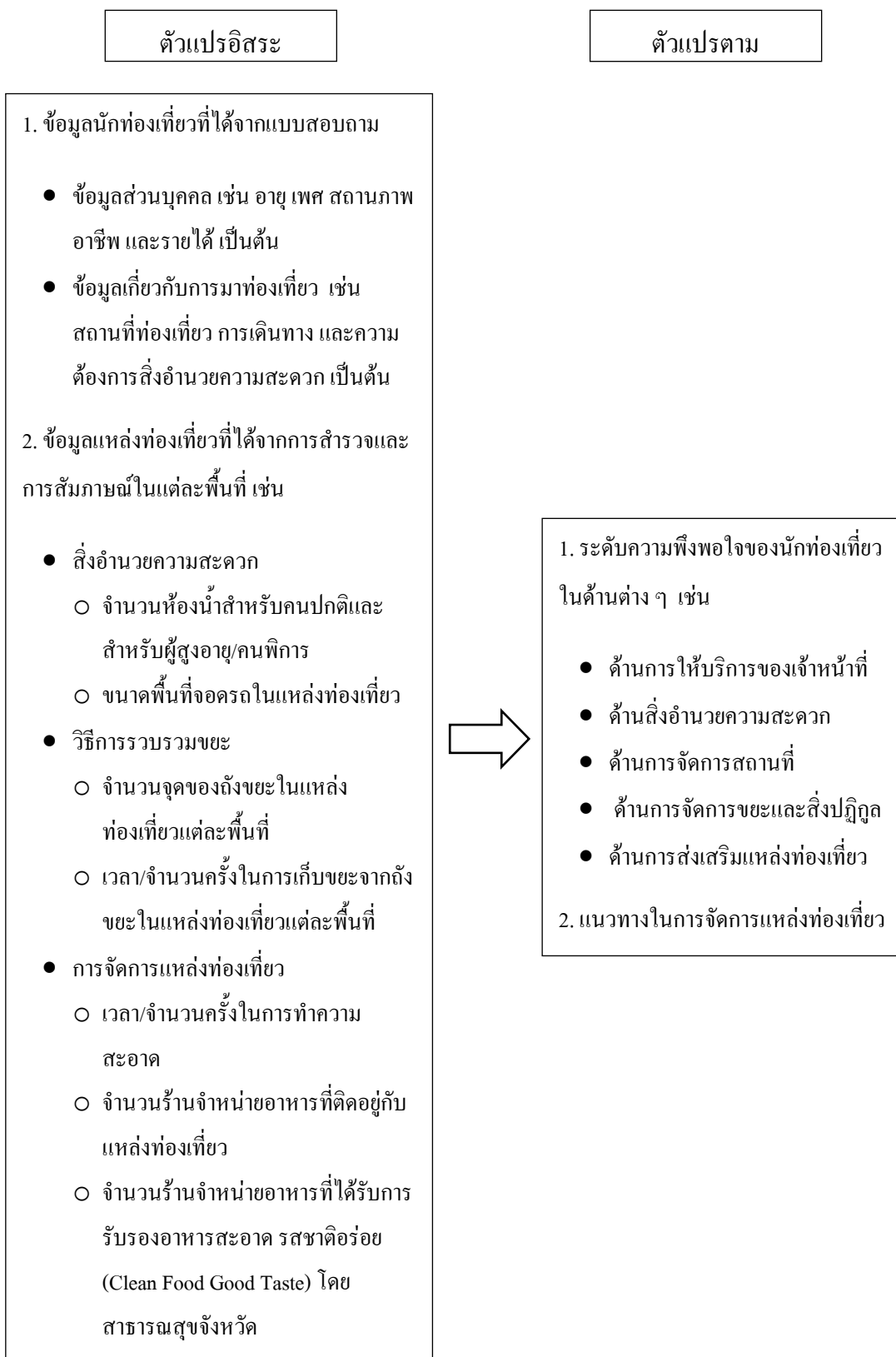
งานวิจัยนี้ศึกษาเฉพาะพื้นที่อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อุทยานไทรงาม และอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

1.4 กรอบแนวคิดงานวิจัย

การศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา มีกรอบแนวคิดดังนี้ ข้อมูลที่สนใจและนำมาใช้ในการวิเคราะห์เพื่อให้ได้ผลลัพธ์ตรงตามวัตถุประสงค์ในงานวิจัยนี้ได้มาจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยว การสำรวจแหล่งท่องเที่ยวและสัมภาษณ์บุคคลในพื้นที่จริงผลที่ได้ คือ ระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ และการเสนอแนวทางในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

1.5 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

- 1.5.1 นำผลการศึกษาไปใช้ในการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา
- 1.5.2 นำผลการวิเคราะห์ไปใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวโดยให้ประชาชนมีส่วนร่วม
- 1.5.3 นำผลการวิเคราะห์ไปสู่การจัดการหาสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างเหมาะสมต่อไป

รูปที่ 1.1 กรอบแนวคิดงานวิจัย

บทที่ 2

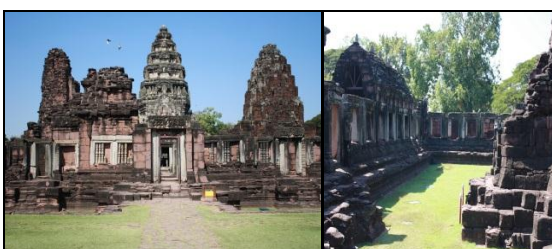
ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับนักท่องเที่ยวที่มาใช้บริการแหล่งท่องเที่ยวใน อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ดังนั้น จึงได้ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

- 2.1 อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย
- 2.2 อุทยานไทรงาม
- 2.3 อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์
- 2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย

พุทธศตวรรษที่ 17-18 อาณาจักรขอมสามารถขยายอาณาเขตมาถึงเมืองพิมายหรือที่รู้จักกันในนามวิมายะปุระ (วิ-มา-ยะ-ปุระ) ซึ่งมีฐานะเป็นเมืองสำคัญและเป็นศูนย์กลางอำนาจของขอมในดินแดนภาคตะวันออกเฉียงเหนือคู่กับลวปุระหรือลโวทยปุระ (ละโว้หรือลพบุรี) ซึ่งเป็นศูนย์กลางอำนาจของขอมในเขตภาคกลางและภาคเหนือของไทย จนกระทั่งถือกำเนิดราชวงศ์มหิธรปุระแห่งลุ่มน้ำมูล เข้าไปมีอำนาจปกครองอาณาจักรขอม และเริ่มลงมือก่อสร้างปราสาทหินพิมายในรัชสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 6 (พ.ศ. 1623-1650) กษัตริย์พระองค์แรกในราชวงศ์มหิธรปุระ ทรงเป็นโอรสของพระราชกษัตริย์ขอมกับพระนางกษัตริย์ลพบุรีแห่งแคว้นมหิธรปุระ ทรงก่อสร้างปราสาทหินพิมาย เพื่อให้เป็นศาสนสถานเพื่อสืบทอดพระพุทธศาสนานิกายมหายานซึ่งนับถือมานานกว่า 300 ปี (สมหมาย แก้วเพชร, 2556) ปราสาทหินพิมายเป็นศิลปกรรมเขมร นิยมแกะสลักลงในเนื้อหินตามส่วนต่าง ๆ ของอาคาร อาทิ หน้าบัน เสาประดับกรอบประตู และเสาประดับผนัง เป็นต้น (กรมศิลปากร, 2554)

รูปที่ 2.1 อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย

ปราสาทหินพิมาย เป็นพุทธศาสนสถานในนิกายมหายานขนาดใหญ่ที่สุดของอาณาจักรขอม ตั้งอยู่บนพื้นที่ 38 ไร่ (220 x 277.5 เมตร) เริ่มสร้างขึ้นในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 6 แล้วสร้างต่อโดย กษัตริย์ในราชวงศ์มหัศจรรย์ประสูติอีกหลายพระองค์จนแล้วเสร็จสมบูรณ์ในสมัยพระเจ้าชัยวรมันที่ 7 ปราสาทหินพิมายสร้างหันหน้าไปทางทิศใต้ เชื่อกันว่าเจตนาสร้างให้หันหน้าไปทางเมืองพระนคร การสร้างปราสาทหินพิมายใช้หิน 3 ชนิด หินทรายขาว หินทรายแดง และศิลาแลง โดยใช้หินจาก แหล่งหินตัดในเขตอำเภอสีคิ้ว จังหวัดนครราชสีมา สันนิษฐานว่าขนส่งโดยบรรทุกแพล่องตามลำ ตะคลองมาลงแม่น้ำมูลและขุดคลองจากแม่น้ำมูลเข้าถึงสถานที่ก่อสร้างซึ่งอยู่ห่างจากแม่น้ำมูล ประมาณ 300 เมตร (สมหมาย แก้วเพชร, 2556) ปราสาทหินพิมายถือว่ามีที่ตั้งอยู่ในทำเลที่ดีและ อุดมสมบูรณ์ เพราะมีลำน้ำไหลผ่านรอบเมือง (กรมศิลปากร, 2554)

อุทยานประวัติศาสตร์พิมายถือว่าเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมของอำเภอพิมายที่มี โอกาสในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ได้ด้วยเหตุผล 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านแหล่งท่องเที่ยว อุทยานประวัติศาสตร์พิมายเป็นศิลปวัฒนธรรมของอาณาจักร ขอมโบราณ เป็นสถานที่ที่แสดงถึงความเจริญด้านศาสนสถานของขอมในอดีต มีความเก่าแก่และมีความสวยงามมาก ปัจจุบันได้รับการบูรณะอย่างต่อเนื่อง จน กลายเป็นปราสาทหินที่มีความสมบูรณ์ของตัวปราสาทมากที่สุดของประเทศไทย
2. ด้านผู้รู้อุทยานประวัติศาสตร์พิมายสามารถจำแนกผู้รู้ออกเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มแรกเป็น มัคคุเทศก์ที่ทางอุทยานจัดเตรียมไว้สำหรับให้บริการนักท่องเที่ยว กลุ่มนี้จะมีความรู้ เกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์พิมายที่เป็นลายลักษณ์อักษร เช่น ความรู้ที่เกิดจาก การศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง การเข้าอบรม เป็นต้น กลุ่มที่สองเป็นผู้รู้ในชุมชน กลุ่มนี้จะมีความรู้ในลักษณะของเรื่องเล่าที่สืบทอดต่อกันมาจากบรรพบุรุษ เช่น ความ เชื่อมเกี่ยวกับการก่อสร้างปราสาทหินพิมาย เป็นต้น
3. ด้านการมีส่วนร่วมจากชุมชน อุทยานประวัติศาสตร์พิมายเปิดโอกาสให้ชุมชนท้องถิ่น มีส่วนกิจในการกิจกรรมการท่องเที่ยว โดยการเปิดโอกาสให้เยาวชนในท้องถิ่นได้ทำ หน้าที่เป็นมัคคุเทศก์ คอยให้ความรู้และคำแนะนำกับนักท่องเที่ยว ทั้งนี้ ยู มัคคุเทศก์จะได้รับการฝึกอบรมจากสถาบันการศึกษาต้นสังกัดและอุทยาน ประวัติศาสตร์ เพื่อให้มัคคุเทศก์มีความพร้อมในการให้บริการนักท่องเที่ยวมาก ที่สุด
4. ด้านการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์ อุทยานประวัติศาสตร์พิมายสามารถจัด กิจกรรมเชิงสร้างสรรค์ได้ เช่น การเปิดโอกาสให้มัคคุเทศก์เป็นผู้นำเยี่ยมชมและให้ ความรู้เกี่ยวกับอุทยานประวัติศาสตร์พิมายแก่นักท่องเที่ยว การเปิดโอกาสให้ผู้รู้ใน

ชุมชนได้บอกเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการก่อตั้งอุทยานประวัติศาสตร์พิมายตามความเชื่อของบรรพบุรุษให้แก่นักท่องเที่ยวได้รับฟัง เป็นต้น (ดุสิต ทูมมากรณ์, สัมภาษณ์. 2556)

2.2 อุทยานไทรงาม

“ไทรงาม” อยู่ในพื้นที่บริเวณโครงการส่งน้ำและบำรุงรักษาทุ่งสัมฤทธิ์ อ.พิมาย จ.นครราชสีมา ครอบคลุมพื้นที่ประมาณ 25,000 ตารางฟุต เป็นพืชยืนต้นชนิดหนึ่ง มีชื่อพื้นเมืองว่า “ไทรย้อย” จากการศึกษาพบว่าไทรงามแห่งนี้เจริญเติบโตแผ่กิ่งก้านสาขา ให้ร่มเงา มาเป็นเวลากว่า 350 ปีแล้ว โดยไทรงามเริ่มเป็นที่รู้จักและมีชื่อเสียงนับตั้งแต่สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ในรัชกาลที่ 5 ได้เสด็จประพาสเมืองพิมาย เมื่อ 21 มกราคม 2454 และได้พระราชทานนามสถานที่ท่องเที่ยวสถานที่แห่งนี้ว่า “ไทรงาม”

รูปที่ 2.2 อุทยานไทรงาม

นอกจากนามอันไพเราะแล้วไทรงามยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าประทับใจกับความสวยงามของรากไทรที่พันกระหวัดรัดเกี่ยวกันอย่างซับซ้อนประสานกันเป็นโครงข่ายขนาดยักษ์เชื่อมต่อกันคล้ายโครงข่ายของใยแมงมุมรากไทรบางส่วนที่งัดลงมาในแนวตั้งจินตนาการถึงซุ้มประตูต้นไม้ผลงานสร้างสรรค์จากความเป็นธรรมชาติล้วน ๆ นอกจากนี้กิ่งก้านของไทรงามบางส่วนแปรเปลี่ยนเป็นเก้าอี้นั่งสำหรับนักท่องเที่ยวชมทัศนียภาพริมน้ำให้บรรยากาศความเงียบสงบส่วนตัว

2.3 อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

ทุ่งสัมฤทธิ์เป็นสถานที่ทางประวัติศาสตร์อีกแห่งของโคราชที่เชื่อมโยงกับเหตุการณ์ที่ย่าโมนำชาวโคราชสู้รบกับกองทัพเวียงจันทร์จนได้ชัยชนะลักษณะเป็นทุ่งโล่งอย่างที่เห็นทั่วไป ชาวบ้านทุ่งสัมฤทธิ์ได้ร่วมกันสร้างศาลสถิตดวงวิญญาณนางสาวบุญเหลือและวีรชนชาวโคราชเอาไว้บริเวณทุ่งสัมฤทธิ์ เพื่อกราบไว้สักการะปัจจุบัน ได้มีการสร้างอาคารหลังใหม่ขยายให้ใหญ่มากขึ้น

รูปที่ 2.3 อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

ทุ่งสัมฤทธิ์ตั้งอยู่ที่ หมู่ 1 บ้านสัมฤทธิ์ ตะวันออกตำบลสัมฤทธิ์ ห่างจากตัวเมือง นครราชสีมาโคราชประมาณ 46 กม. หากเดินทางด้วยรถยนต์ส่วนตัวจากตัวเมืองนครราชสีมา โดยใช้ทางหลวงหมายเลข 2 หรือถนนมิตรภาพ ไปทางอำเภอพิมาย จนถึงช่วงหลักกม.43-44 จะมีทางแยกขวาเข้าไปประมาณ 3 กม. และสามารถเดินทางโดยรถโดยสารสายโคราช-พิมาย

จากประวัติศาสตร์พบว่าเล่ากันว่าเมื่อคราวย่าโมเป็นผู้นำชาวโคราชเข้าต่อสู้กับฝ่ายเจ้าอนุวงศ์จนได้ชัยชนะ ณทุ่งสัมฤทธิ์ มีสตรีผู้กล้าหาญร่วมต่อสู้อีกท่านหนึ่งคือ นางสาวบุญเหลือซึ่งเป็นผู้พลีชีพด้วยการจู่ไฟทำลายเกวียน ที่บรรทุกดินระเบิดจนตัวตาย เมื่อวันที่ 4 มีนาคม 2369 ชาวบ้านทุ่งสัมฤทธิ์และชาวโคราชได้ให้ความเคารพนับถือนางสาวบุญเหลือไม่ยิ่งหย่อนกว่าย่าโม

2.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ความโดดเด่นของธรรมชาติ มีแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย เช่น ป่าไม้ ภูเขา น้ำตก ทะเล จึงสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศเป็นจำนวนมาก จากข้อมูลสถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เข้ามาท่องเที่ยวภายในประเทศไทยที่มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นจะเห็นได้จากในปี 2553 ประเทศไทยมีรายได้จาก

นักท่องเที่ยวต่างชาติ 592,794.09 ล้านบาท และเพิ่มขึ้นเป็น 776,217.2 ล้านบาท ในปี 2554 และ 983,928.36 ล้านบาท ในปี 2555 (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2556)

วรรณมา ศิลปอาษา และซัชพล ทรงสุนทรวงศ์ (2555) ได้จัดทำเอกสาร การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดยรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ และผลงานวิจัยต่าง ๆ ประเด็นที่ได้นำเสนอ ได้แก่ ภาพรวมของการท่องเที่ยว ทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว และการพัฒนาและการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประเด็นต่าง ๆ สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

1. ภาพรวมของการท่องเที่ยว การท่องเที่ยว หมายถึง การเดินทางเพื่อผ่อนคลาย ความเครียด แสวงหาประสบการณ์แปลกใหม่โดยมีเงื่อนไขว่าการเดินทางนั้น เป็นการเดินทางเพียงชั่วคราว ผู้เดินทางจะต้องไม่ถูกบังคับให้เดินทาง การท่องเที่ยวที่มีความสำคัญต่อเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม โดยประเภทของการท่องเที่ยวแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภทหลัก คือ 1) การท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลิน และการพักผ่อน 2) การท่องเที่ยวเพื่อวัตถุประสงค์ทางธุรกิจ และ 3) การท่องเที่ยวเพื่อความสนใจพิเศษ
2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวและกิจกรรมการท่องเที่ยว หมายถึง สถานที่ท่องเที่ยว ซึ่งรวมถึงสถานที่ที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และสถานที่ที่มนุษย์สร้างขึ้น เพื่อเป็นสถานที่ท่องเที่ยว กิจกรรม และวัฒนธรรมที่สะท้อนให้เห็นถึงอารยธรรมท้องถิ่นที่มีลักษณะเด่น และสามารถดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวได้ ทรัพยากรการท่องเที่ยวมีความสำคัญดังต่อไปนี้ เป็นสิ่งดึงดูดใจให้มีการเดินทางท่องเที่ยว เป็นที่มาของรายได้ ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตและทำให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สร้างความภาคภูมิใจให้แก่ประชาชนที่อยู่ในพื้นที่ สะท้อนให้เห็นคุณค่าของภูมิปัญญาบรรพชน และก่อให้เกิดการอนุรักษ์และพัฒนา การจำแนกประเภทของทรัพยากรการท่องเที่ยวสามารถจำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ 1) จำแนกตามลักษณะของทรัพยากรการท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทประวัติศาสตร์ โบราณสถาน โบราณวัตถุ และ ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และกิจกรรม 2) จำแนกตามพื้นที่และลักษณะของทรัพยากร แบ่งออกเป็น 3 ประเภท คือ ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่เน้นผู้ใช้ประโยชน์ ทรัพยากรท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ และทรัพยากรท่องเที่ยวที่เน้นธรรมชาติ 3) จำแนกตามหลักการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) เพื่อกำหนดมาตรฐานคุณภาพแหล่งท่องเที่ยว แบ่งออกเป็น 4 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยว

ประเภทธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวประเภทโบราณสถาน แหล่งท่องเที่ยวประเภท ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และ แหล่งท่องเที่ยวประเภทอื่น ๆ

3. การพัฒนาและการจัดการแหล่งท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน หมายถึง การพัฒนาทรัพยากร ท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสุนทรียภาพ โดยใช้ทรัพยากรอันทรงคุณค่าอย่างชาญฉลาด สามารถรักษาเอกลักษณ์ของธรรมชาติ และวัฒนธรรมไว้ได้นานที่สุด เกิดผลกระทบน้อยที่สุด และใช้ประโยชน์ได้ยาวนาน ที่สุด ความสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ได้แก่ เป็นรูปแบบที่ได้รับความนิยม จากต่างประเทศ ก่อให้เกิดการจ้างงาน ก่อให้เกิดการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ก่อให้เกิด อุตสาหกรรมต่อเนื่องแก่ท้องถิ่น ทำให้มีนุชย์มีทรัพยากรท่องเที่ยวเหลือเก็บไว้ใช้ได้ อย่างยาวนาน หลักการจัดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ประกอบด้วย หลักการ 3 มิติ คือ เศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม การอนุรักษ์และการใช้ทรัพยากรอย่างพอดี การลด การบริโภคที่มากเกินไปและความจำเป็นและการลดปริมาณของเสีย การรักษาและส่งเสริม ความหลากหลายทางธรรมชาติ สังคม และวัฒนธรรม การผสมผสานการท่องเที่ยวให้ เข้ากับการวางแผน การสนับสนุนเศรษฐกิจท้องถิ่น การมีส่วนร่วมของประชาชนใน ท้องถิ่น การปรึกษากับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียและประชาชนในท้องถิ่น การฝึกอบรม บุคลากร การทำการตลาดด้วยความรับผิดชอบ และการดำเนินการวิจัย

ศศิวิมล เลิศสุวรรณ และสมบัติ กาญจนกิจ (2555) ได้ศึกษาความต้องการของนักท่องเที่ยว ต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวพื้นที่โดยรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และให้แนวทางการจัดการการ ท่องเที่ยวพื้นที่โดยรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ ดังนี้

1. พัฒนาแหล่งท่องเที่ยวที่มีอยู่เดิม โดยใช้นวัตกรรมสร้างจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยวโดย ดึงเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวมาจัดการในเชิงเศรษฐกิจโดยผสมแนวคิดสร้างสรรค์ เพื่อสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับแหล่งท่องเที่ยวเช่น การส่งเสริมการขายเพื่อดึงดูด นักท่องเที่ยวให้เดินทางมาในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว
2. สร้างสวนสาธารณะ โดยเลือกพื้นที่เสื่อมโทรมบริเวณพื้นที่เชิงเขาใหญ่ นำมาปรับปรุง จัดภูมิทัศน์พร้อมทั้งองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อเป็นสวนสาธารณะมีกิจกรรมนันทนาการ อย่างเหมาะสม
3. สร้างความร่วมมือระหว่างองค์การบริการส่วนตำบลกรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวเขา ใหญ่-ปากช่อง ผู้ประกอบการเอกชน เพื่อสร้างการจัดการการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน โดย การร่วมมือกันของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะช่วยสร้างองค์ความรู้ใหม่ในการจัดการการ

ท่องเที่ยว จัดประชุมทุกเดือนเพื่อสรุปผล ประเมินผล โดยมีฝ่ายที่รับผิดชอบในการติดตามผลงานอย่างต่อเนื่อง

4. พัฒนาลี้ภัยอำนวยความสะดวกขึ้นพื้นฐานแก่นักท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ เช่น เพิ่มห้องน้ำสาธารณะที่ถูกสุขลักษณะให้เพียงพอแก่นักท่องเที่ยว เพิ่มไฟส่องสว่างสำหรับการสัญจรในตอนกลางคืน จัดทำเตาเผาขยะที่ถูกสุขลักษณะและนำหลัก 3R คือ การลดจำนวน (Reduce) การนำกลับมาใช้ (Reuse) และการนำกลับไปผลิต (Recycle) มาสร้างการรับรู้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวให้กับนักท่องเที่ยวด้วยระบบกำหนดตำแหน่งบนโลกหรือ จีพีเอส (Global Positioning System: GPS) ซึ่งปัจจุบันมีการใช้อย่างแพร่หลาย แม้กระทั่งในโทรศัพท์มือถือ การกำหนดตำแหน่งแหล่งท่องเที่ยวลงบนแผนที่จะช่วยให้นักท่องเที่ยวรับรู้แหล่งท่องเที่ยวได้มากยิ่งขึ้น โดยให้ห้องปฏิบัติการตำบลเป็นผู้จัดการ โครงการขนาดเล็ก และโครงการขนาดใหญ่ให้ทางจังหวัดเข้ามาดูแล
5. ให้สร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชน ในด้านทักษะการให้บริการด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีโอกาสเป็นเจ้าของกิจการรองรับนักท่องเที่ยวซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนมีรายรับเพียงพอต่อความเป็นอยู่พร้อมทั้งปลูกฝังความเข้าใจถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในพื้นที่เพื่อให้เกิดความรักความหวงแหนสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในพื้นที่ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างรายได้ของชุมชน
6. ควรมีการส่งเสริมและพัฒนากิจกรรมทางไปยังพื้นที่โดยรอบ เช่น เส้นทางการท่องเที่ยวทางรถไฟโดยมีการเส้นทางทางรถไฟจากกรุงเทพมหานครไปยังพื้นที่โดยรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เนื่องจากเส้นทางรถไฟสามารถทำให้นักท่องเที่ยวลดการใช้รถยนต์ส่วนตัวและได้ชมภูมิทัศน์ 2 ข้างทางระหว่างเดินทางไปท่องเที่ยว ซึ่งเป็นแนวทางการลดภาวะโลกร้อน
7. สร้างพิพิธภัณฑ์และศูนย์การเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวและประชาชนในพื้นที่ได้มีโอกาสเรียนรู้ถึงความสำคัญของอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ โดยหน่วยงานศูนย์การเรียนรู้ควรจะต้องนำแนวทางการจัดการแบบ 7 Green Concept ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย และแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชน ไปใช้ในการเผยแพร่ให้กับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในท้องถิ่น อันได้แก่ นักท่องเที่ยว ประชาชนในท้องถิ่น หน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคอุตสาหกรรมท้องถิ่น

พิษณุ (2548) ได้ศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าอนุรักษ์ภูพระบาท โดยกลุ่มตัวอย่างศึกษาเป็นนักท่องเที่ยว จำนวน 204 ราย พบว่า นักท่องเที่ยว

ร้อยละ 51.0 เป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 30.4 ปี ร้อยละ 36.8 มีการศึกษาระดับอนุปริญญา ร้อยละ 54.4 มีสถานภาพโสด ร้อยละ 40.7 เป็นนักเรียนหรือนักศึกษา ส่วนใหญ่ร้อยละ 74.5 มีภูมิลำเนาอาศัยในจังหวัดอุดรธานี ร้อยละ 94.6 ระบุว่าได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว ร้อยละ 72.1 เคยมาท่องเที่ยวในพื้นที่ป่าอนุรักษ์ภูพระบาท ร้อยละ 43.1 มามากกว่า 2 ครั้ง และร้อยละ 86.8 คิดจะกลับมาท่องเที่ยวภูพระบาทอีก

ในด้านกิจกรรมและการใช้บริการการท่องเที่ยว พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ร้อยละ 82.4 มาท่องเที่ยวพักผ่อนเป็นวัตถุประสงค์หลัก ร้อยละ 52.5 มากับเพื่อน ร้อยละ 40.7 ใช้รถจักรยานยนต์เป็นยานพาหนะ ร้อยละ 55.9 ได้รับความสะดวกในการเดินทาง ร้อยละ 87.7 การเดินทางมาเข้า-เย็นกลับ ระยะทางจากที่พักมายังป่าอนุรักษ์ภูพระบาทเฉลี่ย 90.5 กิโลเมตร ใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว เฉลี่ย 498.87 บาทต่อคน ส่วนใหญ่ร้อยละ 75.5 เห็นว่าควรจ่ายค่าธรรมเนียมในการท่องเที่ยวชมอุทยานประวัติศาสตร์ภูพระบาท และร้อยละ 87.7 เห็นว่าค่าธรรมเนียมที่เก็บอยู่ไม่แพง การเก็บค่าธรรมเนียมสำหรับเด็กเห็นว่าควรเก็บในระหว่าง 6-10.00 บาท ผู้ใหญ่ควรเก็บไม่เกิน 10.00 บาท ชาวต่างประเทศควรเก็บไม่เกิน 30.00 บาท กิจกรรมการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวปฏิบัติเป็นส่วนใหญ่ ได้แก่ การเดินป่าศึกษาธรรมชาติ การศึกษาประวัติศาสตร์การเล่น น้ำตก การชมธรรมชาติ และการถ่ายภาพ แหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวชื่นชอบและสนใจ ได้แก่ หอนางอุสน้ำตกตาดน้อย คอกม้าทำวบารสคอกม้าน้อย แหล่งภาพเขียนสีโนนสาวเอ้ และวัดพ่อตาลูกเขย โดยใช้เวลาในการท่องเที่ยวในระหว่าง 1.30-3.00 ชั่วโมง นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เคยรับรู้ข่าวสารความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ จากสื่อนิยตสาร วารสาร จุลสาร แผ่นพับ และจากการศึกษาที่ได้เจ้าหน้าที่อนุรักษ์ภูพระบาทควรพัฒนา คือ 1) ควรจะมีการพัฒนาและส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศให้มีกิจกรรมหลากหลายมากขึ้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ใช้เวลาประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่องและมีการพักแรมค้างคืน และ 2) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกโต๊ะเก้าอี้สำหรับนั่งพักผ่อนให้มีสภาพที่ดีและมีปริมาณพอเพียงต่อการบริการ

พนัส พฤษย์สุนันท์ และ นุชรา บุญกนก (2549) ได้ศึกษาสถานการณ์การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติพื้นที่ภาคกลางตะวันตก โดยมีวัตถุประสงค์เพื่ออธิบายสถานการณ์ด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมและใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการวางแผนจัดระบบการบริหารจัดการอนามัยสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติ ได้แก่ การจัดการมูลฝอย สิ่งปฏิกูล น้ำเสีย น้ำดื่ม น้ำใช้ ที่พัก การบริการด้านอาหาร และการเก็บตัวอย่างทางห้องปฏิบัติการ รวมทั้งการบริหารจัดการพบว่า

การจัดการมูลฝอย

อุทยานมีการจัดวางถังขยะในบริเวณแหล่งท่องเที่ยวโดยทั่วไป บริเวณห้องน้ำ-ห้องส้วม บริเวณที่พักผ่อนส่วนใหญ่จะเป็นถังขยะที่ไม่คัดแยก แต่เวลาเก็บรวบรวมมีการคัดแยกขยะที่สามารถขายได้ เช่น ขวดน้ำดื่มกระดาษ ฯลฯ ร้อยละ 92.3 โดยมีรถยนต์ของอุทยานเก็บรวบรวมขยะจากจุดต่าง ๆ ไปเทลงในหลุมขยะขนาดใหญ่ที่อยู่ห่างจากบริเวณที่ทำการอุทยานไม่น้อยกว่า 1 กิโลเมตร มูลฝอยแห้งจะเผาร้อยละ 53.8 ฟังกลบร้อยละ 38.5 มูลฝอยเปียกจะฝังกลบร้อยละ 69.2 เผาร้อยละ 30.8 นอกจากนี้อุทยานบางแห่งยังมีเตาเผาขยะรวมทั้งที่บดอัดขยะ ด้วยผลจากการสำรวจทำให้เห็นว่าอุทยานแห่งชาติมีการจัดการมูลฝอยแห้งและเปียกด้วยวิธีการฝังกลบมากกว่าวิธีการอื่น ซึ่งวิธีการฝังกลบเป็นวิธีที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มชุมชนขนาดเล็ก ซึ่งต้องเลือกสถานที่ที่น้ำท่วมไม่ถึงและอยู่ห่างจากบ้านพักพอสมควร และถ้ามีแหล่งน้ำธรรมชาติต้องอยู่ห่างไม่น้อยกว่า 30 เมตร เพื่อป้องกันการไหลซึมของน้ำเสียจากขยะไปสู่แหล่งน้ำ ขนาดกว้างและยาวของหลุมแล้วแต่ความเหมาะสมของพื้นที่นั้น ๆ นำขยะมูลฝอยเทลงในหลุมให้ลึกประมาณ 0.6 เมตร แล้วจึงนำดินเทลงกลบขยะให้มีความหนา 0.3 เมตร ทำลักษณะนี้จนเต็มหลุมแล้วบดอัดให้แน่น จากนั้นก็ย้ายไปหลุมใหม่ วิธีนี้เป็นวิธีการที่ดีและประหยัดที่สุดในกรณีที่มีพื้นที่มาก ๆ อีกวิธีที่นิยมใช้คือวิธีการเผาขยะมูลฝอยที่สำรวจพบจริง ๆ มี 2 แบบคือ แบบจุดไฟเผาขยะเป็นกอง ๆ ซึ่งเป็นวิธีการที่ไม่ถูกต้องตามหลักการสุขาภิบาล ที่จะทำให้เกิดมลพิษร้ายแรงทั้งทางอากาศและมลพิษทางน้ำ ส่วนการเผาอีกแบบหนึ่งคือเป็นลักษณะคล้ายกับเตาถ่านมีตะแกรงเหล็กเป็นที่วางขยะที่จะเผา ด้านล่างใช้ไม้ฟืนเป็นเชื้อเพลิง เนื่องจากอุทยานมีพื้นที่กว้างมากฉะนั้นการเผาขยะคงไม่เป็นปัญหามาก แต่ต้องเผาขยะให้ห่างจากชุมชน อุทยานบางแห่งมีเตาเผาขยะอย่างดีแต่ไม่ใช้เพราะยุ่งยากและสิ้นเปลืองเนื่องจากต้องใช้น้ำมันหรือแก๊สในการเผา

การจัดการสิ่งปฏิกูล

ห้องส้วมสาธารณะของอุทยานทุกแห่งจะไม่คิดค่าบริการ เป็นห้องส้วมที่รวมทั้งห้องอาบน้ำด้วย ส่วนใหญ่จะแยกเพศชาย-หญิง เฉลี่ยอุทยานละ 25 ห้อง (10 – 49 ห้อง) โครงสร้างส่วนใหญ่เป็นอิฐ/ปูน มีส่วนประกอบของไม้เพื่อความสวยงาม มีความคงทนถาวร สภาพดี และใช้การได้ อุทยานมีส้วมที่ผ่านการรับรองตามเกณฑ์มาตรฐาน HAS ของกรมอนามัย ร้อยละ 38.46 (5 ใน 13 แห่ง) จากการสำรวจห้องส้วมจำนวน 41 จุด พบว่า ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน HAS ของกรมอนามัย ร้อยละ 14.6 ปัญหาที่พบในอันดับต้น ๆ คือ มีสบู่ล้างมือที่พร้อมใช้ตลอดเวลาที่เปิดบริการเพียง ร้อยละ 37.5 และ มีกระดาษชำระเพียงพอต่อการใช้งานตลอดเวลาหรือมีสายฉีดชำระเพียง ร้อยละ 46.3 ซึ่งเป็นข้อที่สามารถแก้ไขได้ง่าย ๆ แต่ต้องเน้นให้มีพร้อมใช้ตลอดเวลา ซึ่งในเรื่องนี้ทางกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช ได้มีการมอบนโยบายที่ทำข้อตกลงความร่วมมือ (Memmorandum of

Understanding) กับกรมอนามัยแล้ว คาดว่าน่าจะได้ส้วมที่ผ่านเกณฑ์มาตรฐาน HAS มากขึ้น ผลการตรวจสอบการปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียด้วย ว.111 พบการปนเปื้อนของน้ำในห้องส้วมมากที่สุด ร้อยละ 93.0 รองลงมาคือ หัวก๊อก อ่างล้างมือบริเวณห้องส้วม ร้อยละ 40.0 และถูกปิด/ที่จับประตูในห้องส้วม ร้อยละ 32.5 ผลจากการสำรวจทำให้เห็นว่า สิ่งที่ต้องปรับปรุงแก้ไขในเรื่องของส้วม ส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องการบริการกระดาษชำระและสบู่ที่ไม่สม่ำเสมอ ถึงรองรับขยะในห้องส้วมทุกห้องส่วนใหญ่ไม่มีฝาปิดจึงแนะนำให้มีใบเดียวก็ได้แต่ให้อยู่ในบริเวณห้องส้วมที่แยกเพศและมีฝาปิดด้วย น้ำในห้องส้วมที่พบการปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียมากที่สุดจึงควรมีการทำความสะอาดอ่างใส่น้ำเป็นประจำอย่างน้อย 5 วัน/ครั้ง ซึ่งนอกจากจะเป็นการทำทำความสะอาดป้องกันการปนเปื้อนเชื้อโคลิฟอร์มแบคทีเรียแล้ว ยังเป็นการป้องกันการเกิดลูกน้ำยุงลายด้วย ในอีกกรณีที่พบคือส้วมจะราดไม่ลงเนื่องจากสถานที่ตั้งห้องส้วมอยู่ใกล้บริเวณแหล่งน้ำที่มีน้ำท่วมถึง ซึ่งต้องมีการเพิ่มถังเกรอะให้สูงกว่าระดับน้ำแล้วจึงวางหัวส้วมทำให้เหลือพื้นที่วางในถังเกรอะจึงทำให้ราดน้ำได้ลง ถ้าจะมีการสร้างเพิ่มเติมควรสร้างในที่สูงน้ำท่วมไม่ถึงและให้ห่างจากแหล่งน้ำไม่ต่ำกว่า 30 เมตร ในอีกกรณีที่พบเป็นเรื่องที่ระบายอากาศที่บางแห่งไม่มีบางแห่งก็ชำรุดแตกหักหรือจัดวางในที่ที่ไม่เหมาะสม ต้องเป็นท่อที่วางแนบกับฝาห้องส้วม โดยให้ปลายท่อเลยหลังคาขึ้นไป ในส่วนของถังเก็บกักสิ่งปฏิกูลต้องมีการต่อท่อระบายอากาศด้วยเช่นกัน เพื่อเป็นการลดปัญหาของกลิ่นและยังช่วยให้ใช้น้ำราดส้วมน้อยลง นอกจากนี้สิ่งที่จะพบน้อยมากคือห้องส้วมสำหรับผู้พิการ จะมีเพียงส้วมนั่งราบเท่านั้น ซึ่งอุทยานบางแห่งมีแผนที่จะจัดสร้างไว้แล้ว ส่วนที่เหลือได้มีการรับข้อเสนอแนะที่จะสร้างห้องส้วมผู้พิการเพิ่มขึ้น

การจัดการน้ำเสีย

ร้านจำหน่ายอาหาร ในอุทยานมีบ่อดักไขมัน ร้อยละ 38.5 (3 ใน 8 แห่ง) แต่จะมีปัญหาเรื่องของการดูแล การเก็บเศษอาหารและการดักไขมัน ทำให้เกิดกลิ่น การอุดตันของท่อและระบบการดักไขมัน มีบ่อดักน้ำเสีย ร้อยละ 15.4 และไม่มีอุทยานแห่งใดมีระบบบำบัดน้ำเสียผลจากการสำรวจทำให้เห็นว่าอุทยานเกือบทุกแห่งมีร้านอาหารแต่มีบ่อดักไขมันเพียง 3 แห่ง และยังพบเห็นไขมันเต็มในทุกบ่อ และยังทำให้ท่อตันส่งกลิ่นเหม็น จะเห็นได้ว่าถึงจะมีบ่อดักไขมันแต่ไม่มีการดักเศษอาหารและดักไขมันทิ้งอย่างสม่ำเสมอก็ทำให้เกิดปัญหาได้ ในส่วนของระบบบำบัดน้ำเสียนั้นเนื่องจากอุทยานแห่งชาติเสมือนเป็นชุมชนเล็ก ๆ ไม่มีลักษณะของการผลิตแล้วมีของเสียที่ต้องบำบัดส่วนใหญ่จะเป็นน้ำใช้ที่ออกมาจากบ้านเรือนและพื้นที่ของอุทยานกว้างขวางมาก จึงปล่อยทิ้งในลักษณะให้ซึมลงดินหรือมีบ่อซึมใกล้ๆ ที่พัก แต่ถ้ามีระบบบำบัดน้ำเสียไว้เตรียมรองรับน้ำเสียที่จะมีมากขึ้นในอนาคตก็จะเป็นการดี

Mill (1990) ได้กล่าวคล้ายคลึงกันว่า แหล่งท่องเที่ยวต้องประกอบด้วยองค์ประกอบด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ คือ สิ่งดึงดูดใจ สิ่งอำนวยความสะดวกการขนส่ง และการต้อนรับอย่างมีมิตรไมตรี

ในการอธิบายเรื่ององค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยวออกเป็น 4 ประการ ดังกล่าวมาแล้ว

1. **สิ่งดึงดูดใจ** สิ่งดึงดูดใจเกิดจากการที่มนุษย์มีประสาทสัมผัสที่ดีเยี่ยม เช่น ดวงตาที่รับภาพสีเหมือนสภาพธรรมชาติ สามารถมองเห็นภาพได้กว้างไกลถึง 180 องศา มีสมองสามารถรับรู้สิ่งต่าง ๆ ได้และมีความทรงจำ มีหูซึ่งได้ยินสิ่งต่าง ๆ สภาพของร่างกายมนุษย์ ซึ่งมีความพร้อมดังกล่าวแล้ว เป็นปัจจัยสำคัญในการกระตุ้นให้มนุษย์เกิดการรับรู้ในแหล่งท่องเที่ยว ประกอบกับปัจจุบันมีความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีได้พัฒนาให้เกิดความเจริญก้าวหน้าทางด้านการขนส่ง การสื่อสาร สื่อมวลชนและสิ่งอำนวยความสะดวกในการเดินทาง สิ่งเหล่านี้เป็นปัจจัยสำคัญให้มนุษย์เกิดการรับรู้และต้องการท่องเที่ยวมากยิ่งขึ้น

สิ่งดึงดูดใจด้านการท่องเที่ยว มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 ประการ ได้แก่ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ และการให้ความบันเทิง (Mill, 1990)

- 1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ทุก ๆ พื้นที่ มีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่สวยงามประทับใจ ซึ่งเกิดจากลักษณะของธรรมชาติ เช่น เป็นอ่าว แหลม เกาะ หน้าผา โขดหิน ฯลฯ ภูมิอากาศ และความสวยงามตามธรรมชาติของพื้นที่นั้น ๆ สภาพธรรมชาติเหล่านี้เป็นสิ่งดึงดูดใจให้มนุษย์เดินทางท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ ภายใต้อิทธิพลของความแตกต่างในเรื่องฉากของธรรมชาติ ภูมิอากาศ และกิจกรรมที่จัดขึ้นความน่าสนใจของแหล่งท่องเที่ยว อาจเกิดขึ้นได้ 2 ประการ คือ

- 1.1.1 สถานที่ที่น่าสนใจ (Site) เช่น อุทยานแห่งชาติหมู่เกาะอ่างทอง จังหวัดสุราษฎร์ธานี อันเป็นบ่อเกิดของทะเลสาบในหุบเขาที่น่าประทับใจ และสวยงาม อุทยานแห่งชาติอ่าวพังงา มีภูเขาหมาจู เกาะปันหยี ฯลฯ จังหวัดภูเก็ต มีแหลมพรหมเทพยื่นออกไปจากหน้าผา มุ่งสู่ทะเลลึก มีต้นตาลขึ้นบริเวณปลายแหลม ยามดวงอาทิตย์ตกในเวลาเย็นจึงเป็นภาพที่สวยงาม อันเกิดจากมุมมองจากที่สูงลงสู่ทะเล

- 1.1.2 เหตุการณ์ที่น่าสนใจ (Event) ในบางฤดูกาล จะมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม ของแต่ละสถานที่ กิจกรรมนั้นก็

กลายเป็นเหตุการณ์ที่น่าสนใจจึงดูคนมาท่องเที่ยว เช่น ประเพณีลอยกระทง และสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ ประเพณีแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี ประเพณีไหลเรือไฟจังหวัดนครพนม ประเพณีชักพระจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในประเทศไทยมีประเพณีต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติติดต่อกันมาแต่โบราณมากมาย และกระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ ประเพณีดังกล่าว อาจเกิดจากความเชื่อ ความศรัทธา ที่แตกต่างกัน แต่พอจำแนกประเภทได้ดังนี้

- ก. ประเพณีเกิดจากความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องผี หรือสิ่งลึกลับ (Animism) ก่อให้เกิดประเพณี ฟ้อนผีมด ผีเม็ง ของภาคเหนือ การแห่ผีตาโขน ของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลยหรือประเพณีการไหว้ผีบ้าน ผีป่า ผีฝาย ของชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทย
- ข. ประเพณีเกิดจากเรื่องธรรมชาติ ก่อให้เกิดประเพณีการขอฝน เช่น แห่นางแมว แห่ปลาช่อนแล้วนำปลาช่อนซึ่งหมายถึงพระโพธิสัตว์ป่ล้อย ในแม่น้ำทา จังหวัดลำพูน ประเพณีบุญบั้งไฟ จังหวัดยโสธร
- ค. ประเพณีเกิดจากพุทธศาสนา ก่อให้เกิดประเพณีตักบาตรเทโว ประเพณีชักพระ ประเพณีบวชนาค ประเพณีปอยส่างลองของชาวไต จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประเพณีการแข่งกลองหลวง ของชาวไทยของ ในจังหวัดลำพูน

1.1.3 เหตุการณ์ที่น่าสนใจ (Event) ในบางฤดูกาล จะมีการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับประเพณี วัฒนธรรม ของแต่ละสถานที่กิจกรรมนั้นก็กลายเป็นเหตุการณ์ที่น่าสนใจจึงดูคนมาท่องเที่ยว เช่น ประเพณีลอยกระทง และสงกรานต์จังหวัดเชียงใหม่ ประเพณีแห่เทียนพรรษา จังหวัดอุบลราชธานี ประเพณีไหลเรือไฟ จังหวัดนครพนม ประเพณีชักพระจังหวัดสุราษฎร์ธานี ในประเทศไทยมีประเพณีต่าง ๆ ซึ่งปฏิบัติติดต่อกันมาแต่โบราณมากมาย และกระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศไทย ประเพณีดังกล่าว อาจเกิดจากความเชื่อ ความศรัทธาที่แตกต่างกัน แต่พอจำแนกประเภทได้ดังนี้

- ก. ประเพณีเกิดจากความเชื่อเกี่ยวกับเรื่องผี หรือสิ่งลึกลับ (Animism) ก่อให้เกิดประเพณี ฟ้อนผีมด ผีเม็ง ฟ้อนผีมด ผีเม็ง ของภาคเหนือ การ

แห่ผีตาโขน ของอำเภอด่านซ้าย จังหวัดเลยหรือประเพณีการไหว้ผีบ้าน
ผีป่า ผีฝ่าย ของชาวเขาในภาคเหนือของประเทศไทย

- ข. ประเพณีเกิดจากเรื่องของธรรมชาติ ก่อให้เกิดประเพณีการขอฝน เช่น
แห่นางแมว แห่ปลาช่อนแล้วนำปลาช่อนแล้วนำปลาช่อนซึ่งหมายถึง
พระโพธิ์สัตว์ปล้อยในแม่น้ำทา จังหวัดลำพูน ประเพณีบุญบั้งจังหวัด
ยโสธร
- ค. ประเพณีเกิดจากพุทธศาสนา ก่อให้เกิดประเพณีตักบาตรเทโว
ประเพณีชักพระ ประเพณีบวชนาค ประเพณีปอยส่างลอง ของชาวไต
จังหวัดแม่ฮ่องสอน ประเพณีการแข่งขันกลองหลวง ของชาวไทยของ
ในจังหวัดลำพูน
- ง. ประเพณีเกิดจากศาสนาพราหมณ์ ก่อให้เกิดพระราชพิธีจรดพระนังคัล
แรกนาขวัญหรือประเพณีอื่น ๆ ที่เกี่ยวกับราชสำนัก

บ่อเกิดของประเพณี อาจมีสาเหตุอื่น ๆ ประกอบมากกว่านี้ และประเพณีแต่ละอย่างที่
เกิดขึ้นก็มีการผสมผสานระหว่างความเชื่อ ความศรัทธา หลาย ๆ อย่าง วัฒนธรรมการของชนชาติ
ที่ยาวนาน เป็นแหล่งข้อมูลในการศึกษาอดีต เพื่อเข้าใจปัจจุบันและวางรากฐานของอนาคต ดังนั้น
ประเพณีจึงมิได้จัดทำขึ้นเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างเดียว และการจัดประเพณีเพื่อการท่องเที่ยว
ก็ไม่ควรทำลายรากฐานของวัฒนธรรมเก่า ๆ ความภาคภูมิใจของคนในชาติสำคัญกว่าเงินตราที่
ได้มาแล้วต้องนำเงินตราอันนั้นเยียวยาสังคมใหม่ และสภาพจิตใจมนุษย์

ภูมิอากาศเป็นสิ่งดึงดูดใจอย่างหนึ่งในการท่องเที่ยว และเป็นมนต์ขลังทำให้เกิดความ
ประทับใจ เรียกร้องให้กลับไปสู่อีกครั้ง ณ ที่เก่าอีกครั้งหนึ่ง นักท่องเที่ยวส่วนมากไปเที่ยวภาคเหนือ
ในฤดูหนาว เพราะอากาศเย็น ท้องฟ้าแจ่มใส มีดอกไม้สวยงาม ป่าไม้เขียวขจี เพราะได้รับฝนอย่าง
เต็มที่ ในฤดูร้อน เพราะในกรณีของต่างประเทศประชาชนในมลรัฐตอนเหนือของสหรัฐอเมริกา จะ
เดินทางไปยังมลรัฐฟลอริดาเพื่ออาบแดดในฤดูร้อน และประชาชนในมลรัฐทางใต้ ซึ่งไม่มีหิมะก็
เดินทางไปเล่นสกีที่แถบภูเขาในมลรัฐโคโลราโด ในฤดูหนาว นี้แสดงให้เห็นว่า ภูมิอากาศเป็น
ตัวกำหนดวัตถุประสงค์ในการเดินทางของนักท่องเที่ยว

ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยว เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ในการตัดสินใจเดินทางของนักท่องเที่ยว
ถ้าที่ตั้งห่างไกลและขาดสิ่งอำนวยความสะดวกในการเข้าไปถึงความต้องการเดินทางของ
นักท่องเที่ยวก็ลดน้อยลง ถึงแม้ว่าสถานที่ท่องเที่ยวจะมีความประทับใจ

แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ มีความเปราะบางง่าย (Fragility) สาเหตุสำคัญที่สุดเกิดจากมนุษย์ซึ่งหลงเสน่ห์ในธรรมชาติ ได้ทำลายธรรมชาติ ได้ทำลายธรรมชาติโดยไม่รู้ตัวหรือบางครั้งก็เจตนา เช่น การเดินทางเข้าไปยังเขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์ป่า และพักรวมในเวลาค่าคืน ตลอดจนส่งเสียงดัง ย่อมเป็นการรบกวนสัตว์ทั้งในการพักผ่อน การหลับนอน การหาอาหาร หรือ แม้แต่การผสมพันธุ์ของสัตว์ต่าง ๆ อุทยานแห่งชาติทางทะเลบางแห่งจัดเตรียมไว้เพื่อรักษาระบบนิเวศ และอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ เช่น เต่าทะเล ซึ่งต้องวางไข่ไม่ได้ เพราะมีคนรบกวนแหล่งธรรมชาติควรมีการปิดบางฤดูกาล เพื่อให้มีการพักฟื้น แล้วเปิดบางฤดูกาลที่สภาพธรรมชาติเอื้ออำนวย แต่บางแห่งก็ถูกควบคุมโดยสภาพธรรมชาติ เช่น ดอกบัวตอง บนดอยแม่อุคอ อำเภอขุนยวม จังหวัดแม่ฮ่องสอน นักท่องเที่ยวจะเดินทางไปเที่ยวชมเฉพาะเดือนพฤศจิกายนและธันวาคม ประมาณ 2 เดือนที่ดอกบัวตองบานเท่านั้น หลังจากนั้น ป่าได้พักฟื้นโดยธรรมชาติ และใน 2 เดือนดังกล่าวแล้ว นักท่องเที่ยวจะมุ่งสู่ทุ่งบัวตอง อันเหลืออร่าม ของหุบเขาดอยแม่อุคอ อีกครั้งหนึ่ง เป็นที่น่าเสียดายว่าในปัจจุบันบริเวณดอยแม่อุคอ ได้มีการปลูกป่าสนทดแทนป่าไม้เก่า เมื่อต้นสนเหล่านี้สูงขึ้น ก็จะไปบังหุบเขาอันเหลืออร่ามด้วยดอกบัวตอง ความงาม และเสน่ห์ของธรรมชาติก็ลดน้อยลง นั่นหมายถึง การลดจำนวนนักท่องเที่ยว และรายได้เข้าสู่จังหวัดแม่ฮ่องสอน

ในปัจจุบันประเทศไทยได้ประกาศแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ที่ควรอนุรักษ์จำนวน 263 แห่งในพื้นที่ 62 จังหวัด (สำนักงานคณะกรรมการสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ, 2534)

แหล่งธรรมชาติที่ควรอนุรักษ์ ดังกล่าวแล้ว ประกอบด้วย น้ำตก ถ้ำหน้าผา เกาะอ่าวทะเลสาบ ฯลฯ สิ่งดังกล่าวแล้วมีประโยชน์ทางการท่องเที่ยว

1.2 วัฒนธรรม วัฒนธรรมแต่ละพื้นที่ คือ วิถีชีวิตของประชาชนในพื้นที่นั้นอาจจะเหมือนกันหรือแตกต่างกัน วัฒนธรรมอาจแสดงออกในรูปแบบของ ศาสนา สถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ วิถีชีวิตของประชาชน จารีตประเพณี ทั้งในอดีตและปัจจุบัน ยกตัวอย่างเช่น วัฒนธรรมบางอย่างของชาวอังกฤษ ชอบดื่มชาในเวลาบ่าย และพักผ่อนหย่อนใจ (Pub) ในเวลากลางคืน สิ่งดังกล่าวแล้วเป็นเสน่ห์อย่างหนึ่งในการเยี่ยมชมประเทศอังกฤษ

ในประเทศไทย มีวัฒนธรรมที่ค่อนข้างหลากหลาย เพราะเป็นชาติที่มีประวัติศาสตร์ยาวนาน ผลงานของบรรพบุรุษ ทั้งฝ่ายผู้ปกครอง และประชาชน ได้ร่วมกันสร้างโบราณสถาน โบราณวัตถุ จารีตประเพณี และวิถีชีวิตของแต่ละเผ่าชน ก่อให้เกิดมรดกทางรูปธรรม และนามธรรม อันเป็นบ่อเกิดของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น ประวัติทางรูปธรรม และนามธรรม อันเป็นบ่อเกิดของแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม เช่น ประวัติศาสตร์ของอาณาจักรล้านนา ซึ่งแผ่ขยายอาณาเขตในดินแดนภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย หรือบางครั้งก็ขยาย

อาณาจักรสุโขทัย ของประเทศพม่า ประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีนตอนใต้ หรือรวมทั้งดินแดน ประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาวบางส่วน ก่อให้เกิดโบราณสถาน อันเป็นแหล่งท่องเที่ยว เช่น ผลงานด้านศิลปกรรมในสมัยราชวงศ์เม็งราย (พ.ศ. 1839-2101) ได้ทำให้จังหวัดเชียงใหม่มีโบราณสถานซึ่งเป็นที่น่าสนใจของนักท่องเที่ยวมากมาย เช่น วัดเจดีย์หลวง วัดพระสิงห์ วรมหาวิหาร วัดโพธาราม วัดสวนดอก ฯลฯ ต่อมาเมื่อถูกพม่าปกครอง (พ.ศ. 2101-2317) ก็ได้รับประเพณี วัฒนธรรม และศิลปะจากพม่า หลังจากนั้นเมื่อตกเป็นประเทศราชของกรุงเทพฯ (พ.ศ. 2317-2427) จึงได้มีการสร้าง วัฒนธรรมใหม่ ผสมผสานกับวัฒนธรรมเก่าของพม่าและล้านนาในอดีต ประกอบกับการกวาดต้อน หรือการอพยพของชนเผ่าไทย เช่น ไทย-ยอง ไทยเงิน ไทยลื้อ ไทยใหญ่หรือเงี้ยว จึงเกิดการผสมผสานทางศิลปะและวัฒนธรรมของล้านนา ซึ่งแตกต่างจากภูมิภาคอื่น ๆ ของประเทศ กลายเป็นแหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ของล้านนา ทั้งทางด้านศิลปะ ในเชิงจิตรกรรม วรรณกรรม สถาปัตยกรรม และประติมากรรม ตลอดจนวิถีชีวิตของประชาชน สิ่งเหล่านี้เป็นแรงดึงดูดใจในการท่องเที่ยวที่สำคัญ เมื่อได้รับแรงหนุนจากแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญ เมื่อได้รับแรงหนุนจากแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติและความสะดวกสบายอื่น ๆ ในการท่องเที่ยวปัญหาที่มีอยู่ว่า ประชาชนผู้มีส่วนร่วมกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรมดังกล่าวแล้วไว้นานเพียงไร แต่มิใช่รักษาไว้เพื่อการท่องเที่ยวอย่างเดียว ที่สำคัญยิ่งกว่าการท่องเที่ยว วัฒนธรรม คือ มรดกของสังคมไทย ที่แสดงถึงความเป็นชนชาติไทยและความภูมิใจและความภาคภูมิใจของลูกหลานไทย

1.3 ชาติพันธุ์ เหตุผลอย่างหนึ่งในการเดินทางท่องเที่ยวของประชาชนต้องการเยี่ยมชมเพื่อนและญาติมิตร คนมีความต้องการที่จะกลับไปเยี่ยมเยือนแผ่นดินเดิมของตนเอง ยกตัวอย่าง เช่น ชาวบอสตัน (Boston) ในสหรัฐอเมริกา เดินทางมาสู่ไอร์แลนด์ และชาวเมืองโตรอนโต (Toronto) ในแคนาดา ต้องเดินทางสู่สก็อตแลนด์ (Scotland) ในระยะแรกก็ต้องการเยี่ยมชมญาติ การกระทำดังกล่าวแล้วในช่วงอายุคนต่อมาเมื่อญาติมิตรห่างเหินออกไป (Mill, 1900) เช่นเดียวกับคนจีนในประเทศไทย ต้องการเดินทางไปเมืองจีน เหตุผลอย่างหนึ่งต้องการเยี่ยมชมญาติมาตุภูมิ

1.4 แหล่งบันเทิง นักท่องเที่ยวต้องการเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวก็เพราะแหล่งบันเทิงสำหรับพักผ่อนหย่อนใจจัดไว้ให้ แหล่งบันเทิง มิใช่หมายถึง สถานเริงรมย์ยามราตรีเพียงอย่างเดียว แต่อาจหมายถึง สวนสัตว์ สวนสาธารณะ สนามกีฬา ฯลฯ บันเทิงที่ดี ควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่จัดขึ้นด้วย มิใช่

เป็นฝ่ายนั่งชมเพียงอย่างเดียว เช่น ให้ร่วมกิจกรรมกับการแสดงของสัตว์ ซึ่งจัดขึ้น
ในสวนสัตว์ เมื่อพิจารณาแล้วว่าปลอดภัย

2. สิ่งอำนวยความสะดวก สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว ได้นำประชาชนไปยังแหล่ง
ท่องเที่ยว การอำนวยความสะดวกและบริการต่าง ๆ เมื่อนักท่องเที่ยวไปถึงยังสถานที่
ดังกล่าวแล้ว จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง เพราะว่่านักท่องเที่ยวยามเดินทางห่างไกลจาก
บ้าน ต้องการสิ่งจำเป็นหลายอย่างในการตอบสนองความต้องการของชีวิตต้องการที่
พัก อาหาร การบริการ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการเดินทาง

สิ่งอำนวยความสะดวกที่สำคัญในการท่องเที่ยวมี 4 ประการ ได้แก่ที่พัก ร้านอาหารและ
เครื่องดื่ม สถานบริการ เช่น ร้านขายของที่ระลึก ร้านซักรีด สถานที่นันทนาการ ฯลฯ และ
ปัจจัยพื้นฐาน (Mill, 1990)

- 2.1 ที่พัก (Lodging) ที่พักเป็นสำคัญในการเดินทาง นักท่องเที่ยวอาจพักกับญาติหรือ
เพื่อน แต่อีกส่วนหนึ่งก็ต้องการที่พัก ซึ่งต้องเช่าอาศัยอยู่ชั่วคราวในแหล่ง
ท่องเที่ยวที่พักรวมหลายประเภท เช่น โรงแรม รีสอร์ท (Resort) เกสต์เฮาส์
(GuestHouse) หรือที่พักลักษณะอื่น ๆ ในปี ค.ศ. 1993 นักท่องเที่ยวระหว่าง
ประเทศพักในโรงแรมร้อยละ 98.02 เกสต์เฮาส์ ร้อยละ 0.30 และที่พักลักษณะ
อื่น ๆ ร้อยละ 1.68 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2537: 11ป)

- 2.2 ร้านอาหารและเครื่องดื่ม (Barand Restaurants) นักท่องเที่ยวจะใช้จ่ายเป็น
ค่าอาหารและเครื่องดื่มมากกว่าปกติเมื่อเดินทางท่องเที่ยว การจัดอาหารในแหล่ง
ท่องเที่ยว ต้องมีทั้งอาหารประจำชาติของนักท่องเที่ยว และอาหารท้องถิ่น เพราะ
อาหารทั้งสองประเภทเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการ เช่น ชาวอังกฤษชอบดื่มน้ำชา
อาหารประเภทปลา และมันฝรั่งทอด แต่ชาวอเมริกันต้องการ เช่น แฮมเบอร์เกอร์
(Hamburgers) และน้ำเย็นหรือชอบดื่มกาแฟ (Mill, 1900)

ในปัจจุบัน ธุรกิจร้านอาหาร ได้ขยายตัวอย่างรวดเร็ว เพื่อตอบสนองความต้องการของ
นักท่องเที่ยว และประชาชนในท้องถิ่นธุรกิจดังกล่าวแล้วมีแนวโน้มจะเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วใน
อนาคตเพราะนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้น (Keiser, 1989:5) อย่่างไรก็ตามรายได้ซึ่งได้จากอาหารและ
เครื่องดื่ม ส่วนหนึ่งจะถูกส่งออกนอกประเทศ โดยการสั่งการสั่งซื้อสินค้าประเภทอาหารและ
เครื่องดื่มเข้ามาบริการนักท่องเที่ยว

- 2.3 สถานบริการ (Support Services) สถานบริการ เช่น ร้านขายของที่ระลึกร้านซักรีด
สถานที่นันทนาการ ฯลฯ เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง ในการอำนวยความสะดวกสบาย
ให้แก่นักท่องเที่ยว ซึ่งแหล่งท่องเที่ยวต้องจัดขึ้นให้เพียงพอับความต้องการ การ

ลงทุนกิจกรรมด้านนันทนาการบางอย่างก็ลงทุนไม่มากนัก เช่น การปีนหน้าผา การดำน้ำดูปะการัง การว่ายน้ำ การเล่นเรือ การขี่ม้า ฯลฯ นับเป็นการสร้างงาน และการกระจายรายได้ อย่างหนึ่งให้แก่บุคคลในท้องถิ่น

ในด้านร้านขายของที่ระลึก นอกจากเป็นการฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมแล้ว ยังเป็นการสร้างรายได้ให้เกิดขึ้นแก่ประชาชาติด้วย จากการวิเคราะห์ค่าใช้จ่ายของนักท่องเที่ยวระหว่างประเทศ ในปี ค.ศ. 1993 นักท่องเที่ยวดังกล่าว ใช้จ่ายเงินในการซื้อสินค้าจำนวนสูงสุดร้อยละ 42.76 คิดเป็นจำนวนเงิน 54,650 ล้านบาท (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2537:15)

2.4 ปัจจัยพื้นฐาน (Infrastructure) ในด้านการท่องเที่ยว ปัจจัยพื้นฐานทางการผลิตที่สำคัญ ได้แก่ ระบบการสื่อสาร การคมนาคม สาธารณูปโภค ในแหล่งท่องเที่ยว ความจำเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้เพราะทำให้เกิดความสะดวกในการจองที่พัก การติดต่อกับครอบครัว ความสะดวกสบายในการเดินทาง และความสุข ความเพลิดเพลินในการพักผ่อน ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความประทับใจในการท่องเที่ยว ปัจจัยพื้นฐานดังกล่าวแล้วนอกจากอำนวยความสะดวกสบายแก่นักท่องเที่ยวแล้ว ยังทำให้ท้องถิ่นเกิดการพัฒนาและส่งผลกระทบต่อประชาชนในท้องถิ่นด้วย

3. การขนส่ง (Transportation) การท่องเที่ยวเกิดจากการที่ประชาชนต้องการเดินทางไปสู่สถานที่ซึ่งมีความแตกต่างในด้านวัฒนธรรม ภูมิอากาศและภูมิประเทศเพื่อสัมผัสสิ่งที่แปลกออกไปจากประสบการณ์เดิม ดังนั้นการขนส่งจึงเป็นสิ่งสำคัญในการนำนักท่องเที่ยวไปยังแหล่งท่องเที่ยวอย่างรวดเร็ว สะดวกสบายและปลอดภัย ความแตกต่างของลักษณะทางภูมิศาสตร์ทำให้ประชาชนในสก็อตแลนด์ ต้องการเดินทางไปอบแดดในแถบชายหาดของทะเลเมดิเตอร์เรเนียน (Mediterranean) ในฤดูหนาว เพราะชายหาดดังกล่าวอากาศอบอุ่น และมีแสงแดด ในทำนองเดียวกันประชาชนในสหรัฐอเมริกาฟลอริดา (Mill, 1990)

การเดินทางของประชาชนมิได้วัดรูปแบบของระยะทาง แต่วัดด้วยเวลาของการเดินทาง ถึงแม้ว่าระยะทางจะไกล แต่ถ้าประหยัดเวลาในการเดินทาง ประชาชนก็พร้อมที่จะเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว การปรับปรุงยานพาหนะ ถนน และระบบการจราจรให้ดีขึ้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ในการเดินทางจากประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศหนึ่งอาจรวดเร็วแต่ต้องเสียเวลาเพราะระบบการจราจรติดขัด เมื่อเดินทางจากสนามบินเข้าสู่ตัวเมือง นอกจากนั้นหลักการปฏิบัติในการโดยสารเครื่องบิน ก็ก่อปัญหาให้เกิดความล่าช้าเสียเวลา เช่นเดียวกัน เช่น ต้องให้ผู้โดยสารไปแสดงตัวขอรับบัตรขึ้นเครื่องบินก่อนกำหนดเวลาเดินทาง 1-2 ชั่วโมง สำหรับการเดินทางไปต่างประเทศ

หรือ 30 นาทีสำหรับการเดินทางในประเทศ ข้อกำหนดดังกล่าวแล้วควรรีบ ปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้การเดินทางสะดวกขึ้น

การเดินทางโดยสารรถยนต์ ก็มีปัญหาหลายประการที่ควรแก้ไข นอกจากข้อปัญหาเกี่ยวกับยานพาหนะ ไม่ได้ตรวจสอบสภาพก่อนการเดินทางแล้ว การปฏิบัติตามกฎจราจรอย่างเคร่งครัด ก็เป็นสิ่งสำคัญอย่างหนึ่ง การเดินทางโดยพาหนะรถยนต์ในเวลา 1 วัน ไม่ควรเดินทางเกินกว่า 600 ไมล์ หรือ 965.4 กิโลเมตร แต่ระยะทางที่เหมาะสม ควรเดินทางวันละ 350 ไมล์หรือ 563.15 กิโลเมตร และควรให้นักท่องเที่ยวหยุดพักทุก ๆ 2 ชั่วโมงในการเดินทางเพื่อมิให้เกิดความเคร่งเครียดมากเกินไป (Mancini,1990)

4. **การต้อนรับ (Hospitality)** การต้อนรับนักท่องเที่ยวของประชาชนแต่ละพื้นที่ย่อมแตกต่างกันออกไป การต้อนรับเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ทั้งนี้เพราะเมื่อนักท่องเที่ยวต้องการกลับไปยังสถานที่เดิม ความประทับใจที่เขาได้รับ เกิดจากการต้อนรับของประชาชน หรือพนักงานหรือบริการในพื้นที่มากกว่าสภาพธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นพื้นที่ใดเป็นแหล่งท่องเที่ยวต้องตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว

แหล่งท่องเที่ยวอาจทำให้ประชาชนในท้องถิ่นเกิดเจตคติที่ดีต่อนักท่องเที่ยวได้หลายประการ และเน้นให้เห็นว่างานบริการมีลักษณะพิเศษ ซึ่งต้องใช้แรงงานคนที่มีความสุภาพอ่อนน้อม ซื่อสัตย์ รวดเร็ว ว่องไว บุคลิกดี และมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นพร้อมจะรับใช้บุคคลอื่นตลอดเวลา โดยมีได้คิดค่าตอบแทนเป็นหลักสำคัญ

การท่องเที่ยวเป็นการบริการ ซึ่งใช้แรงงานคนเป็นหลักการขายสินค้าหรือบริการด้านการท่องเที่ยว ต้องทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจให้มากที่สุด องค์ประกอบพื้นฐาน 4 ประการ ซึ่งกล่าวมาแล้ว ได้แก่ 1. สิ่งดึงดูดใจประกอบด้วยแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ วัฒนธรรมชาติ พันธุ์และแหล่งบันเทิง 2. สิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่ที่พัก ร้านอาหารและเครื่องดื่ม สถานบริการ และปัจจัยพื้นฐานทางการผลิต 3. การขนส่ง และ 4. การต้อนรับ เป็นแรงจูงใจสำคัญทำให้มนุษย์มีความต้องการเดินทางท่องเที่ยวและเกิดความประทับใจกลับมาท่องเที่ยวใหม่ในแหล่งท่องเที่ยวเดินทางการผลิตซ้ำในด้านการผลิตซ้ำในด้านเศรษฐกิจจึงเกิดขึ้น และปัจจัยทั้ง 4 ประการก็เป็นองค์ประกอบที่สำคัญ เกื้อหนุนซึ่งกันและกันของแหล่งท่องเที่ยว

ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวเกิดขึ้นจากการกระทำของธรรมชาติและการทำงานของมนุษย์ควบคู่กันไป สาเหตุของปัญหาเกิดขึ้นได้หลายประการ พอสรุปได้ดังนี้

1. **ภัยธรรมชาติ** ส่วนมากจะทำความเสียหายให้กับทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ภัยธรรมชาติ ได้แก่
  - 1.1 ไฟป่า เกิดขึ้นได้ 2 ลักษณะ คือจากฝีมือของมนุษย์และเกิดจากธรรมชาติจริง ๆ ไฟป่าเกิดจากฝีมือมนุษย์ประมาณร้อยละ 90 และเกิดจากธรรมชาติ เช่น ไฟป่า หรือไม้เสียดสีกัน ร้อยละ 10
  - 1.2 ความแห้งแล้ง น้ำท่วม ภัยเหล่านี้ทำให้แหล่งท่องเที่ยวแปรสภาพหรือชำรุดทรุดโทรม
  - 1.3 พายุ ทำให้เกิดลมพัดแรง โคนล้มทำลายทรัพยากรธรรมชาติและทำให้เกิดฝนตกหนัก
  - 1.4 แผ่นดินไหว ทำให้ทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว หักพัง หรือถูกคลื่นล้มทำลาย
2. **จากการพัฒนาประเทศ** เช่น การสร้างเขื่อน สร้างถนน หรือสาธารณูปโภคอื่นๆ บางครั้งกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว เช่น การสร้างเขื่อนขนาดใหญ่ทำให้เกิดน้ำท่วมหลังสันเขื่อน แหล่งท่องเที่ยวจมอยู่ใต้น้ำ การก่อสร้างอาคารสูง ๆ ใกล้เคียงโบราณสถานทำให้เกิดผลเสียทางด้านทัศนียภาพและเป็นการลดคุณค่าของโบราณสถานให้หมดความสำคัญ เมื่อเทียบกับสิ่งก่อสร้างใหญ่โตกว่า
3. **การแสวงหาผลประโยชน์จากทรัพยากรด้านการท่องเที่ยว** เช่น การลักลอบจำหน่ายโบราณวัตถุ การลักลอบขุดสิ่งของมีค่าจากโบราณสถาน การบุกรุกพื้นที่อุทยานแห่งชาติ ฯลฯ
4. **การขาดงบประมาณทำให้การดูแลรักษาไม่ทั่วถึง** ก่อให้เกิดปัญหาการบุกรุกแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาการขาดการบำรุงรักษา และปัญหาอื่น ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อแหล่งท่องเที่ยว ปัญหาการขาดงบประมาณ ยังส่งผลกระทบต่อ การเคลื่อนเจ้าหน้าที่ซึ่งดูแลรักษาแหล่งท่องเที่ยว
5. **ความไม่เข้าใจและการขาดความสำนึกของประชาชน** ทำให้ประชาชนไม่เห็นความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยว จึงก่อให้เกิดปัญหาการบุกรุกทำลายได้ง่าย

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้ศึกษาสาเหตุของปัญหาแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมในประเทศไทย พบว่ามีแหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม 172 แห่ง กระจายกระจายอยู่ในจังหวัดต่าง ๆ 49 จังหวัด ทุกภาคของประเทศไทย (ททท., 2540) แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรมดังกล่าวแล้วเกิดจากสาเหตุของปัญหาต่อไปนี้

1. **ปัญหาด้านกายภาพ** เกิดจากการบุกรุกพื้นที่แหล่งท่องเที่ยว สภาพภูมิทัศน์และทรัพยากรท่องเที่ยวถูกทำลาย ความทรุดโทรมของอาคารและสิ่งปลูกสร้างในแหล่งท่องเที่ยวเดิม สภาพการคมนาคม ไม่สะดวกทำให้เกิดอุปสรรคในการเข้าถึง
2. **ปัญหาด้านสาธารณูปโภค** เช่น การขาดแคลน หรือความไม่เพียงพอของไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ ห้องน้ำ ถึงขยะ บริเวณจอดรถ ฯลฯ
3. **ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม** ปัญหาที่เกิดจากการขาดระบบการจัดการในสิ่งที่ก่อให้เกิดมลภาวะของแหล่งท่องเที่ยว จึงทำให้เกิดปัญหาน้ำเสีย มลพิษทางอากาศ เสียงรบกวน ขยะและสิ่งปฏิกูล
4. **ปัญหาด้านสวัสดิการของนักท่องเที่ยว** ทำให้เกิดความไม่ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยว
5. **ปัญหาด้านกิจกรรมในแหล่งท่องเที่ยว** กิจกรรมบางอย่างในแหล่งท่องเที่ยว เช่น การกักขังสัตว์ป่าในกรง หรือการแสดงของคนร่วมกับสัตว์ ในแหล่งท่องเที่ยวพฤติกรรมดังกล่าวเป็นการฝ่าฝืนกฎธรรมชาติของสัตว์ป่า
6. **ปัญหาด้านนโยบายและการจัดการ** แหล่งท่องเที่ยวมีหลายหน่วยงานเป็นผู้ดูแลรักษา เช่น กรมป่าไม้ กรมศิลปากร กรมศาสนา กรมชลประทาน ฯลฯ นโยบายและการจัดการต่อแหล่งท่องเที่ยวบางหน่วยงานอาจแตกต่างกัน และขาดการประชาสัมพันธ์เพื่อให้เข้าใจและมีเป้าหมายตรงกัน นโยบายบางอย่างจึงก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างหน่วยงานของรัฐ หรือหน่วยงานของรัฐและเอกชน ยกตัวอย่างเช่น การท่องเที่ยวในเขตอุทยานแห่งชาติ เขตสงวนรักษาพันธุ์สัตว์ป่า ก็ยังเป็นปัญหาขัดแย้งระหว่างนักท่องเที่ยวหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยวกับกรมป่าไม้ และนักอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เพราะการท่องเที่ยวในสถานที่ดังกล่าว ถ้าไม่มีการควบคุม และจำกัดปริมาณ ย่อมส่งผลต่อการปรับตัวของสิ่งแวดล้อมทางธรรมชาติ หรือระบบนิเวศในเขตนั่น ๆ

การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

ความหมาย คือ การสงวน รักษาคุณภาพและการใช้อย่างรู้คุณค่า เพื่อคงเอกลักษณ์เดิม พร้อมทั้งปรับปรุงพัฒนา เสริมสร้าง ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในขณะที่เดียวกันก็ต้องให้เกิดผลกระทบน้อยที่สุด เพื่อให้เกิดความรัก ความหวงแหนและพร้อมที่จะช่วยกันปกป้องดูแลรักษาให้ยั่งยืนต่อไป

ทรัพยากรท่องเที่ยวเป็นสินค้าหลักของการท่องเที่ยวที่มีความจำเป็นในอันที่จะดูแลรักษาไว้มิให้เสื่อมโทรม มีธรรมชาติที่สวยงาม มีวัฒนธรรมประจำชาติที่น่าภาคภูมิใจ เพื่อการดึงดูดใจ

ให้นักท่องเที่ยวเข้าไปเยือน ก่อให้เกิดมูลค่ามหาศาลทางเศรษฐกิจ เกิดการสร้างงาน สร้างรายได้ แก่ท้องถิ่น จนนับเป็นรายได้ที่มากเป็นอันดับหนึ่งของประเทศ ดังนั้นรากฐานสำคัญในการพัฒนา และส่งเสริมการท่องเที่ยวในภาพรวม การปลูกจิตสำนึกของคนในท้องถิ่นให้รักหวงแหน และชื่นชมในคุณค่าความงดงามแห่งมรดกทางธรรมชาติและวัฒนธรรมที่สืบทอดมา ก็เพื่อให้พวกเขาได้สำนึกแห่งความภาคภูมิใจ รับผิดชอบและพร้อมที่จะดูแลรักษาสมบัติของแผ่นดินเหล่านั้น การปลูกจิตสำนึกจึงมีความจำเป็น ที่บุคคลทุกฝ่ายต้องช่วยกันอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวให้คงคุณค่า ความสวยงามอย่างยั่งยืน

การอนุรักษ์ มิใช่การกักเก็บสิ่งเหล่านั้นไว้ แต่การอนุรักษ์เป็นการใช้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้เกิดประโยชน์สูงสุด ใช้ได้นานที่สุด และเกิดประโยชน์ต่อคนจำนวนมากที่สุด ดังนั้นถ้า นำแนวความคิดในเรื่องการอนุรักษ์มาใช้กับแหล่งท่องเที่ยว ก็หมายความว่า การอนุรักษ์ มิใช่การห้ามมิให้นักท่องเที่ยวเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยว แต่การที่นักท่องเที่ยวเข้าไปในเขตดังกล่าวแล้วต้องไม่ทำลาย แหล่งท่องเที่ยว ดังนั้นการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวจึงเป็นการนำทรัพยากรการท่องเที่ยวมาใช้ให้เหมาะสมที่สุด ได้ประโยชน์สูงสุดพร้อมทั้งป้องกันรักษาไว้ได้คงทนในระยะเวลาอันยาวนานที่สุด ได้ประโยชน์สูงสุด พร้อมทั้งป้องกันรักษาไว้ให้คงทนในระยะทางนานที่สุด

การอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ให้ประสบผลสำเร็จควรใช้มาตรการดังต่อไปนี้ (ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์, 2538)

1. มาตรการทางสังคม มนุษย์มีความเชื่อผูกพันเกี่ยวกับศาสนา สิ่งศักดิ์สิทธิ์จิตใจของมนุษย์มี ความกลัว ความยำเกรง ความเคารพนับถือ หรือความรู้สึกรื่นอื่น ๆ ต่อสิ่งดังกล่าวแล้ว สิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ทั้ง คุณประโยชน์และโทษแก่มนุษย์ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับมนุษย์ แสดงพฤติกรรมต่อสิ่งนั้นอย่างไร การอาศัยความเกรงกลัวของมนุษย์ดังกล่าวแล้วเป็นปฏิบัติหรือมาตรการมิให้การทำลายแหล่งท่องเที่ยวก็จัดเป็นแนวปฏิบัติที่ตัวอย่างหนึ่ง แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งเป็นที่ศักดิ์สิทธิ์ หรือมีความเกี่ยวข้องกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ก็ควรใช้มาตรการดังกล่าวแล้ว เช่น ป่าไม้มีเทวดารักษาป่าต้นไม้ใหญ่บางชนิดมีผีรักษา ดังนั้นไม่ควรตัดทำลาย ต้นไม้ เทวดาหรือผีจะลงโทษในลำธาร ห้วย มีฝืนน้ำไม่ควรทิ้งสิ่งปฏิกูลลงในลำธาร ลำห้วย เพราะฝืนน้ำ จะให้โทษ

ตัวอย่างการใช้มาตรการทางสังคม เป็นข้อห้ามซึ่งประสบผลสำเร็จ เช่น ถ้ำลอด อำเภอเมือง จังหวัดแม่ฮ่องสอน บริเวณถ้ำลอดมีลำธารไหลผ่านถ้ำ ในลำธารมีปลาชุกชุม แต่ประชาชนไม่บริโภคปลาเหล่านั้นเพราะมีความเชื่อว่า ปลาในถ้ำถ้าบริโภคแล้วเป็นอันตรายถึงแก่ชีวิต

แหล่งท่องเที่ยวหลายแห่ง เช่น ถ้ำ ภูเขา เกาะ เจดีย์ วัด ฯลฯ บางแห่งมีตำนานหรือความเชื่อที่นำเกรงกลัวก็น่าจะรื้อฟื้นความเชื่อเหล่านั้น เพื่อให้ประชาชนเกิดความเกรงกลัว และไม่ทำลายแหล่งท่องเที่ยว

2. มาตรการทางธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สามารถเสริมสร้างขึ้นมาใหม่ได้ตามขบวนการธรรมชาติ กล่าวคือ ทรัพยากรประเภทนี้เมื่อใช้แล้วก็คืนรูปตามขบวนการทางธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ เมื่อถูกโค่นทำลายหลังจากปล่อยให้วัชระหนึ่งป่าไม้จะเกิดขึ้นมาใหม่ และปรับตัวเข้าสู่สภาพเดิม แต่ทั้งนี้ต้องไม่ถูกทำลายมากมายจนปรับเปลี่ยนเข้าสู่สภาพเดิมไม่ได้

เมื่อธรรมชาติสามารถปรับเปลี่ยนเข้าสู่สภาพเดิมได้ การวางมาตรการทางธรรมชาติ เพื่อให้เกิดความสมดุลในการปรับตัวของแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับนักท่องเที่ยวจึงเป็นสิ่งสำคัญ รัฐบาลควรมีข้อห้ามในเรื่องระยะเวลาของการท่องเที่ยว ปริมาณนักท่องเที่ยวจำนวนวันพักของนักท่องเที่ยวเพื่อให้ธรรมชาติเกิดการปรับตัวได้ไม่ถูกทำลายแหล่งท่องเที่ยวบางแห่งก็ปรับตัวตามกฎของธรรมชาติ โดยไม่มีกฎหมายหรือข้อบังคับ เช่น ทุ่งดอกบั้งทอง คอยแม่อุคอ อำเภอบุณยาม จังหวัดแม่ฮ่องสอน ดอกบัวตองบางในเดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม นักท่องเที่ยวก็ไปเที่ยวชมดอกบัวตองเพียงระยะ 2 เดือน เหลือเวลาอีก 10 เดือน ทุ่งบัวตองก็สามารถปรับตัว และผลิดอกใหม่หลังฤดูฝน(เดือนสิงหาคม-ตุลาคม) อีกครั้งหนึ่ง

การเกิดพายุทำให้ทะเลมีคลื่นลม และฝนตกหนัก ก็เป็นมาตรการอย่างหนึ่งของธรรมชาติที่ป้องกันมิให้นักท่องเที่ยวเดินทางไปชายหาด หรือ หมู่เกาะ จึงทำให้แหล่งท่องเที่ยวเกิดการปรับตัวพืชและสัตว์ไม่ถูกนักท่องเที่ยวรบกวนและทำลายจึงมีโอกาสเจริญเติบโต

อย่างไรก็ตาม ถ้าพึ่งแต่มาตรการซึ่งเกิดจากอุปสรรคของธรรมชาติอย่างเดียวในการห้ามปรามนักท่องเที่ยวย่อมไม่ได้ผล ต้องอาศัย กฎหมายหรือข้อบังคับ จากรัฐบาลหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องด้วย

3. มาตรการทางกฎหมาย การเพิ่มจำนวนประชากร มีผลกระทบโดยตรงต่อการขยายตัวของพื้นที่ในการประกอบอาชีพ เช่น เกิดการบุกรุกป่า หรือพื้นที่สาธารณอื่นเพื่อใช้เป็นแหล่งในการสร้างผลผลิตในด้านเกษตรกรรม พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม หรือการปลูกสร้างที่อยู่อาศัย ทรัพยากรการท่องเที่ยวทางธรรมชาติหลายแห่ง เช่น น้ำตก หาดทราย ภูเขา ฯลฯ ถูกประชาชนบุกรุกด้วยวัตถุประสงค์ดังกล่าว การใช้มาตรการทางกฎหมายเพื่อป้องกันและลงโทษผู้ที่ฝ่าฝืน จึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ในปัจจุบันมีกฎหมายหลายฉบับที่เกี่ยวกับการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว เช่น พระราชบัญญัติสงวน และคุ้มครองสัตว์ป่า พ.ศ. 2503 พระราชบัญญัติ

อุทยานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 พระราชบัญญัติโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 ฯลฯ

4. มาตรการทางเศรษฐกิจ การพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมุ่งเป้าหมายด้านปริมาณ คือ จำนวนนักท่องเที่ยว และรายได้ที่เพิ่มขึ้น ย่อมก่อให้เกิดผลเสียต่อแหล่งท่องเที่ยว เพราะแหล่งท่องเที่ยวไม่สามารถรองรับปริมาณจำนวนมากของนักท่องเที่ยว ได้ ก่อให้เกิดปัญหามลพิษ เช่น อากาศเสีย น้ำเน่า ขยะ การทำลายระบบนิเวศในด้านอื่น ๆ การใช้มาตรการทางเศรษฐกิจโดยการลดรายได้จากนักท่องเที่ยวให้น้อยลงเพื่อให้สมดุลกับปริมาณนักท่องเที่ยวและการปรับสภาพของแหล่งท่องเที่ยว การเก็บภาษีอากรจากผู้ประกอบการด้านการท่องเที่ยว เพื่อนำรายได้จากภาษีอากรมาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว การยกเว้นหรือลดหย่อนภาษีอากร ให้แก่ผู้ประกอบการที่อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว เช่น การยกเว้นภาษีอากร ให้แก่ผู้ประกอบการที่อนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว เช่น การยกเว้นหรือลดหย่อนการเก็บภาษีโรงเรือนแก่อาคารเก่า ซึ่ง มีค่าทางด้านศิลปวัฒนธรรมนำมาปรับปรุงเป็น โรงแรม ร้านอาหาร หรือสถานประกอบการอื่น ๆ ด้านการท่องเที่ยวการจ่ายงบประมาณจากรัฐบาทสมทบเพื่อบำรุงอาคารเก่าให้คงสภาพเดิมไว้ ก็เป็นสิ่งจำเป็นอย่างหนึ่งในการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว
5. มาตรการทางการศึกษา การวางมาตรการทางการศึกษาในเรื่องการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว ต้องกระทำพร้อมกันทั้ง 2 ระบบคือ การศึกษาภายในโรงเรียน และการศึกษา นอกโรงเรียน หรือการศึกษานอกระบบ สถานการศึกษาตั้งแต่ระดับชั้นประถมศึกษา ระดับชั้นอุดมศึกษา ต้องจัดกระบวนการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการอนุรักษ์ การปลูกฝังเจตคติในเรื่องแหล่งท่องเที่ยว ในด้านการศึกษานอกระบบ ผู้ปกครอง สื่อมวลชน และสถาบันอื่น ๆ ในสังคมต้องช่วยกันเผยแพร่ให้ประชาชนมองเห็นคุณค่าความสำคัญและวิธีการอนุรักษ์เกี่ยวกับแหล่งท่องเที่ยว

บทที่ 3

วิธีการดำเนินงาน

การศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา เป็นการศึกษาแหล่งท่องเที่ยว 3 แห่ง คือ อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อุทยานไทรงาม และอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ วิธีการศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยการใช้แบบสอบถาม (Questionnaire) เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล และการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวและสัมภาษณ์บุคคลในพื้นที่จริง มีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัยดังนี้

- 3.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง
- 3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล
- 3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย คือ จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยอ้างอิงข้อมูลสถิติจำนวนผู้เข้าชมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย จากสำนักศิลปากรที่ 12 นครราชสีมา ในช่วงเดือนตุลาคม พ.ศ. 2555 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2556 จำนวนทั้งสิ้น 272,805 คน จำนวนนักท่องเที่ยวโดยเฉลี่ยเดือนละ 24,800 คน ดังนั้นกลุ่มตัวอย่างคือ ตัวแทนประชากรนักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ดังกล่าวข้างต้น การกำหนดขนาดตัวอย่างอาศัยหลักสถิติของ Yamane (1973) โดยสูตรสมการหาขนาดตัวอย่างของ Yamane คือ

$$n = \frac{N}{1+Ne^2} \quad (3.1)$$

โดยที่ n คือ จำนวนตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา

N คือ จำนวนประชากรทั้งหมด

e คือ ค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับ

จากการเปิดตารางสำเร็จรูปขนาดตัวอย่างของ Yamane (ภาคผนวก ก.) โดยกำหนดให้จำนวนประชากรทั้งหมด คือ จำนวนนักท่องเที่ยวที่เข้าชมอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย

ประมาณโดยเฉลี่ยต่อเดือนเท่ากับ 25,000 คน และกำหนดค่าความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้เท่ากับ ร้อยละ 5 ดังนั้นจำนวนขนาดตัวอย่างในงานวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 394 คน

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แบบสอบถาม การศึกษาการจัดการแหล่งเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา แบ่งออกเป็น 3 ชุด ดังนี้
  - 1.1 การศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมายจากนักท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมาย (ภาคผนวก ข.) แบบสอบถามประกอบด้วย 3 ส่วน ดังต่อไปนี้
    - ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
    - ข้อมูลการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม
    - ระดับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม
  - 1.2 การศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมายจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติการและให้บริการของสถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมาย (ภาคผนวก ค.) แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ส่วน ดังต่อไปนี้
    - ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม
    - ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการให้บริการในด้านต่าง ๆ ของสถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมายจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติการและให้บริการ
  - 1.3 การศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ตามกฎกระทรวง ปี พ.ศ. 2548 ในสถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมาย (ภาคผนวก ง.) โดยใช้แบบประเมินความถูกต้องในการก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกตามกฎกระทรวง ปี พ.ศ. 2548
2. โปรแกรม SPSS (Statistical Package for the Social Science)

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักท่องเที่ยวที่เข้ามาเที่ยวในเขตอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา โดยทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบบังเอิญ (Accidental random sampling) เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามและการสำรวจแหล่งท่องเที่ยวและสัมภาษณ์บุคคลในพื้นที่จริง โดยพื้นที่ที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย 2) อุทยานไทรงาม และ 3) อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ จากนั้นแจกแบบสอบถามเพื่อสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลการ

ท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ที่ให้บริการอยู่ในสถานที่ท่องเที่ยวทั้ง 3 แห่ง และทำการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ว่าเป็นไปตามกฎกระทรวง ปี พ.ศ. 2548 หรือไม่

2. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 9 หัวข้อ ได้แก่
- 1) เพศ 2) อายุ 3) สถานภาพ 4) ระดับการศึกษา 5) อาชีพ 6) รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 7) ภูมิลำเนา 8) โรคประจำตัว และ 9) การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเดิน
- แบบสอบถามข้อมูลการท่องเที่ยวสำหรับนักท่องเที่ยว ประกอบด้วย 8 หัวข้อ ได้แก่
- 1) ท่านเคยไปท่องเที่ยวสถานที่ใดบ้างในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา 2) ท่านเดินทางไปสถานที่ดังกล่าวข้างต้นอย่างไร 3) ท่านเดินทางไปสถานที่ดังกล่าวข้างต้นกับใคร 4) ช่วงที่ท่านเดินทางมาเที่ยว 5) ท่านทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาจากแหล่งใด 6) ท่านมาท่องเที่ยวสถานที่ดังกล่าวข้างต้นด้วยวัตถุประสงค์ใด 7) ถ้ามีโอกาสท่านต้องการจะกลับไปท่องเที่ยวสถานที่ดังกล่าวข้างต้นอีกครั้งหรือไม่ และ 8) ท่านต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกใดบ้างในสถานที่ท่องเที่ยว ในด้านระดับความพึงพอใจในการท่องเที่ยวนั้น ได้แบ่งการสำรวจออกเป็น 9 ด้าน ได้แก่

5	หมายถึง	มีความพึงพอใจมากที่สุด
4	หมายถึง	มีความพึงพอใจมาก
3	หมายถึง	มีความพึงพอใจปานกลาง
2	หมายถึง	มีความพึงพอใจน้อย
1	หมายถึง	ไม่มีพึงพอใจเลย

3. แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลสำหรับเจ้าหน้าที่ ประกอบด้วย 4 หัวข้อ ได้แก่
- 1) เพศ 2) อายุ 3) สถานภาพ และ 4) ระดับการศึกษา
- แบบสอบถามระดับการให้บริการด้านต่าง ๆ ของสถานที่ท่องเที่ยว แบ่งการสำรวจออกเป็น 9 ด้าน ได้แก่
- 1) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก 3) ด้านการจัดการสถานที่ 4) ด้านการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล 5) ด้านการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว 6) ด้านสถานที่/

สิ่งแวดล้อม 7) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน 8) ด้านข้อมูลข่าวสาร และ 9) ด้านคมนาคมและความปลอดภัย แต่ละด้านแบ่งระดับการให้บริการออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5	หมายถึง	มากที่สุด
4	หมายถึง	มาก
3	หมายถึง	ปานกลาง
2	หมายถึง	น้อย
1	หมายถึง	ต้องปรับปรุง

4. การศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ตามกฎกระทรวง ปี พ.ศ. 2548 ทำโดยการสำรวจสิ่งอำนวยความสะดวกที่มีอยู่ในสถานที่ท่องเที่ยวทั้ง 3 แห่ง แบบประเมินได้แบ่งการประเมินออกเป็น 7 หมวด ได้แก่ 1) ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก 2) ทางลาด 3) บันได 4) ที่จอดรถ 5) ทางเดิน 6) ห้องส้วม และ 7) พื้นผิวต่างสัมผัส ในแต่ละหมวดประกอบด้วยหัวข้อย่อยต่าง ๆ ซึ่งเป็นเกณฑ์ตามกฎกระทรวง ปี พ.ศ. 2548 ในแต่ละหัวข้อจะถูกทำการประเมินว่า “ผ่าน” หรือ “ไม่ผ่าน” ตามหลักการของกฎกระทรวง

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่

1. ข้อมูลของนักท่องเที่ยว ทำการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล ข้อมูลการท่องเที่ยว และข้อมูลความพึงพอใจในการท่องเที่ยว โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการสรุป และวิเคราะห์ตามหัวข้อต่าง ๆ ที่อยู่ในแบบสอบถาม
2. ข้อมูลของเจ้าหน้าที่ ทำการวิเคราะห์ข้อมูลส่วนบุคคล และระดับการให้บริการในด้านต่าง ๆ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS เพื่อหาค่า ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาทำการสรุป และวิเคราะห์ตามหัวข้อต่าง ๆ ที่อยู่ในแบบสอบถาม
3. ข้อมูลการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ตามกฎกระทรวง ปี พ.ศ. 2548 ทำการตรวจสอบผลการประเมินในหัวข้อต่าง ๆ ของแต่ละหมวดที่อยู่ในแบบประเมิน วิเคราะห์ว่าสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 แห่ง ผ่านเกณฑ์ของกฎกระทรวงหรือไม่ มีหัวข้อใดที่ผ่าน และหัวข้อใดที่ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมิน

บทที่ 4

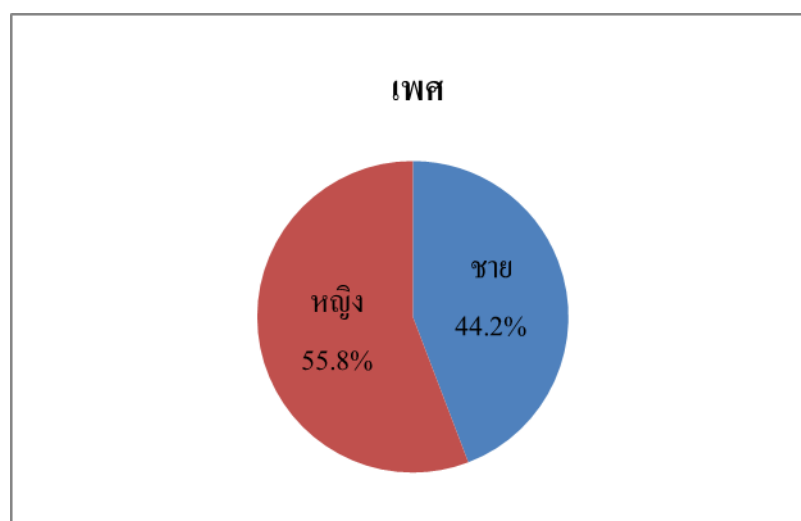
วิเคราะห์ผลการทดลอง

ในการศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมายครั้งนี้ ได้แบ่งการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ 1) การศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมายจากนักท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมาย 2) การศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมายจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานและให้บริการของสถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมาย 3) การศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ตามกฎกระทรวง ปี พ.ศ. 2548 ในสถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมาย

การศึกษานี้ได้ทำการสำรวจและเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามเพื่อสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว และเจ้าหน้าที่ของแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมาย พร้อมทั้งทำการตรวจสอบความเหมาะสมของสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชราในแหล่งท่องเที่ยวโดยใช้แบบฟอร์มตรวจสอบ (checked list) สิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และคนชรา ตามกฎกระทรวง พ.ศ. 2548

4.1 การศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมายจากนักท่องเที่ยว

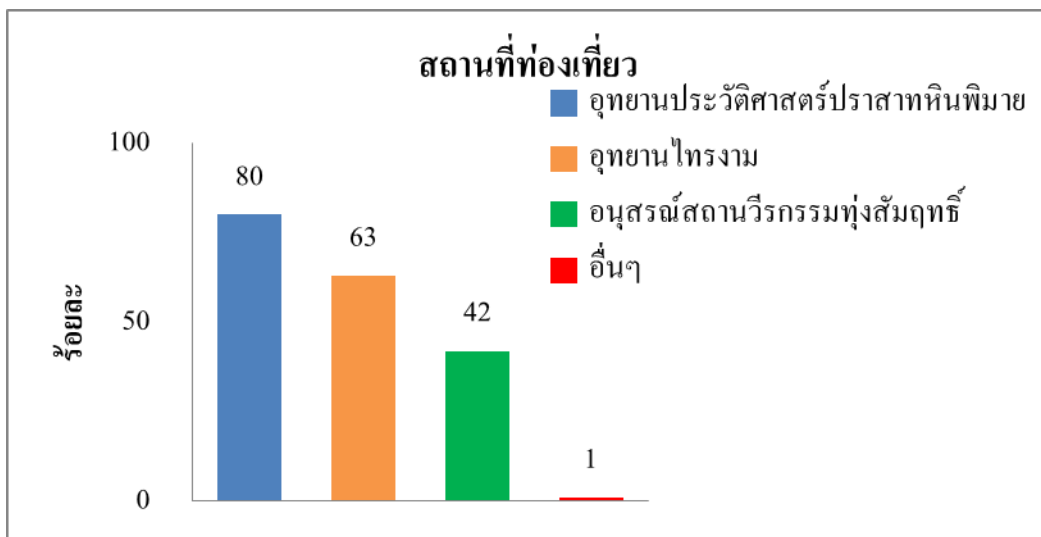
ผลการสุ่มสอบถามนักท่องเที่ยวโดยการใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลการท่องเที่ยว ทั้งหมด 405 คน เป็นเพศชาย 179 คน คิดเป็นร้อยละ 44.2 และเพศหญิง 226 คน คิดเป็นร้อยละ 55.8 (รูปที่ 4.1) สรุปได้ดังต่อไปนี้

รูปที่ 4.1 ร้อยละของเพศนักท่องเที่ยว

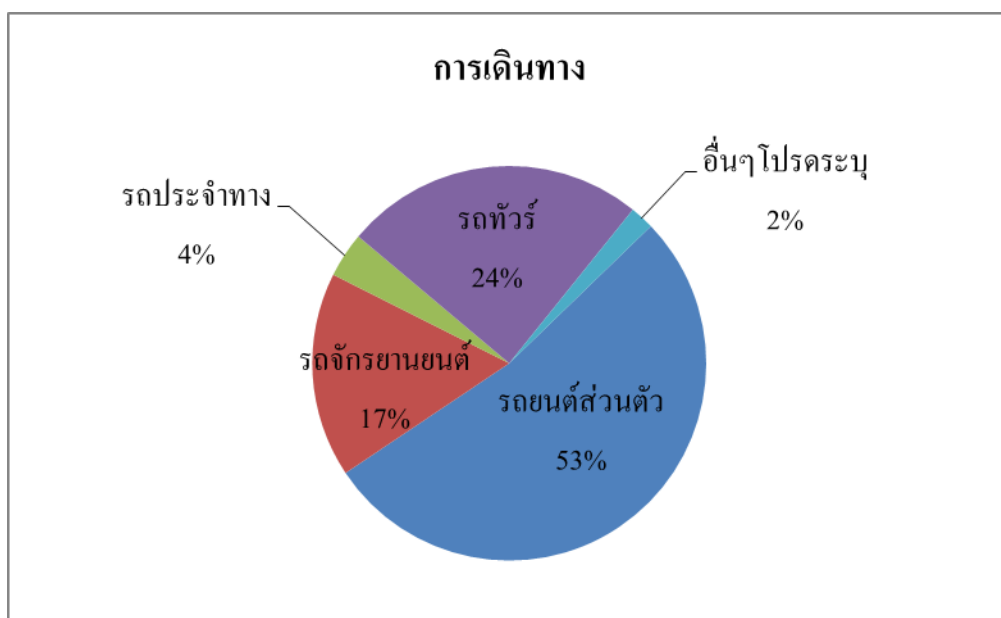

4.1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล และข้อมูลการท่องเที่ยว พบว่าสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเคยไปมากที่สุด คือ อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย คิดเป็นร้อยละ 80 รองลงมา คือ อุทยานไทรงาม และอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 63 และ 42 ตามลำดับ (รูปที่ 4.2)

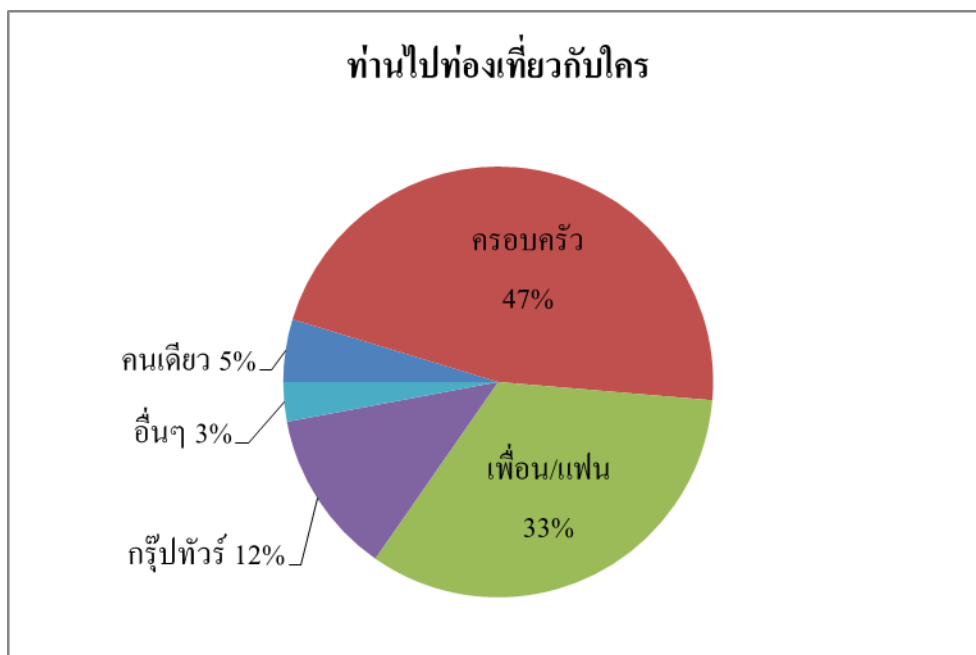
รูปที่ 4.2 ร้อยละของสถานที่ท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวเคยไป

การเดินทางไปท่องเที่ยวนั้นนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ใช้รถยนต์ส่วนตัวเป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 53 รองลงมาคือ รถทัวร์ และรถจักรยานยนต์ คิดเป็นร้อยละ 24 และ 17 ตามลำดับ (รูปที่ 4.3)

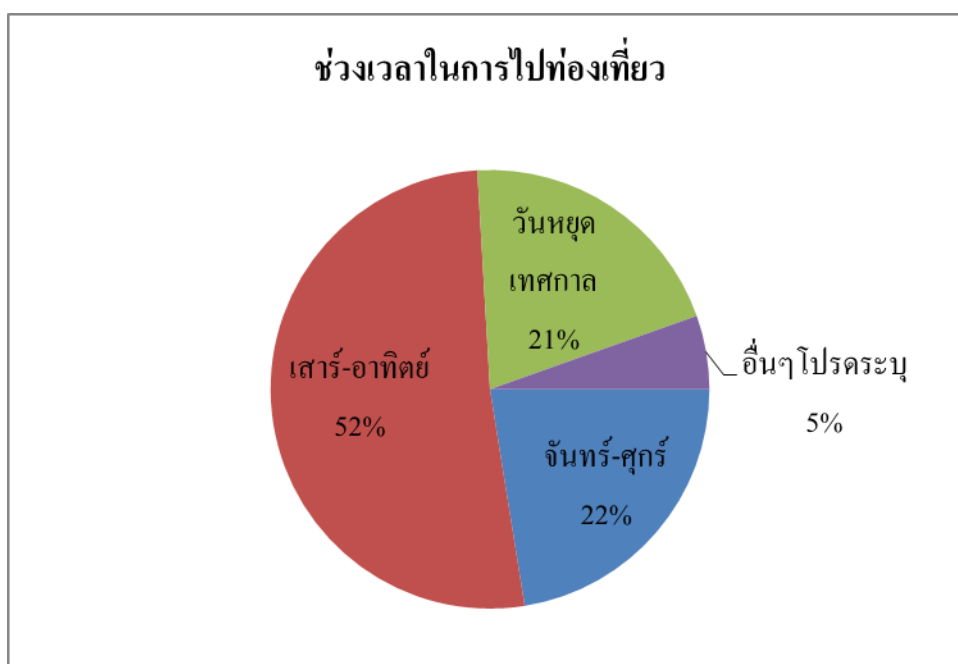
รูปที่ 4.3 ร้อยละของยานพาหนะที่ใช้เดินทาง

นักท่องเที่ยวร้อยละ 47 เดินทางมาท่องเที่ยวเกี่ยวกับครอบครัว และร้อยละ 33 เดินทางมาท่องเที่ยวเกี่ยวกับเพื่อนหรือแฟน (รูปที่ 4.4)

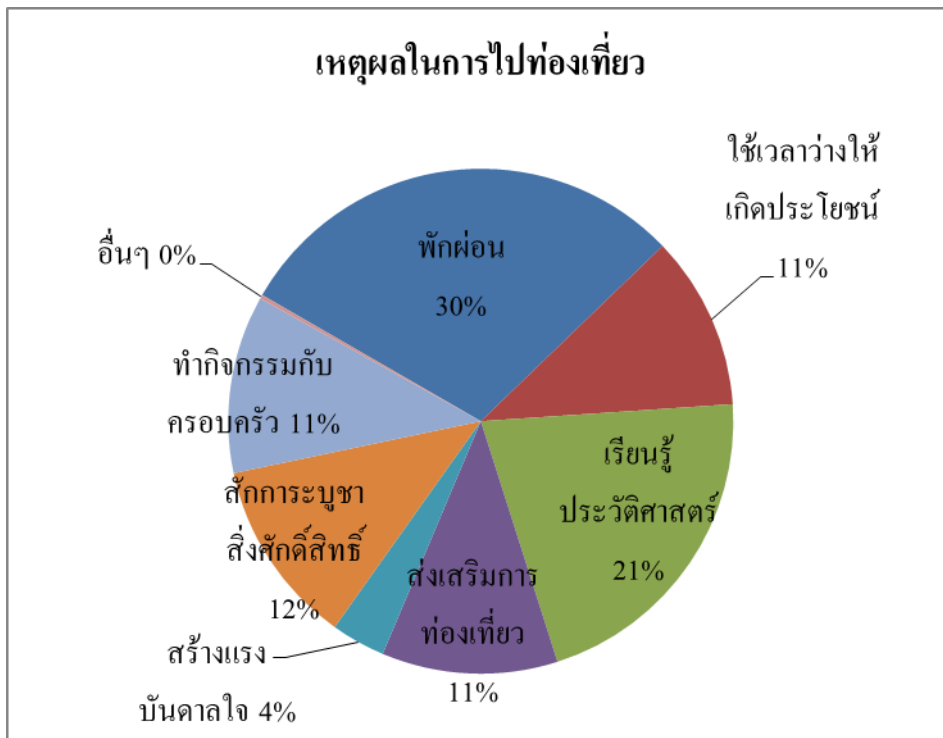
รูปที่ 4.4 ร้อยละของผู้ที่ท่านพาไปเที่ยว

ช่วงเวลาที่นักท่องเที่ยวมักจะมามากที่สุดคือ ช่วงวันหยุดเสาร์ และอาทิตย์ คิดเป็นร้อยละ 52 รองลงมาคือ วันจันทร์-ศุกร์ และวันหยุดเทศกาล คิดเป็นร้อยละ 22 และ 21 ตามลำดับ (รูปที่ 4.5)

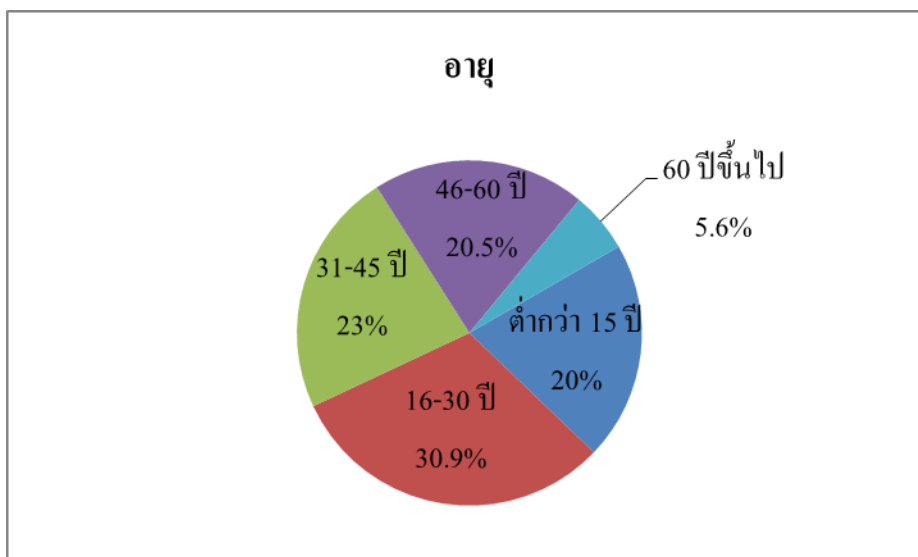
รูปที่ 4.5 ร้อยละของช่วงเวลาในการไปท่องเที่ยว

เหตุผลส่วนใหญ่ที่นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมาย คือ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ คิดเป็นร้อยละ 30 รองลงมา คือ เพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 21(รูปที่ 4.6)

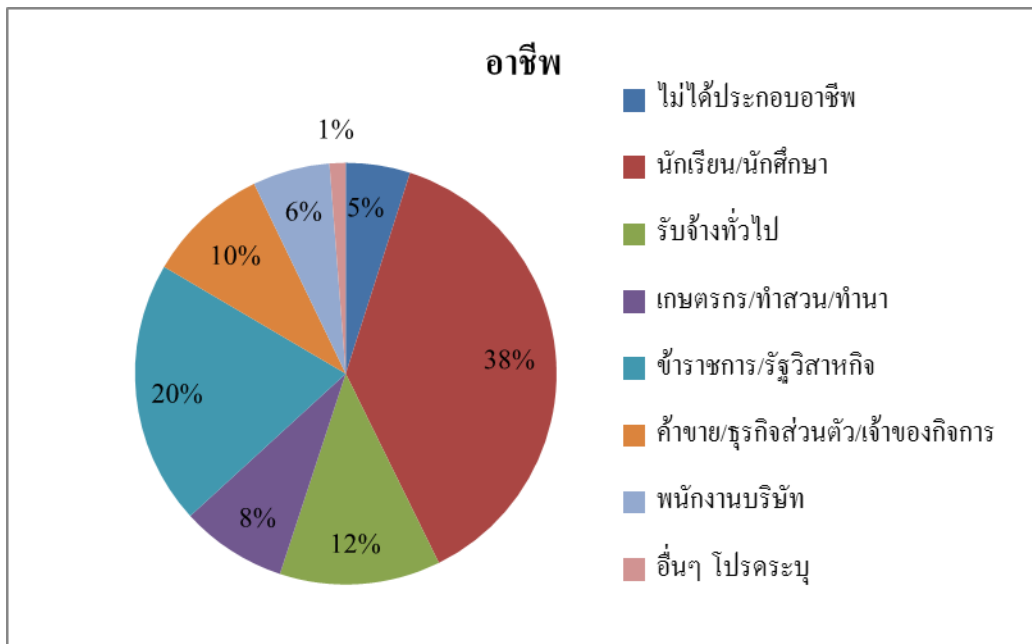
รูปที่ 4.6 ร้อยละของเหตุผลที่ไปท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 16-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 31 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด รองลงมา คือ ช่วงอายุระหว่าง 31-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 23 (รูปที่ 4.7)

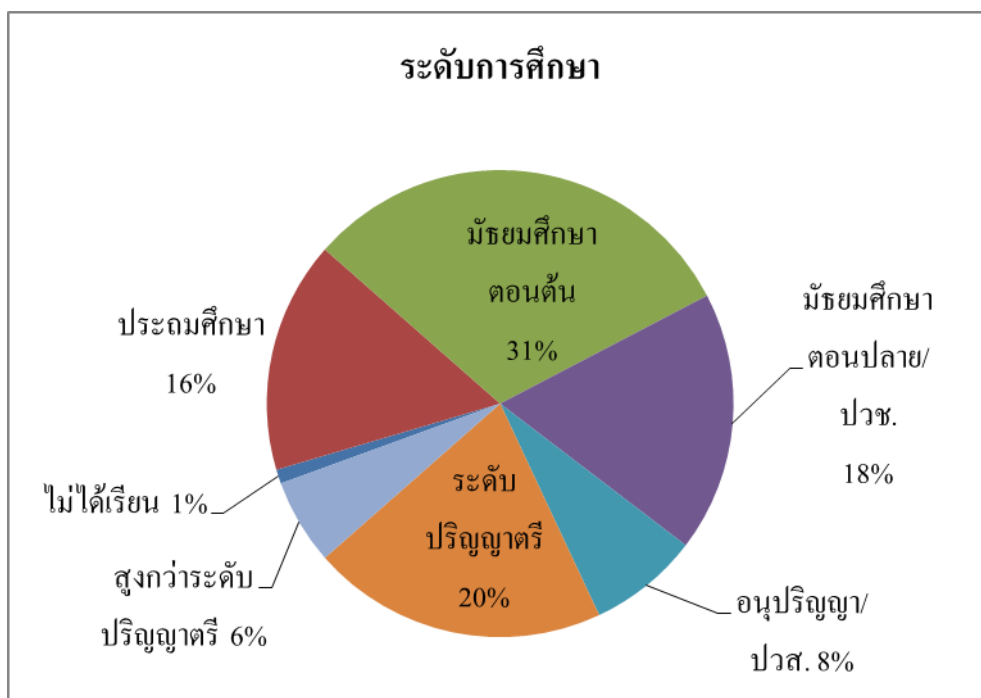
รูปที่ 4.7 ร้อยละของอายุนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวนับเป็นนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ 38 รองลงมา คือ อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ และรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 20 และ 12 ตามลำดับ (รูปที่ 4.8)

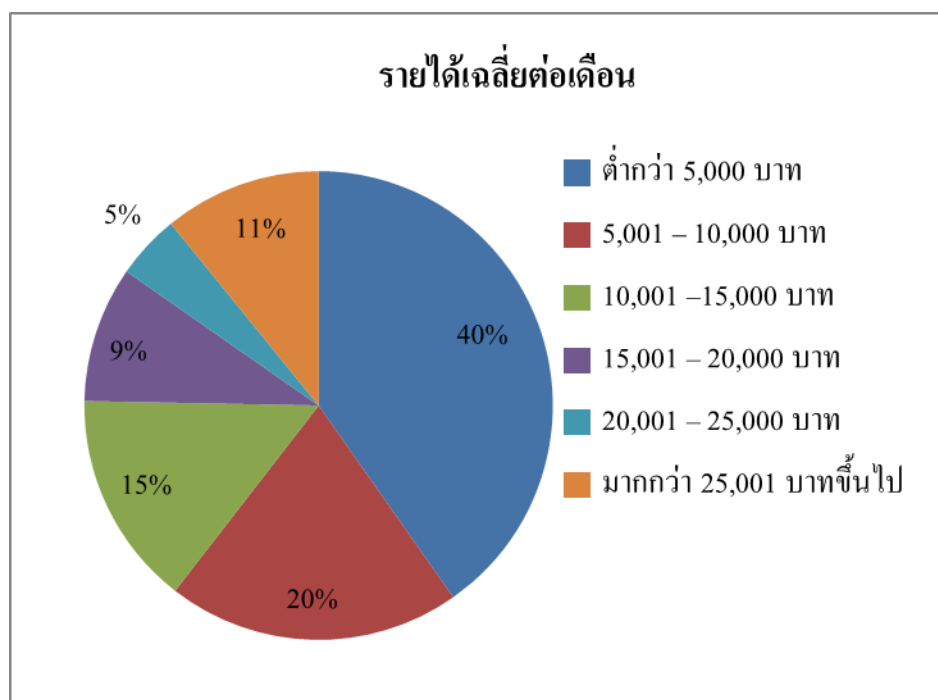
รูปที่ 4.8 ร้อยละของอาชีพนักท่องเที่ยว

ระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ คือ มัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 31 รองลงมา คือ ระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 20 (รูปที่ 4.9)

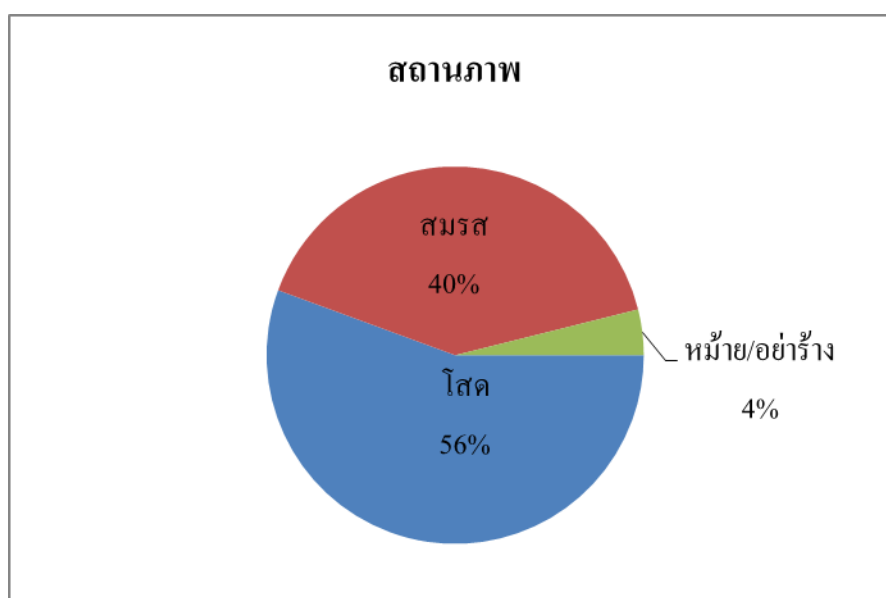
รูปที่ 4.9 ร้อยละระดับการศึกษาของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือนเฉลี่ยต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 40 รองลงมา คือ 5,000-10,000 บาทต่อเดือน คิดเป็นร้อยละ 20 (รูปที่ 4.10)

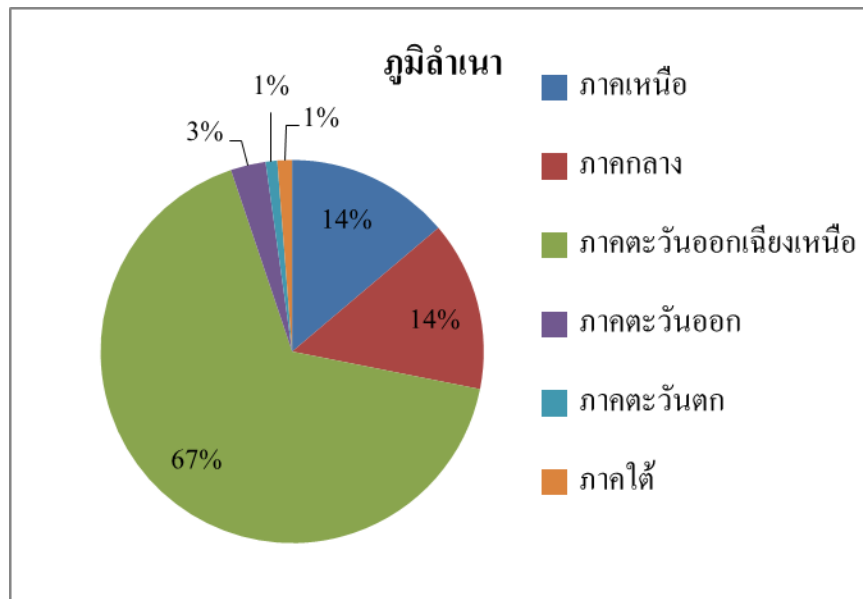
รูปที่ 4.10 ร้อยละของรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของนักท่องเที่ยว

ส่วนใหญ่มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 56 สถานภาพสมรส คิดเป็นร้อยละ 40 และสถานภาพหม้ายหรือหย่าร้าง คิดเป็นร้อยละ 4 (รูปที่ 4.11)

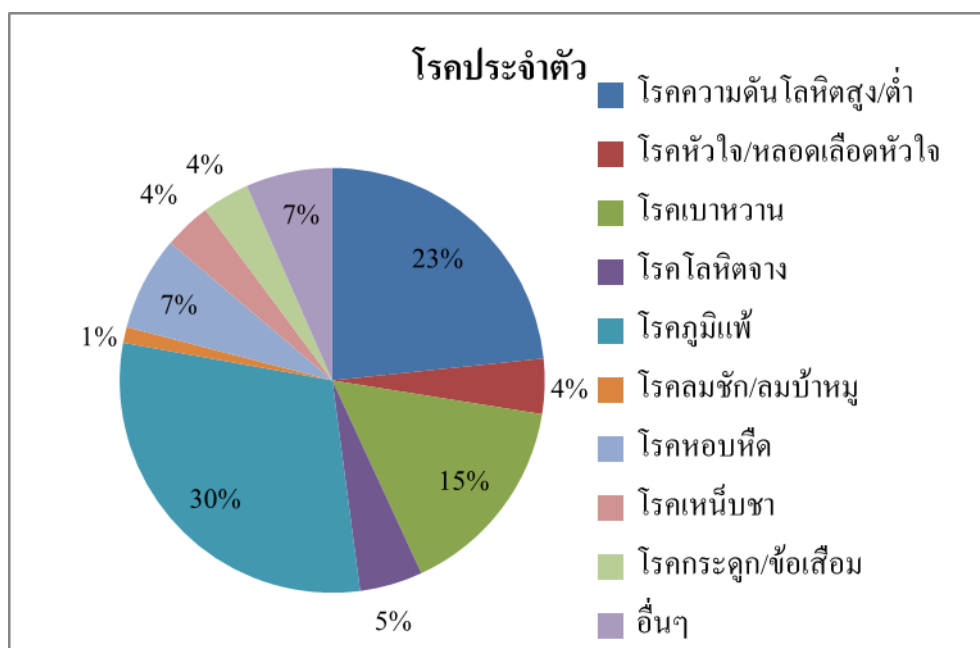
รูปที่ 4.11 ร้อยละของสถานภาพของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ คิดเป็นร้อยละ 67 รองลงมา คือ ภาคกลางและภาคเหนือ คิดเป็นร้อยละ 14 (รูปที่ 4.12)

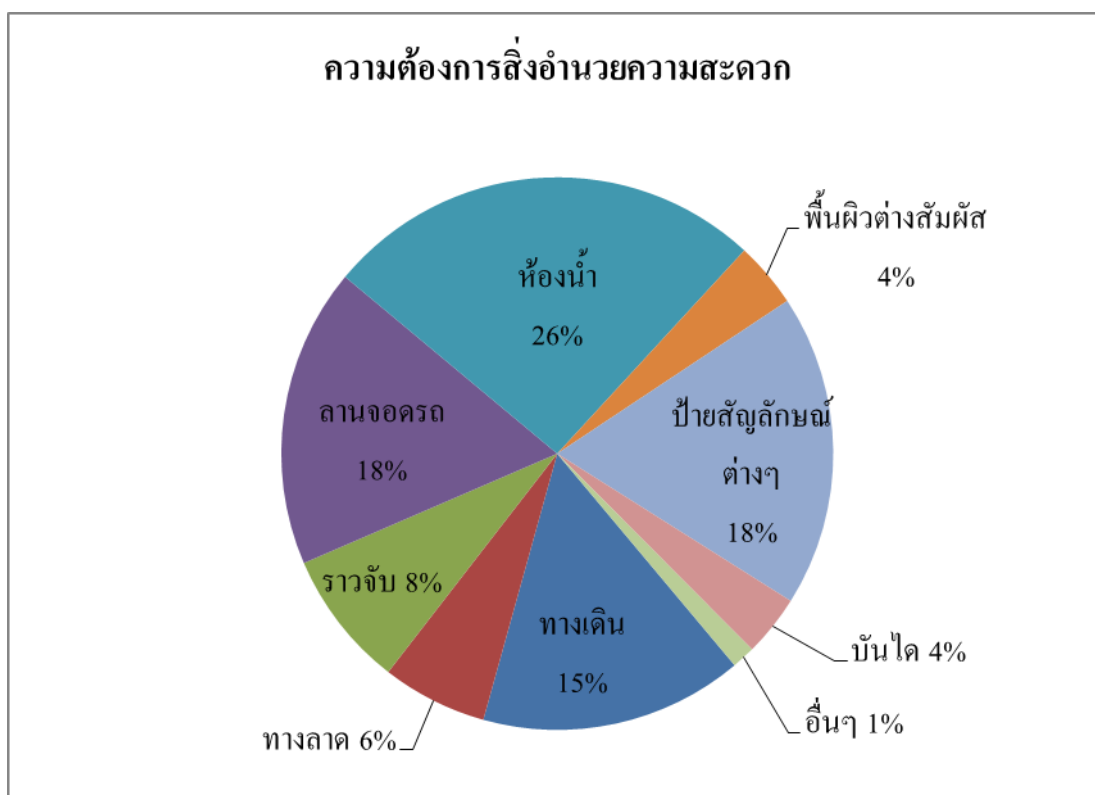
รูปที่ 4.12 ร้อยละภูมิลำเนาของนักท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวร้อยละ 36.5 มีโรคประจำตัว โดยส่วนใหญ่เป็นโรคภูมิแพ้ คิดเป็นร้อยละ 30 ของผู้ที่มีโรคประจำตัว รองลงมา คือ โรคความดันโลหิตสูง/ต่ำ โรคเบาหวาน โรคหอบหืด คิดเป็นร้อยละ 23 15 และ 7 ตามลำดับ (รูปที่ 4.13)

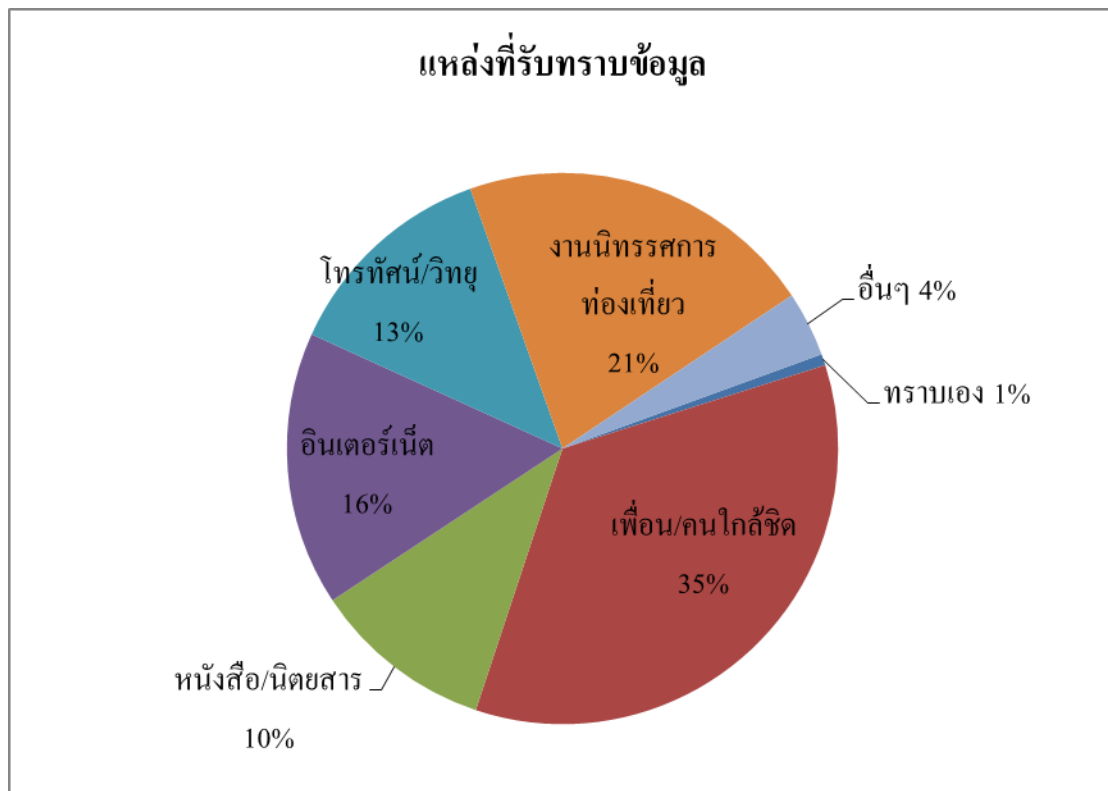
รูปที่ 4.13 ร้อยละโรคประจำตัวของนักท่องเที่ยว

มีนักท่องเที่ยวเพียง 3 คนเท่านั้นที่ต้องใช้อุปกรณ์ช่วยในการเดิน โดยมีการใช้รถเข็นนั่งจำนวน 2 คน และใช้ไม้เท้า จำนวน 1 คน จากการสำรวจความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีความต้องการห้องน้ำ คิดเป็นร้อยละ 26 รองลงมาคือ ลานจอดรถ และป้ายสัญลักษณ์ต่าง ๆ ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 18 เท่ากัน (รูปที่ 4.14)

รูปที่ 4.14 ร้อยละความต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกในสถานที่ท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวร้อยละ 35 ได้รับข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวสถานที่ต่าง ๆ ในเขตอำเภอพิมายจากเพื่อนหรือคนใกล้ชิด และร้อยละ 21 ได้รับข่าวสารการท่องเที่ยวจากงานนิทรรศการท่องเที่ยวต่าง ๆ (รูปที่ 4.15)

รูปที่ 4.15 ร้อยละของแหล่งที่นักท่องเที่ยวได้รับข้อมูลการท่องเที่ยว

จากการสอบถามความต้องการที่จะกลับมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมาย จากนักท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวเกือบทั้งหมด ต้องการที่จะกลับมาท่องเที่ยวอีกครั้ง โดยคิดเป็น ร้อยละ 97 ของนักท่องเที่ยวทั้งหมด

4.1.2 ระดับความพึงพอใจในการท่องเที่ยว ในการสำรวจข้อมูลการท่องเที่ยวนั้นได้ทำการสำรวจความพึงพอใจในด้านต่าง ๆ ของนักท่องเที่ยวในสถานที่ท่องเที่ยวเขตอำเภอพิมาย ผลจากการสำรวจแสดงดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ระดับความพึงพอใจในการให้บริการด้านต่าง ๆ โดยผู้ตอบแบบสอบถามเป็น
นักท่องเที่ยว

กิจกรรมการให้บริการ	ร้อยละของระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พึงพอใจ
1) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่					
1. มีเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพ ยิ้มแย้ม แจ่มใส และรวดเร็ว	18.5	47.4	28.1	5.2	0.7
2. มีเจ้าหน้าที่บริการให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว	16.0	42.7	31.1	8.1	2.0
3. มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยลานจอดรถได้อย่างทั่วถึง	10.1	40.0	37.8	10.9	1.2
2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
1. มีพื้นผิวทางเดินราบเรียบ ไม่ลื่นและขรุขระ	10.6	36.5	44.0	8.9	0.0
2. มีลานจอดรถสะดวกสบายและมีความปลอดภัย	15.6	33.8	37.8	12.6	0.2
3. มีห้องน้ำสะอาด ถูกสุขลักษณะ ไว้บริการนักท่องเที่ยว	9.4	34.6	43.7	11.1	1.2
4. มีห้องน้ำไว้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ	8.1	34.1	42.7	13.8	1.2
5. มีถังขยะอย่างเพียงพอและใช้ได้สะดวก	7.7	36.0	41.5	13.6	1.2
6. มีโทรศัพท์สาธารณะอย่างเพียงพอ	5.7	30.6	37.5	21.7	4.4
7. มีจุดนั่งพักเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยว	13.8	41.0	31.4	12.1	1.7
8. มีป้ายบอกทางหรือแสดงสัญลักษณ์ต่าง ๆ ได้อย่างชัดเจน	16.5	33.1	37.0	11.9	1.5
9. มีป้ายอธิบายความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละจุดที่สำคัญได้อย่างชัดเจน	18.3	37.3	29.4	13.8	1.2
3) ด้านการจัดการสถานที่					
1. ร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยว	19.8	37.8	33.1	8.9	0.5
2. อาหารและเครื่องดื่มมีราคาเหมาะสมและสะอาด	14.8	37.8	39.8	6.7	1.0
3. มีร้านขายของที่ระลึกที่หลากหลายและเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่นั้น	16.8	46.2	28.1	7.7	1.2

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

กิจกรรมการให้บริการ	ร้อยละของระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พึงพอใจ
4. มีการตกแต่งด้านภูมิสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกลมกลืนกับธรรมชาติ	18.3	46.2	29.1	5.9	0.5
5. มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและคนพิการ	12.8	34.6	36.8	12.8	3.0
6. มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	22.7	39.3	29.4	8.4	0.2
7. มีทัศนียภาพที่สวยงาม บรรยากาศร่มรื่น มีร่มไม้ให้ร่มเงา	30.4	39.8	25.2	4.7	0.0
4) ด้านการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล					
1. มีถังขยะเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยว	11.1	36.5	42.0	9.6	0.7
2. ถังขยะต้องปิดมิดชิด เพื่อป้องกันสัตว์คุ้ยเขี่ย และส่งกลิ่นรบกวน	9.6	35.6	42.5	10.6	1.7
3. มีถังขยะแยกประเภทขยะ เพื่อง่ายต่อการคัดแยก	9.9	31.6	39.8	15.3	3.5
4. มีการจัดเก็บขยะออกจากทุกวัน เพื่อป้องกันขยะล้น หรือน้ำเสีย	12.3	34.3	43.7	7.4	2.2
5. พื้นที่ขจัดขยะ และสิ่งปฏิกูลต้องห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยว	11.9	32.8	43.5	11.4	0.5
5) ด้านการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว					
1. มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง	18.5	37.0	33.3	10.1	1.0
2. มีหนังสือ/แผ่นพับประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว	17.5	35.3	34.8	10.6	1.7
3. มีการจัดกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวหลากหลายกลุ่ม นวัตกรรมสร้างจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว	14.1	38.3	33.1	12.8	1.7
6) ด้านสถานที่/สิ่งแวดล้อม					
1. การจัดสภาพแวดล้อมโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยว	21.2	38.8	29.4	10.1	0.5
2. ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว	17.3	42.2	30.9	9.4	0.2
3. การจัดการด้านขยะมูลฝอย	11.1	37.0	36.3	13.8	1.7

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

กิจกรรมการให้บริการ	ร้อยละของระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พึงพอใจ
7) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน					
1. ความเพียงพอของพื้นที่จอดรถ	10.6	32.6	40.7	14.3	1.7
2. ความเพียงพอของห้องน้ำ	8.6	25.9	40.5	18.0	6.9
3. ความเพียงพอของถังขยะ	9.9	27.2	40.7	16.3	5.9
4. บริการที่พักรถสำหรับนักท่องเที่ยว	10.1	32.6	36.5	15.1	5.7
5. ความสะอาดของสถานพยาบาล	7.2	28.4	36.3	21.2	6.9
6. ไฟฟ้า	14.1	32.3	36.3	15.3	2.0
7. ประปา	12.6	35.3	37.3	12.8	2.0
8. การสื่อสาร	14.3	32.3	36.5	14.8	2.0
8) ด้านข้อมูลข่าวสาร					
1. การจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์	16.5	29.1	31.6	19.0	3.7
2. การจัดทำหนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว	10.4	37.3	30.6	17.3	4.4
3. การจัดอบรมการนำเที่ยว	10.1	27.9	35.6	21.5	4.9
9) ด้านคมนาคมและความปลอดภัย					
1. ความสะดวกในการเข้าถึง	16.5	37.5	31.4	12.1	2.5
2. บริการรถสาธารณะ	13.1	30.4	36.0	15.8	4.7

จากตารางที่ 4.1 สามารถสรุปความพึงพอใจการให้บริการของสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละด้านได้ดังต่อไปนี้

- 1) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมาก
- 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากในส่วนความเพียงพอของจุดที่นั่งพักที่มีไว้บริการนักท่องเที่ยว และป้ายที่มีการอธิบายความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละจุดที่สำคัญได้อย่างชัดเจน แต่ในส่วนอื่น ๆ ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
- 3) ด้านการจัดการสถานที่ พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากในส่วนของการบริการร้านอาหารและเครื่องดื่มที่มีเพียงพอต่อนักท่องเที่ยว ร้านขายของที่ระลึกของ

สถานที่ท่องเที่ยว นั้น ๆ มีการตกแต่งด้านภูมิสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกลมกลืนกับธรรมชาติ มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และการมีทัศนียภาพที่สวยงาม บรรยากาศร่มรื่น มีร่มไม้ให้ร่มเงา แต่มีความพึงพอใจในระดับปานกลางในส่วนของความเหมาะสมของราคาและความสะอาดในอาหารและเครื่องดื่ม และอาคารสถานที่ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและคนพิการ

- 4) ด้านการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล พบว่าทุกส่วนความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง
- 5) ด้านการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง หนังสือหรือแผ่นพับสำหรับประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว และการจัดกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว
- 6) ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยว ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว และการจัดการด้านขยะมูลฝอย
- 7) ด้านความปลอดภัยของโครงสร้างพื้นฐาน พบว่ามีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง ได้แก่ พื้นที่จอดรถ ห้องน้ำ ถึงขยะ ที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว และสถานพยาบาล
- 8) ด้านข้อมูลข่าวสาร พบว่ามีความพึงพอใจระดับมาก ในส่วนของการจัดทำหนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว มีความพึงพอใจระดับปานกลาง ในส่วนของการจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์ และการจัดอบรมการนำเที่ยว
- 9) ด้านคมนาคมและความปลอดภัย พบว่ามีความพึงพอใจระดับมาก ในส่วนของความสะดวกในการเข้าถึง และมีความพึงพอใจระดับปานกลาง ในส่วนการบริการรถสาธารณะ

เมื่อทำการวิเคราะห์ความพึงพอใจโดยการแยกวิเคราะห์ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวเพื่อสำรวจความพึงพอใจการให้บริการของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 คะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการให้บริการด้านต่าง ๆ ในแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่ง โดยผู้ให้คะแนนคือนักท่องเที่ยว

สถานที่ท่องเที่ยว	การให้บริการ	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย	ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	3.7	0.9
	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.4	0.9
	ด้านการจัดการสถานที่	3.6	0.9

ตารางที่ 4.2 (ต่อ)

สถานที่ท่องเที่ยว	การให้บริการ	คะแนนเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
อุทยานประวัติศาสตร์ ปราสาทหินพิมาย	ด้านการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล	3.5	0.9
	ด้านการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว	3.6	0.9
	ด้านสถานที่และสิ่งแวดลอม	3.9	0.8
	ด้านความพอเพียงของโครงสร้างพื้นฐาน	3.5	0.9
	ด้านข้อมูลข่าวสาร	3.6	0.9
	ด้านคมนาคมและความปลอดภัย	3.7	0.9
	คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด	3.6	0.9
อุทยานไทรงาม	ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	3.5	0.9
	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.4	0.8
	ด้านการจัดการสถานที่	3.6	0.9
	ด้านการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล	3.3	0.9
	ด้านการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว	3.3	1.0
	ด้านสถานที่และสิ่งแวดลอม	3.6	0.8
	ด้านความพอเพียงของโครงสร้างพื้นฐาน	3.4	0.9
	ด้านข้อมูลข่าวสาร	3.4	1.0
	ด้านคมนาคมและความปลอดภัย	3.5	0.9
	คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด	3.4	0.9
อนุสรณ์สถาน วีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์	ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่	3.8	0.8
	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	3.4	1.0
	ด้านการจัดการสถานที่	3.9	1.0
	ด้านการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล	3.4	0.9
	ด้านการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว	3.8	1.0
	ด้านสถานที่และสิ่งแวดลอม	3.0	0.9
	ด้านความพอเพียงของโครงสร้างพื้นฐาน	2.7	1.1
	ด้านข้อมูลข่าวสาร	2.6	1.1
	ด้านคมนาคมและความปลอดภัย	2.8	1.2
	คะแนนเฉลี่ยทั้งหมด	3.3	1.0

จากตารางที่ 4.2 ได้แสดงคะแนนเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของความพึงพอใจในการบริการด้านต่าง ๆ ของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่ง จากผลคะแนนดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย มีคะแนนความพึงพอใจในการให้บริการด้านต่าง ๆ เฉลี่ยสูงสุด คือ $3.6 \approx 4$ มีค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน คือ 0.9 หมายความว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในการให้บริการอยู่ในระดับค่อนข้างพอใจมาก ส่วนแหล่งท่องเที่ยวที่ได้คะแนนรองลงมา คือ อุทยานไทรงาม และอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ โดยได้คะแนนเฉลี่ย $3.4 \approx 3$ และ $3.3 \approx 3$ ตามลำดับ หมายความว่า นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจในการให้บริการอยู่ในระดับปานกลาง

ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) เพื่อทดสอบว่าอายุของนักท่องเที่ยวมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการให้บริการในด้านต่าง ๆ หรือไม่ โดยกำหนดให้ ตัวแปรต้น คือ อายุของนักท่องเที่ยว ตัวแปรตาม คือ ห้องน้ำสะอาดถูกสุขลักษณะไว้บริการนักท่องเที่ยว ร้านอาหารและเครื่องดื่มเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยว ถึงขยะเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยว ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว ความเพียงพอของพื้นที่จอดรถ และความสะดวกในการเข้าถึง แสดงดังตารางที่ 4.3

ตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน โดยมีปัจจัย คือ อายุของนักท่องเที่ยว

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ห้องน้ำสะอาดถูก สุขลักษณะไว้บริการ นักท่องเที่ยว	Between Groups	8.335	4	2.084	3.105	.017
	Within Groups	112.740	168	.671		
	Total	121.075	172			
ร้านอาหารและเครื่องดื่มเพียงพอ ไว้บริการนักท่องเที่ยว	Between Groups	6.799	4	1.700	2.402	.052
	Within Groups	118.878	168	.708		
	Total	125.676	172			
ถึงขยะเพียงพอไว้ บริการนักท่องเที่ยว	Between Groups	19.415	4	4.854	7.276	.000
	Within Groups	112.065	168	.667		
	Total	131.480	172			
ความสะอาดของ สถานที่ท่องเที่ยว	Between Groups	11.333	4	2.833	6.140	.000
	Within Groups	77.523	168	.461		
	Total	88.855	172			

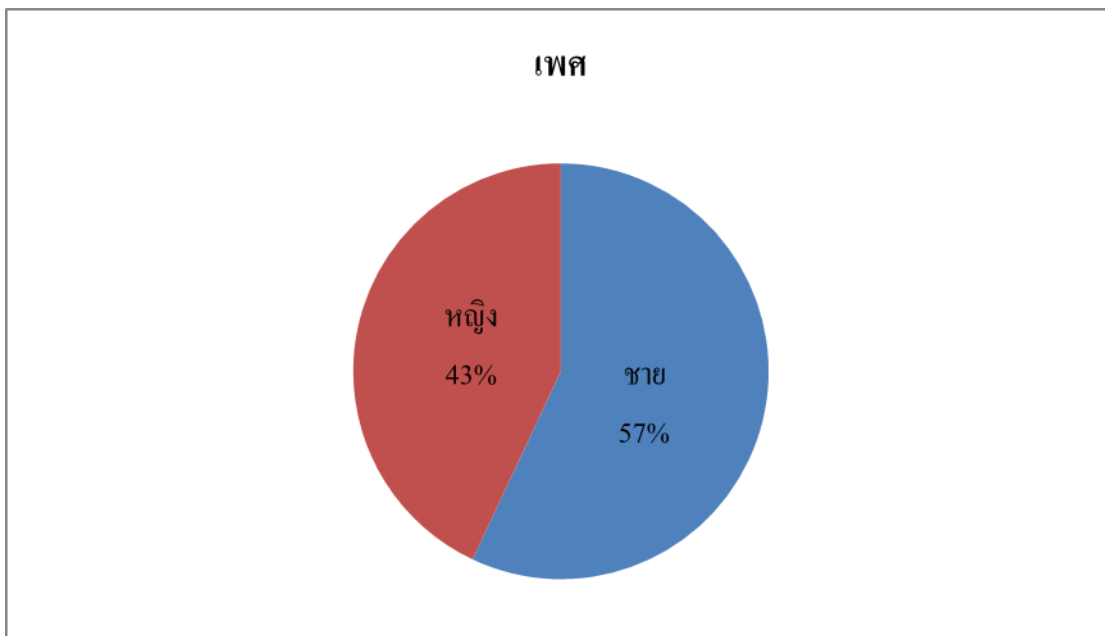
ตารางที่ 4.3 (ต่อ)

		Sum of Squares	df	Mean Square	F	Sig.
ความเพียงพอของพื้นที่จอดรถ	Between Groups	14.913	4	3.728	4.984	.001
	Within Groups	125.665	168	.748		
	Total	140.578	172			
ความสะดวกในการเข้าถึง	Between Groups	14.999	4	3.750	6.259	.000
	Within Groups	100.654	168	.599		
	Total	115.653	172			

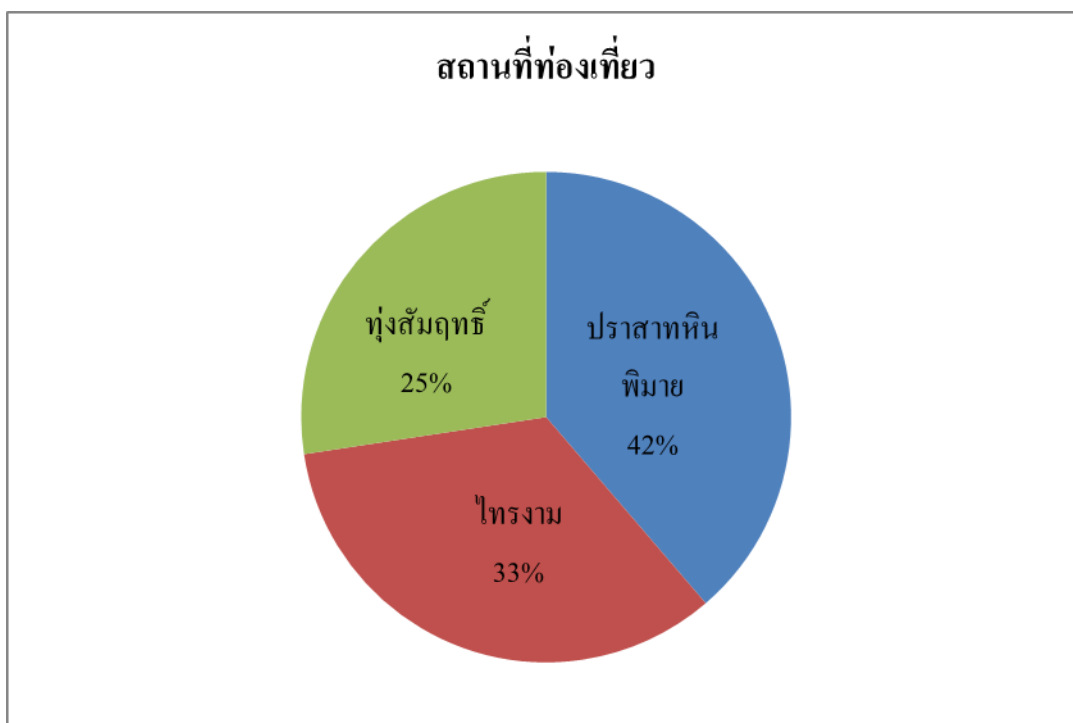
จากตารางที่ 4.3 สรุปได้ว่าอายุมีอิทธิพลต่อความพึงพอใจในการให้บริการด้านห้องน้ำสะอาดถูกสุขลักษณะไว้บริการนักท่องเที่ยว ถึงขยะเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยว ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว ความเพียงพอของพื้นที่จอดรถ และความสะดวกในการเข้าถึง อย่างมีนัยสำคัญ ในขณะที่อายุของนักท่องเที่ยวไม่มีอิทธิพลต่อความพึงพอใจของปัจจัยด้านร้านอาหารและเครื่องดื่มเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยว

4.2 การศึกษาการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมายจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติการและให้บริการ

ผลการใช้แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลและข้อมูลการท่องเที่ยว ทั้งหมด 118 คน เป็นเพศชาย 67 คน คิดเป็นร้อยละ 57 และเพศหญิง 51 คน คิดเป็นร้อยละ 43 (รูปที่ 4.16) โดยแบ่งเป็นเจ้าหน้าที่ของอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย คิดเป็นร้อยละ 42 รองลงมา คือ อุทยานไทรงาม และอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ คิดเป็นร้อยละ 33 และ 25 ตามลำดับ (รูปที่ 4.17) จากข้อมูลที่สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

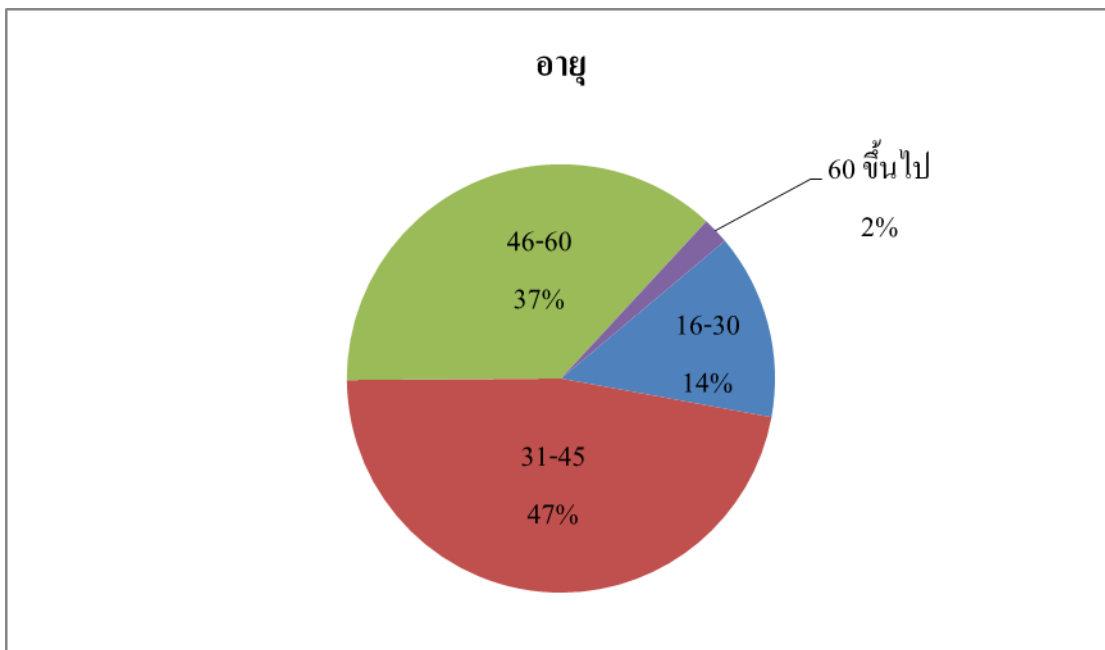
รูปที่ 4.16 ร้อยละของเพศเจ้าหน้าที่

รูปที่ 4.17 ร้อยละของเจ้าหน้าที่ในแต่ละแหล่งท่องเที่ยวที่ทำการสำรวจ

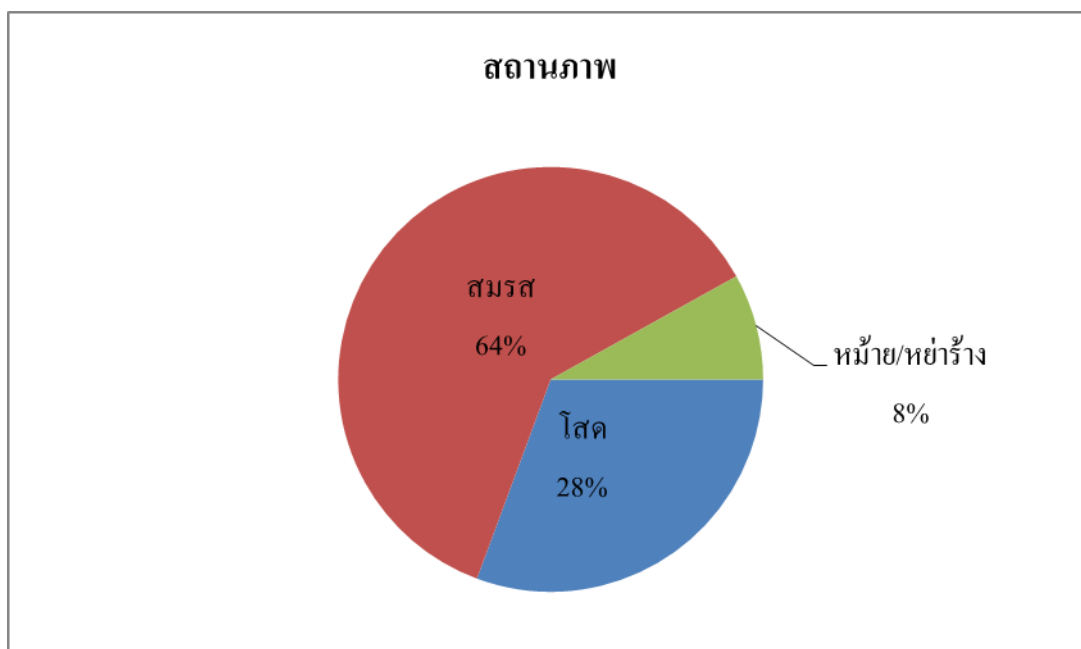
4.2.1 ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่าเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงาน และให้บริการในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ในเขตอำเภอพิมายส่วนใหญ่มีอายุ 31-45 ปี คิดเป็นร้อยละ 47 รองลงมา คือ 46-60 ปี และ 16-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 37 และ 14 ตามลำดับ (รูปที่ 4.18)

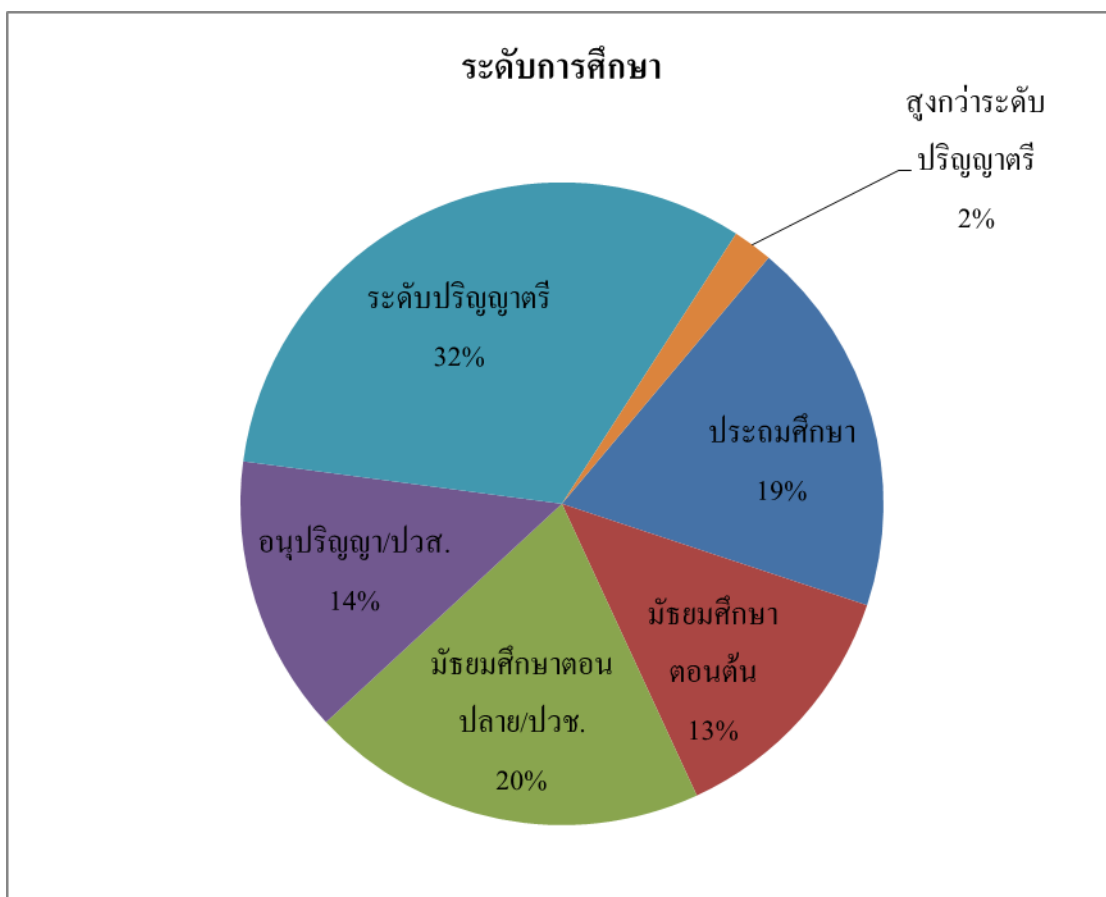
รูปที่ 4.18 ร้อยละของอายุเจ้าหน้าที่

เจ้าหน้าที่ร้อยละ 64 มีสถานภาพสมรสแล้ว และร้อยละ 28 มีสถานภาพโสด (รูปที่ 4.19)

รูปที่ 4.19 ร้อยละสถานภาพของเจ้าหน้าที่

ระดับการศึกษาของเจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 32 รองลงมา คือ ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) คิดเป็นร้อยละ 20 และระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 19 (รูปที่ 4.20)

รูปที่ 4.20 ร้อยละระดับการศึกษาของเจ้าหน้าที่

4.2.2 ข้อมูลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการให้บริการในด้านต่าง ๆ ของสถานที่ท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมายจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติการและให้บริการ ซึ่งผลจากการสำรวจแสดงดังตารางที่ 4.4

ตารางที่ 4.4 ผลการสำรวจความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับระดับการให้บริการด้านต่าง ๆ

กิจกรรมการให้บริการ	ร้อยละของระดับการให้บริการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ต้องปรับปรุง
1) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่					
1. มีเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส และรวดเร็ว	16.9	34.7	39.8	6.8	1.7
2. มีเจ้าหน้าที่บริการให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว	14.4	36.4	35.6	12.7	0.8
3. มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยลานจอดรถได้อย่างทั่วถึง	9.3	44.1	25.4	20.3	0.8
4. มีเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเพียงพอ	11.9	37.3	32.2	14.4	4.2
2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
1. มีพื้นผิวทางเดินราบเรียบ ไม่ลื่นและขรุขระ	6.8	33.9	50.0	7.6	1.7
2. มีลานจอดรถสะดวกสบายและมีความปลอดภัย	9.3	34.7	36.4	14.4	5.1
3. มีห้องน้ำสะอาด ถูกสุขลักษณะไว้บริการ	5.9	36.4	32.2	22.0	3.4
4. มีห้องน้ำไว้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ	4.2	34.7	28.0	27.1	5.9
5. มีถังขยะอย่างเพียงพอและใช้ได้อย่างสะดวก	9.3	41.5	34.7	11.9	2.5
6. มีโทรศัพท์สาธารณะอย่างเพียงพอ	9.3	19.5	43.2	22.9	5.1
7. มีจุดนั่งพักเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยว	13.6	41.5	28.8	15.3	0.8
8. มีป้ายบอกทางหรือแสดงสัญลักษณ์ต่างๆ ได้อย่างชัดเจน	4.2	42.4	31.4	15.3	6.8
9. มีป้ายอธิบายความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละจุดที่สำคัญได้อย่างชัดเจน	12.7	44.9	23.7	16.9	1.7
3) ด้านการจัดการสถานที่					
1. ร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยว	11.9	48.3	30.5	8.5	0.8
2. อาหารและเครื่องดื่มมีราคาเหมาะสมและสะอาด	9.3	34.7	45.8	5.1	5.1

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

กิจกรรมการให้บริการ	ร้อยละของระดับการให้บริการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ต้องปรับปรุง
3. มีร้านขายของที่ระลึกที่หลากหลายและเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่นั้น	11.0	51.7	27.1	6.8	3.4
4. มีการตกแต่งด้านภูมิสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกลมกลืนกับธรรมชาติ	7.6	39.0	42.4	6.8	4.2
5. มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและคนพิการ	5.9	18.6	39.8	23.7	11.9
6. มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	30.5	38.1	23.7	7.6	0.0
7. มีทัศนียภาพที่สวยงาม บรรยากาศร่มรื่น มีร่มไม้ให้ร่มเงา	34.7	43.2	16.1	5.9	0.0
4) ด้านการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล					
1. มีถังขยะเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยว	9.3	41.5	32.2	16.9	0.0
2. ถังขยะต้องปิดมิดชิด เพื่อป้องกันสัตว์คุ้ยเขี่ย และส่งกลิ่นรบกวน	3.4	30.5	39.8	16.1	10.2
3. มีถังขยะแยกประเภทขยะ เพื่อง่ายต่อการคัดแยก	5.1	15.3	34.7	26.3	18.6
4. มีการจัดเก็บขยะออกจากทุกวัน เพื่อป้องกันขยะล้น หรือน้ำเสีย	14.4	39.8	33.1	10.2	2.5
5. พื้นที่จัดขยะและสิ่งปฏิกูลต้องห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยว	19.5	39.8	26.3	11.0	3.4
5) ด้านการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว					
1. มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง	14.4	23.7	38.1	16.1	7.6
2. มีหนังสือ/แผ่นพับประชาสัมพันธ์สถานที่	27.1	26.3	22.9	22.0	1.7
3. มีการจัดกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวหลากหลายกลุ่มนวัตกรรมการสร้างจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว	12.7	17.8	39.0	28.0	2.5

ตารางที่ 4.4 (ต่อ)

กิจกรรมการให้บริการ	ร้อยละของระดับการให้บริการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ต้องปรับปรุง
6) ด้านสถานที่/สิ่งแวดล้อม					
1. การจัดสภาพแวดล้อมโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยว	11.9	39.8	33.1	13.6	1.7
2. ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว	27.1	34.7	28.0	10.2	0.0
3. การจัดการด้านขยะมูลฝอย	16.1	36.4	33.1	11.9	2.5
7) ด้านโครงสร้างพื้นฐาน					
1. ความเพียงพอของพื้นที่จอดรถ	16.1	16.9	26.3	29.7	11.0
2. ความเพียงพอของห้องน้ำ	7.6	29.7	26.3	28.0	8.5
3. ความเพียงพอของถังขยะ	8.5	34.7	33.9	21.2	1.7
4. บริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว	9.3	37.3	34.7	15.3	3.4
5. ความสะดวกของสถานพยาบาล	1.7	27.1	42.4	18.6	10.2
6. ไฟฟ้า	15.3	39.8	39.8	4.2	0.8
7. ประปา	13.6	39.8	37.3	7.6	1.7
8. การสื่อสาร	13.6	43.2	36.4	5.9	0.8
8) ด้านข้อมูลข่าวสาร					
1. การจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์	25.4	27.1	24.6	22.0	0.8
2. การจัดทำหนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว	18.6	23.7	33.1	22.0	2.5
3. การจัดอบรมการนำเที่ยว	11.0	24.6	28.0	34.7	1.7
9) ด้านคมนาคมและความปลอดภัย					
1. ความสะดวกในการเข้าถึง	23.7	33.9	33.9	7.6	0.8
2. บริการรถสาธารณะ	11.0	32.2	35.6	19.5	1.7

จากตารางที่ 4.4 สามารถสรุปความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับของการให้บริการในส่วนเจ้าหน้าที่ของสถานที่ท่องเที่ยวในแต่ละด้าน ได้ดังต่อไปนี้

- 1) ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ พบว่าการให้บริการของเจ้าหน้าที่ในหัวข้อต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก แต่ในหัวข้อการให้บริการด้วยความสุภาพ ยิ้มแย้ม แจ่มใส และรวดเร็ว นั้นอยู่ในระดับปานกลาง

- 2) ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่าการให้บริการในส่วนของห้องน้ำ ถึงขยะ ที่นั่งพัก และป้ายต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก แต่ในส่วนในพื้นที่สำหรับจอดรถ พื้นผิวทางเดิน และโทรศัพท์สาธารณะ ยังอยู่ในระดับปานกลาง
- 3) ด้านการจัดการสถานที่ พบว่าการให้บริการด้านความพอเพียงของร้านอาหาร ร้านขายของที่ระลึก ทักษะพนักงานที่สวยงาม อยู่ในระดับมาก แต่ในส่วนของคุณภาพของอาหาร การตกแต่งทางสถาปัตยกรรม และอาคารสำหรับคนชราและคนพิการ ยังอยู่ในระดับปานกลาง
- 4) ด้านการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล พบว่าความพอเพียงของปริมาณถังขยะ และการจัดขยะและสิ่งปฏิกูลต่าง ๆ อยู่ในระดับมาก แต่การแยกประเภทของขยะ และความมิดชิดของถังขยะยังอยู่ในระดับปานกลาง
- 5) ด้านการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว พบว่าการให้บริการส่วนของหนังสือหรือแผ่นพับประชาสัมพันธ์สถานที่ที่มีระดับการให้บริการมากที่สุด แต่ในส่วนอื่นยังอยู่ในระดับปานกลาง
- 6) ด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อม พบว่าการให้บริการในหัวข้อต่าง ๆ ของด้านสถานที่และสิ่งแวดล้อมมีการให้บริการอยู่ในระดับมาก
- 7) ด้านความพอเพียงของโครงสร้างพื้นฐาน พบว่าการให้บริการด้านโครงสร้างพื้นฐานเกือบทั้งหมดอยู่ในระดับมาก แต่มีในเรื่องของความเพียงพอของพื้นที่จอดรถนั้นอยู่ในระดับการให้บริการที่ยังน้อยอยู่
- 8) ด้านข้อมูลข่าวสาร พบว่าการให้บริการด้านข่าวสารในส่วนของการจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์อยู่ในระดับมาก แต่ในส่วนของการอบรมการนำเที่ยวยังอยู่ในระดับที่น้อย
- 9) ด้านคมนาคมและความปลอดภัย พบว่ามีการให้บริการด้านความสะดวกในการเข้าถึงในระดับมาก แต่การให้บริการรถสาธารณะอยู่ในระดับปานกลาง

จากข้อมูลข้างต้นสามารถวิเคราะห์ได้ว่าแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมายมีการให้บริการในด้านต่าง ๆ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับการให้บริการที่มาก ซึ่งหมายความว่า สามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมายได้เพียงพอต่อความต้องการและปริมาณของนักท่องเที่ยว

4.3 การศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา

การศึกษานี้ได้ทำการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 แห่ง ว่าเป็นไปตามข้อกำหนดของกฎกระทรวง พ.ศ. 2548 หรือไม่ โดยทำการแบ่งการสำรวจออกเป็น 7 หมวด ได้แก่ 1. ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก 2. ทางลาด 3. บันได 4. ที่จอดรถ 5. ทางเดิน 6. ห้องส้วม 7. พื้นผิวต่างสัมผัส ผลการสำรวจของสถานที่ท่องเที่ยวทั้ง 3 แห่ง แสดงดังตารางที่ 4.5-4.10

ตารางที่ 4.5 ตัวอย่างรูปถ่ายสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย

หมวด	ตัวอย่างรูปถ่าย	
ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก		
ทางลาด		

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

หมวด	ตัวอย่างรูปถ่าย	
บันได		
ที่จอดรถ		
ทางเดิน		

ตารางที่ 4.5 (ต่อ)

หมวด	ตัวอย่างรูปถ่าย
ห้องส้วม	
พื้นผิวต่างสัมผัส	ไม่มี

ตารางที่ 4.6 ผลการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	ผลการประเมิน
ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก	ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา	ผ่าน
	สัญลักษณ์รูปผู้พิการ	ผ่าน
	เครื่องหมายแสดงทางไปสู่สิ่งอำนวยความสะดวก	ผ่าน
	สัญลักษณ์หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวก	ผ่าน
	สัญลักษณ์หรือตัวอักษรมีสีขาวโดยพื้นป้ายเป็นสีน้ำเงิน หรือเป็นสีน้ำเงินโดยพื้นป้ายเป็นสีขาว	ไม่ผ่าน
	ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกต้องมีความชัดเจน มองเห็นได้ง่าย ติดอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ทำให้สับสน	ผ่าน
ทางลาด	พื้นต่างระดับกันไม่เกิน 2 ซม. ต้องปาดมุมพื้นส่วนที่ต่างระดับกันไม่เกิน 45 องศา	ไม่ผ่าน
	พื้นผิวทางลาดต้องเป็นวัสดุที่ไม่ลื่น	ไม่ผ่าน
	พื้นผิวของจุดต่อเนื่องระหว่างพื้นกับทางลาดต้องเรียบไม่สะดุด	ไม่ผ่าน

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	ผลการประเมิน	
ทางลาด	ทางลาดมีความยาวรวมไม่เกิน 600 ซม. ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 90 ซม.	ไม่ผ่าน	
	ทางลาดมีความยาวรวมเกิน 600 ซม. ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 150 ซม.	ไม่ผ่าน	
	ทางลาดมีความยาวรวมเกิน 600 ซม. ต้องมีพื้นที่พักบนทางลาดไม่น้อยกว่า 150 ซม. ทุก ๆ ระยะ 600 ซม.	ไม่ผ่าน	
	พื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ว่าง ยาวไม่น้อยกว่า 150 ซม.	ไม่ผ่าน	
	ทางลาดต้องมีความลาดชันไม่เกิน 1:12	ไม่ผ่าน	
	ทางลาดที่ไม่มีผนังกั้นต้องมีราวกันตก และยกขอบสูงจากพื้นผิวไม่น้อยกว่า 5 ซม.	ไม่ผ่าน	
	ทางลาดมีความยาวตั้งแต่ 250 ซม. ต้องมีราวจับทั้งสองข้าง	ไม่ผ่าน	
	ราวจับทางลาด		
	ราวจับทำด้วยวัสดุเรียบ มีความมั่นคงและไม่ลื่น	ไม่ผ่าน	
	ราวจับมีลักษณะกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 3-4 ซม.	ไม่ผ่าน	
	ราวจับสูงจากพื้น 80-90 ซม.	ไม่ผ่าน	
	ราวจับติดตั้งห่างจากผนัง 5 ซม. สูงจากจุดยึด 12 ซม.	ไม่ผ่าน	
	ผนังที่ติดตั้งราวจับ ต้องเป็นผนังเรียบ	ไม่ผ่าน	
	ราวจับมีความยาวต่อเนื่อง	ไม่ผ่าน	
	ปลายราวจับ ยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด 30 ซม.	ไม่ผ่าน	
บันได	มีความกว้างไม่น้อยกว่า 150 ซม.	ไม่ผ่าน	
	มีชานพักทุกระยะในแนวดิ่งไม่เกิน 200 ซม.	ไม่ผ่าน	
	มีราวจับทั้งสองข้าง	ไม่ผ่าน	
	พื้นผิวของบันไดต้องใช้วัสดุที่ไม่ลื่น	ไม่ผ่าน	
	ลูกตั้งสูงไม่เกิน 15 ซม. และห้ามเปิดเป็นช่องโล่ง	ไม่ผ่าน	
	ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 28 ซม.	ไม่ผ่าน	
	บันไดเหลื่อมกันไม่เกิน 2 ซม.	ไม่ผ่าน	

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	ผลการประเมิน
บันได	มีป้ายแสดงทิศทาง ตำแหน่ง และหมายเลขชั้น	ไม่ผ่าน
	ราวจับบันได	
	ราวจับทำด้วยวัสดุเรียบ มีความมั่นคงและไม่ลื่น	ไม่ผ่าน
	ราวจับมีลักษณะกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 3-4 ซม.	ไม่ผ่าน
	ราวจับสูงจากพื้น 80-90 ซม.	ไม่ผ่าน
	ราวจับติดตั้งห่างจากผนัง 5 ซม. สูงจากจุดยึด 12 ซม.	ไม่ผ่าน
	ผนังที่ติดตั้งราวจับ ต้องเป็นผนังเรียบ	ไม่ผ่าน
	ราวจับมีความยาวต่อเนื่อง	ไม่ผ่าน
	ปลายราวจับ ขึ้นเลยจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด 30 ซม.	ไม่ผ่าน
ที่จอดรถ	มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา	ไม่ผ่าน
	ที่จอดรถอยู่ใกล้ทางเข้าออกของอาคาร	ผ่าน
	ช่องจอดรถมีขนาดไม่น้อยกว่า 240 x 600 ซม. และมีที่ว่างข้างรถไม่น้อยกว่า 100 ซม.	ผ่าน
	มีสัญลักษณ์รูปผู้พิการนั่งเก้าอี้ล้ออยู่บนพื้นของที่จอดรถ ขนาดไม่น้อยกว่า 90 x 90 ซม.	ไม่ผ่าน
	มีป้ายผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และคนชราติดสูงจากพื้น ไม่น้อยกว่า 200 ซม. และมีขนาดไม่น้อยกว่า 30 x 30 ซม.	ไม่ผ่าน
ทางเดิน	พื้นทางเดินต้องเรียบ ไม่ลื่น	ไม่ผ่าน
	ทางเดินมีความกว้างไม่น้อยกว่า 150 ซม.	ผ่าน
	รางระบายน้ำบนพื้นต้องมีฝาปิดสนิท รูช่องตะแกรงมีขนาดไม่เกิน 1.3 ซม. และแนวของรางจะต้องขวางกับแนวทางเดิน	ไม่ผ่าน
	บริเวณที่เป็นทางแยกหรือทางเลี้ยวต้องมีพื้นผิวต่างสัมผัส	ไม่ผ่าน
	สิ่งกีดขวางทางเดิน จัดให้อยู่แนวเดียวกัน และมีพื้นผิวต่างสัมผัสเตือนให้ทราบก่อนถึงสิ่งกีดขวางไม่น้อยกว่า 30 ซม.	ไม่ผ่าน
	ป้ายหรือสิ่งอื่นใดที่แขวนอยู่เหนือทางเดิน ต้องมีความสูงจากพื้นทางเดินไม่น้อยกว่า 200 ซม.	ไม่ผ่าน
	พื้นทางเดินกับพื้นถนนมีระดับต่างกัน ให้มีพื้นลาดที่มีความลาดชันไม่เกิน 1:10	ไม่ผ่าน

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	ผลการประเมิน
ห้องส้วม	มีห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา แยกจากห้องส้วมสำหรับคนทั่วไป	ผ่าน
	ประตู	
	ประตูเป็นแบบบานเลื่อน หรือบานเปิดออกสู่ภายนอก โดยต้องเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า 90 องศา	ไม่ผ่าน
	ประตูปราศจากสิ่งกีดขวางทั้งทางเข้า และทางออก และเปิดใช้ได้ โดยไม่มีการล็อก	ผ่าน
	พื้นห้องน้ำ	
	พื้นห้องส้วมมีระดับเสมอกับพื้นด้านนอก	ไม่ผ่าน
	วัสดุที่ใช้ปูพื้นห้องส้วม ต้องไม่ลื่น	ผ่าน
	พื้นห้องส้วม ต้องลาดเพียงพอ เพื่อไม่ให้มีน้ำขังบนพื้น	ผ่าน
	พื้นที่ว่างภายในห้องส้วม ต้องมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 150 ซม.	ผ่าน
	โถปัสสาวะ/โถส้วม	
	เป็นโถส้วมชนิดนั่งราบ สูงจากพื้น 45-50 ซม. และมีพนักพิงหลัง	ผ่าน
	มีระยะห่างจากกึ่งกลางของโถส้วมถึงผนัง 45-50 ซม. และมีราวจับที่ผนัง	ผ่าน
	ที่ปล่อยน้ำจากโถส้วม เป็นชนิดคันโยก ปุ่มกดขนาดใหญ่หรือชนิดอื่นที่ผู้พิการหรือผู้สูงอายุใช้งานได้อย่างสะดวก	ผ่าน
	กรณีที่เป็นห้องส้วมสำหรับผู้ชาย จัดให้มีที่ถ่ายปัสสาวะที่มีระดับเสมอพื้น ที่อย่างน้อย 1 ที่	ไม่ผ่าน
	อ่างล้างมือ	
	ขอบอ่างอยู่ห่างจากผนังไม่น้อยกว่า 45 ซม.	ผ่าน
มีความสูงจากพื้นถึงขอบอ่างไม่น้อยกว่า 75-80 ซม.	ผ่าน	
ใต้อ่างล้างมือด้านที่ติดผนัง ไปจนถึงขอบอ่างเป็นที่ว่าง เพื่อให้เก้าอี้ล้อสามารถสอดเข้าไปได้	ผ่าน	

ตารางที่ 4.6 (ต่อ)

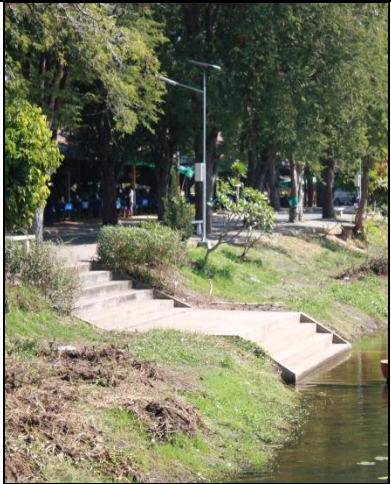

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	ผลการประเมิน
ห้องส้วม	ก๊อกน้ำเป็นชนิดก้านโยก หรือก้านกด หรือก้านหมุน หรือระบบอัตโนมัติ	ผ่าน
	มีราวจับในแนวนอนแบบพับเก็บได้ในแนวดิ่งทั้งสองข้างของอ่าง	ผ่าน
	ราวจับ บริเวณ โถส้วม	
	มีราวจับบริเวณด้านที่ชิดผนัง เพื่อช่วยในการพยุงตัว เป็นราวจับในแนวนอนและแนวดิ่ง	ผ่าน
	ราวจับแนวนอนสูงจากพื้น 65-70 ซม. ยื่นล้าออกจากด้านหน้าโถส้วมไม่น้อยกว่า 25-30 ซม.	ผ่าน
	ราวจับในแนวดิ่ง ต่อจากปลายของราวจับในแนวนอน มีความยาวไม่น้อยกว่า 60 ซม.	ผ่าน
	มีราวจับติดผนังแบบพับเก็บได้ในแนวราบ ติดตั้งห่างจากโถส้วม 15-20 ซม. และยาวไม่น้อยกว่า 55 ซม.	ผ่าน
	ราวจับ บริเวณ โถปัสสาวะ	
	มีราวจับด้านข้างของที่ถ่ายปัสสาวะทั้งสองข้าง มีความสูงจากพื้น 80-100 ซม. และยื่นออกมาจากผนัง 55-60 ซม.	ผ่าน
พื้นผิวต่างสัมผัส	มีพื้นผิวต่างสัมผัส ในบริเวณพื้นที่มีความต่างระดับกัน มากกว่า 20 ซม.	ไม่ผ่าน
	พื้นผิวต่างสัมผัส มีขนาดกว้าง 30 ซม. และมีความยาวเท่ากับและขนานไปกับความกว้างของช่องทางเดินไม่น้อยกว่า 50-60 ซม.	ไม่ผ่าน

จากตารางที่ 4.6 สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

- 1) หมวดป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก มีทั้งหมด 6 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่า มี 1 หัวข้อไม่ผ่านเกณฑ์ คือ
  - สัญลักษณ์หรือตัวอักษรมีสีขาว โดยพื้นป้ายเป็นสีน้ำเงิน หรือเป็นสีน้ำเงิน โดยพื้นป้ายเป็นสีขาว

- 2) หมวดทางลาด มีทั้งหมด 17 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่าไม่ผ่านเกณฑ์ทุกหัวข้อ
- 3) หมวดบันได มีทั้งหมด 15 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่าไม่ผ่านเกณฑ์ทุกหัวข้อ
- 4) หมวดที่จอดรถ มีทั้งหมด 5 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่ามี 3 หัวข้อไม่ผ่านเกณฑ์ คือ
  - ที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา
  - สัญลักษณ์รูปผู้พิการนั่งเก้าอี้ล้ออยู่บนพื้นของที่จอดรถ ขนาดไม่น้อยกว่า 90 x 90 ซม.
  - ป้ายผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และคนชรา ติดสูงจากพื้น ไม่น้อยกว่า 200 ซม. และมีขนาดไม่น้อยกว่า 30 x 30 ซม.
- 5) หมวดทางเดิน มีทั้งหมด 7 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่ามี 6 หัวข้อไม่ผ่านเกณฑ์ คือ
  - พื้นทางเดินต้องเรียบ ไม่ลื่น
  - รางระบายน้ำบนพื้นต้องมีฝาปิดสนิท รูช่องตะแกรงมีขนาดไม่เกิน 1.3 ซม. และแนวของรางจะต้องขวางกับแนวทางเดิน
  - บริเวณที่เป็นทางแยกหรือทางเลี้ยวต้องมีพื้นผิวต่างสัมผัส
  - สิ่งกีดขวางทางเดิน จัดให้อยู่แนวเดียวกัน และมีพื้นผิวต่างสัมผัส เตือนให้ทราบ ก่อนถึงสิ่งกีดขวางไม่น้อยกว่า 30 ซม.
  - ป้ายหรือสิ่งอื่นใดที่แขวนอยู่เหนือทางเดิน ต้องมีความสูงจากพื้นทางเดิน ไม่น้อยกว่า 200 ซม.
  - พื้นทางเดินกับพื้นถนนมีระดับต่างกัน ให้มีพื้นลาดที่มีความลาดชันไม่เกิน 1:10
- 6) หมวดห้องส้วม มีทั้งหมด 22 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่ามี 4 หัวข้อไม่ผ่านเกณฑ์ คือ
  - ประตูเป็นแบบบานเลื่อน หรือบานเปิดออกสู่ภายนอก โดยต้องเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า 90 องศา
  - พื้นห้องส้วมมีระดับเสมอกับพื้นด้านนอก
  - กรณีที่เป็นห้องส้วมสำหรับผู้ชาย จัดให้มีที่ถ่ายปัสสาวะที่มีระดับเสมอกับพื้นที่อย่างน้อย 1 ที่
  - มีราวจับในแนวนอนอยู่ด้านบนของที่ถ่ายปัสสาวะ มีความยาว 50-60 ซม. และติดตั้งอยู่สูงจากพื้น 120-130 ซม.
- 7) พื้นผิวต่างสัมผัส มีทั้งหมด 2 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่าไม่ผ่านเกณฑ์ทุกหัวข้อ

ตารางที่ 4.7 ตัวอย่างรูปถ่ายสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานไทรงาม

หมวด	ตัวอย่างรูปถ่าย	
ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก		
ทางลาด	ไม่มี	
บันได		
ที่จอดรถ		

ตารางที่ 4.7 (ต่อ)

หมวด	ตัวอย่างรูปถ่าย	
ทางเดิน		
ห้องส้วม		
พื้นผิวต่างสัมผัส	ไม่มี	

ตารางที่ 4.8 ผลการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในอุทยานไทรงาม

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	ผลการประเมิน
ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก	ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา	ไม่ผ่าน
	สัญลักษณ์รูปผู้พิการ	ไม่ผ่าน
	เครื่องหมายแสดงทางไปสู่สิ่งอำนวยความสะดวก	ผ่าน
	สัญลักษณ์หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวก	ไม่ผ่าน

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	ผลการประเมิน	
ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก	สัญลักษณ์หรือตัวอักษรมีสีขาว โดยพื้นป้ายเป็นสีน้ำเงิน หรือเป็นสีน้ำเงิน โดยพื้นป้ายเป็นสีขาว	ไม่ผ่าน	
	ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกต้องมีความชัดเจน มองเห็นได้ง่าย ติดอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ทำให้สับสน	ไม่ผ่าน	
ทางลาด	พื้นต่างระดับกัน ไม่เกิน 2 ซม. ต้องปาดมุมพื้นส่วนที่ต่างระดับกันไม่เกิน 45 องศา	ไม่ผ่าน	
	พื้นผิวทางลาดต้องเป็นวัสดุที่ไม่ลื่น	ผ่าน	
	พื้นผิวของจุดต่อเนื่องระหว่างพื้นกับทางลาดต้องเรียบไม่สะดุด	ไม่ผ่าน	
	ทางลาดมีความยาวรวมไม่เกิน 600 ซม. ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 90 ซม.	ไม่ผ่าน	
	ทางลาดมีความยาวรวมเกิน 600 ซม. ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 150 ซม.	ไม่ผ่าน	
	ทางลาดมีความยาวรวมเกิน 600 ซม. ต้องมีพื้นที่พักบนทางลาดไม่น้อยกว่า 150 ซม. ทุก ๆ ระยะ 600 ซม.	ไม่ผ่าน	
	พื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ว่าง ยาวไม่น้อยกว่า 150 ซม.	ไม่ผ่าน	
	ทางลาดต้องมีความลาดชันไม่เกิน 1:12	ผ่าน	
	ทางลาดที่ไม่มีผนังกันต้องมีราวกันตก และยกขอบสูงจากพื้นผิวไม่น้อยกว่า 5 ซม.	ผ่าน	
	ทางลาดมีความยาวตั้งแต่ 250 ซม. ต้องมีราวจับทั้งสองข้าง	ผ่าน	
	ราวจับทางลาด		
	ราวจับทำด้วยวัสดุเรียบ มีความมั่นคงและไม่ลื่น	ผ่าน	
	ราวจับมีลักษณะกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 3-4 ซม.	ผ่าน	
	ราวจับสูงจากพื้น 80-90 ซม.	ผ่าน	
	ราวจับติดตั้งห่างจากผนัง 5 ซม. สูงจากจุดยึด 12 ซม.	ผ่าน	
	ผนังที่ติดตั้งราวจับ ต้องเป็นผนังเรียบ	ผ่าน	
	ราวจับมีความยาวต่อเนื่อง	ผ่าน	
ปลายราวจับ ยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด 30 ซม.	ผ่าน		

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	ผลการประเมิน	
บันได	มีความกว้างไม่น้อยกว่า 150 ซม.	ผ่าน	
	มีชานพักทุกระยะในแนวดิ่งไม่เกิน 200 ซม.	ผ่าน	
	มีราวจับทั้งสองข้าง	ผ่าน	
	พื้นผิวของบันไดต้องใช้วัสดุที่ไม่ลื่น	ผ่าน	
	ลูกตั้งสูงไม่เกิน 15 ซม. และห้ามเปิดเป็นช่องโถง	ผ่าน	
	ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 28 ซม.	ผ่าน	
	บันไดเหลื่อมกันไม่เกิน 2 ซม.	ผ่าน	
	มีป้ายแสดงทิศทาง ตำแหน่ง และหมายเลขชั้น	ไม่ผ่าน	
	ราวจับบันได		
	ราวจับทำด้วยวัสดุเรียบ มีความมั่นคงและไม่ลื่น	ผ่าน	
	ราวจับมีลักษณะกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 3-4 ซม.	ผ่าน	
	ราวจับสูงจากพื้น 80-90 ซม.	ผ่าน	
	ราวจับติดตั้งห่างจากผนัง 5 ซม. สูงจากจุดยึด 12 ซม.	ผ่าน	
	ผนังที่ติดตั้งราวจับ ต้องเป็นผนังเรียบ	ผ่าน	
	ราวจับมีความยาวต่อเนื่อง	ผ่าน	
	ปลายราวจับ ยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด 30 ซม.	ผ่าน	
ที่จอดรถ	มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา	ไม่ผ่าน	
	ที่จอดรถอยู่ใกล้ทางเข้าออกของอาคาร	ผ่าน	
	ช่องจอดรถมีขนาดไม่น้อยกว่า 240 x 600 ซม. และมีที่ว่างข้างรถไม่น้อยกว่า 100 ซม.	ผ่าน	
	มีสัญลักษณ์รูปผู้พิการนั่งเก้าอี้ล้ออยู่บนพื้นของที่จอดรถ ขนาดไม่น้อยกว่า 90 x 90 ซม.	ไม่ผ่าน	
	มีป้ายผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และคนชราติดสูงจากพื้น ไม่น้อยกว่า 200 ซม. และมีขนาดไม่น้อยกว่า 30 x 30 ซม.	ไม่ผ่าน	
ทางเดิน	พื้นทางเดินต้องเรียบ ไม่ลื่น	ผ่าน	
	ทางเดินมีความกว้างไม่น้อยกว่า 150 ซม.	ผ่าน	

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	ผลการประเมิน
ทางเดิน	วางระบายนํ้าบนพื้นต้องมีฝาปิดสนิท รูช่องตะแกรงมีขนาดไม่เกิน 1.3 ซม. และแนวของรางจะต้องวางกับแนวทางเดิน	ไม่ผ่าน
	บริเวณที่เป็นทางแยกหรือทางเลี้ยวต้องมีพื้นผิวต่างสัมผัส	ผ่าน
	สิ่งกีดขวางทางเดิน จัดให้อยู่แนวเดียวกัน และมีพื้นผิวต่างสัมผัส เตือนให้ทราบก่อนถึงสิ่งกีดขวางไม่น้อยกว่า 30 ซม.	ไม่ผ่าน
	ป้ายหรือสิ่งอื่นใดที่แขวนอยู่เหนือทางเดิน ต้องมีความสูงจากพื้นทางเดินไม่น้อยกว่า 200 ซม.	ไม่ผ่าน
	พื้นทางเดินกับพื้นถนนมีระดับต่างกัน ให้มีพื้นลาดที่มีความลาดชันไม่เกิน 1:10	ไม่ผ่าน
ห้องส้วม	มีห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา แยกจากห้องส้วมสำหรับคนทั่วไป	ผ่าน
	ประตู	
	ประตูเป็นแบบบานเลื่อน หรือบานเปิดออกสู่ภายนอก โดยต้องเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า 90 องศา	ไม่ผ่าน
	ประตูปราศจากสิ่งกีดขวางทั้งทางเข้า และทางออก และเปิดใช้ได้โดยไม่มีกร็ือก	ผ่าน
	พื้นห้องนํ้า	
	พื้นห้องส้วมมีระดับเสมอกับพื้นด้านนอก	ผ่าน
	วัสดุที่ใช้ปูพื้นห้องส้วม ต้องไม่ลื่น	ผ่าน
	พื้นห้องส้วม ต้องลาดเพียงพอ เพื่อไม่ให้มีน้ำขังบนพื้น	ผ่าน
	พื้นที่ว่างภายในห้องส้วม ต้องมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 150 ซม.	ผ่าน
	โถปัสสาวะ/โถส้วม	
เป็นโถส้วมชนิดนั่งราบ สูงจากพื้น 45-50 ซม. และมีพนักพิงหลัง	ผ่าน	
มีระยะห่างจากกึ่งกลางของโถส้วมถึงผนัง 45-50 ซม. และมีราวจับที่ผนัง	ผ่าน	

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	ผลการประเมิน
ห้องส้วม	ที่ปล่อยน้ำจากโถส้วม เป็นชนิดกันโยก ปุ่มกดขนาดใหญ่หรือชนิดอื่นที่ผู้พิการหรือผู้สูงอายุใช้งานได้อย่างสะดวก	ผ่าน
	กรณีที่เป็นห้องส้วมสำหรับผู้ชาย จัดให้มีที่ถ่ายปัสสาวะที่มีระดับเสมอพื้นที่ อย่างน้อย 1 ที่	ผ่าน
	<u>อ่างล้างมือ</u>	
	ขอบอ่างอยู่ห่างจากผนังไม่น้อยกว่า 45 ซม.	ผ่าน
	มีความสูงจากพื้นถึงขอบอ่างไม่น้อยกว่า 75-80 ซม.	ผ่าน
	ใด้อ่างล้างมือด้านที่ติดผนังไปจนถึงขอบอ่างเป็นที่ว่าง เพื่อให้เก้าอี้ล้อสามารถสอดเข้าไปได้	ผ่าน
	ก๊อกน้ำเป็นชนิดก้านโยก หรือก้านกด หรือก้านหมุน หรือระบบอัตโนมัติ	ผ่าน
	มีราวจับในแนวนอนแบบพับเก็บได้ในแนวดิ่งทั้งสองข้างของอ่าง	ไม่ผ่าน
	<u>ราวจับ บริเวณโถส้วม</u>	
	มีราวจับบริเวณด้านที่ติดผนัง เพื่อช่วยในการพยุงตัว เป็นราวจับในแนวนอนและแนวดิ่ง	ไม่ผ่าน
	ราวจับแนวนอน สูงจากพื้น 65-70 ซม. ยื่นล้ำออกจากด้านหน้าโถส้วมไม่น้อยกว่า 25-30 ซม.	ไม่ผ่าน
	ราวจับในแนวดิ่ง ต่อจากปลายของราวจับในแนวนอน มีความยาวไม่น้อยกว่า 60 ซม.	ไม่ผ่าน
	มีราวจับติดผนังแบบพับเก็บได้ในแนวราบ ติดตั้งห่างจากโถส้วม 15-20 ซม. และยาวไม่น้อยกว่า 55 ซม.	ไม่ผ่าน
	<u>ราวจับ บริเวณโถปัสสาวะ</u>	
	มีราวจับด้านข้างของที่ถ่ายปัสสาวะทั้งสองข้าง มีความสูงจากพื้น 80-100 ซม. และยื่นออกมาจากผนัง 55-60 ซม.	ไม่ผ่าน
มีราวจับในแนวนอนอยู่ด้านบนของที่ถ่ายปัสสาวะ มีความยาว 50-60 ซม. และติดตั้งอยู่สูงจากพื้น 120-130 ซม.	ไม่ผ่าน	

ตารางที่ 4.8 (ต่อ)

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	ผลการประเมิน
พื้นผิวต่างสัมผัส	มีพื้นผิวต่างสัมผัส ในบริเวณพื้นที่ที่มีความต่างระดับกันมากกว่า 20 ซม.	ไม่ผ่าน
	พื้นผิวต่างสัมผัส มีขนาดกว้าง 30 ซม. และมีความยาวเท่ากับและขนานไปกับความกว้างของช่องทางเดินไม่น้อยกว่า 50-60 ซม.	ไม่ผ่าน

จากตารางที่ 4.8 สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

- 1) หมวดป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก มีทั้งหมด 6 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่ามี 5 หัวข้อไม่ผ่านเกณฑ์ คือ
  - ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา
  - สัญลักษณ์รูปผู้พิการ
  - สัญลักษณ์หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวก
  - สัญลักษณ์หรือตัวอักษรมีสีขาวโดยพื้นป้ายเป็นสีน้ำเงิน หรือเป็นสีน้ำเงินโดยพื้นป้ายเป็นสีขาว
  - ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกต้องมีความชัดเจน มองเห็นได้ง่าย ติดอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ทำให้สับสน
- 2) หมวดทางลาด มีทั้งหมด 17 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่ามี 6 หัวข้อไม่ผ่านเกณฑ์ คือ
  - พื้นต่างระดับกันไม่เกิน 2 ซม. ต้องปาดมุมพื้นส่วนที่ต่างระดับกันไม่เกิน 45 องศา
  - พื้นผิวของจุดต่อเนื่องระหว่างพื้นกับทางลาดต้องเรียบไม่สะดุด
  - ทางลาดมีความยาวรวมไม่เกิน 600 ซม. ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 90 ซม.
  - ทางลาดมีความยาวรวมเกิน 600 ซม. ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 150 ซม.
  - ทางลาดมีความยาวรวมเกิน 600 ซม. ต้องมีพื้นที่พักบนทางลาด ไม่น้อยกว่า 150 ซม. ทุก ๆ ระยะ 600 ซม.
  - พื้นหน้าทางลาดเป็นที่ว่าง ยาวไม่น้อยกว่า 150 ซม.
- 3) หมวดบันได มีทั้งหมด 15 หัวข้อ หัวข้อ ผลการประเมินพบว่ามี 1 หัวข้อไม่ผ่านเกณฑ์ คือ
  - มีป้ายแสดงทิศทาง ตำแหน่ง และหมายเลขชั้น

- 4) หมวดที่จอดรถ มีทั้งหมด 5 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่า มี 3 หัวข้อไม่ผ่านเกณฑ์ คือ
- มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา
  - มีสัญลักษณ์รูปผู้พิการนั่งเก้าอี้ล้ออยู่บนพื้นของที่จอดรถ ขนาดไม่น้อยกว่า 90 x 90 ซม.
  - ป้ายผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และคนชรา ติดสูงจากพื้น ไม่น้อยกว่า 200 ซม. และมีขนาดไม่น้อยกว่า 30 x 30 ซม.
- 5) หมวดทางเดิน มีทั้งหมด 7 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่า มี 4 หัวข้อไม่ผ่านเกณฑ์ คือ
- รางระบายน้ำบนพื้นต้องมีฝาปิดสนิท รูช่องตะแกรงมีขนาดไม่เกิน 1.3 ซม. และแนวของรางจะต้องวางกับแนวทางเดิน
  - สิ่งกีดขวางทางเดิน จัดให้อยู่แนวเดียวกัน และมีพื้นผิวต่างสัมผัส เตือนให้ทราบก่อนถึงสิ่งกีดขวางไม่น้อยกว่า 30 ซม.
  - ป้ายหรือสิ่งอื่นใดที่แขวนอยู่เหนือทางเดิน ต้องมีความสูงจากพื้นทางเดินไม่น้อยกว่า 200 ซม.
  - พื้นทางเดินกับพื้นถนนมีระดับต่างกัน ให้มีพื้นลาดที่มีความลาดชันไม่เกิน 1:10
- 6) หมวดห้องส้วม มีทั้งหมด 22 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่า มี 8 หัวข้อไม่ผ่านเกณฑ์ คือ
- ประตูเป็นแบบบานเลื่อน หรือบานเปิดออกสู่ภายนอก โดยต้องเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า 90 องศา
  - มีราวจับในแนวนอนแบบพับเก็บได้ในแนวตั้งทั้งสองข้างของอ่าง
  - มีราวจับบริเวณด้านที่ชิดผนัง เพื่อช่วยในการพยุงตัว เป็นราวจับในแนวนอนและแนวตั้ง
  - ราวจับแนวนอนสูงจากพื้น 65-70 ซม. ยื่นล้าออกจากด้านหน้าโถส้วมไม่น้อยกว่า 25-30 ซม.
  - ราวจับในแนวตั้ง ต่อจากปลายของราวจับในแนวนอน มีความยาวไม่น้อยกว่า 60 ซม.
  - มีราวจับติดผนังแบบพับเก็บได้ในแนวราบ ติดตั้งห่างจากโถส้วม 15-20 ซม. และยาวไม่น้อยกว่า 55 ซม.

- มีราวจับด้านข้างของที่ถ่ายปัสสาวะทั้งสองข้าง มีความสูงจากพื้น 80-100 ซม. และยื่นออกมาจากผนัง 50-60 ซม.
  - มีราวจับในแนวนอนอยู่ด้านบนของที่ถ่ายปัสสาวะ มีความยาว 50-60 ซม. และติดตั้งอยู่สูงจากพื้น 120-130 ซม.
- 7) พื้นผิวต่างสัมผัส มีทั้งหมด 2 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่าไม่ผ่านเกณฑ์ทุกหัวข้อ

ตารางที่ 4.9 ตัวอย่างรูปถ่ายสิ่งอำนวยความสะดวกในอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

หมวด	ตัวอย่างรูปถ่าย	
ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก	ไม่มี	
ทางลาด		
บันได		

ตารางที่ 4.9 (ต่อ)

หมวด	ตัวอย่างรูปถ่าย	
ที่จอดรถ		
ทางเดิน		
ห้องส้วม		
พื้นผิวต่างสัมผัส	ไม่มี	

ตารางที่ 4.10 ผลการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	ผลการประเมิน	
ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก	ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา	ไม่ผ่าน	
	สัญลักษณ์รูปผู้พิการ	ไม่ผ่าน	
	เครื่องหมายแสดงทางไปสู่สิ่งอำนวยความสะดวก	ไม่ผ่าน	
	สัญลักษณ์หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวก	ไม่ผ่าน	
	สัญลักษณ์หรือตัวอักษรมีสีขาวโดยพื้นป้ายเป็นสีน้ำเงิน หรือเป็นสีน้ำเงินโดยพื้นป้ายเป็นสีขาว	ไม่ผ่าน	
	ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกต้องมีความชัดเจน มองเห็นได้ง่าย ติดอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ทำให้สับสน	ไม่ผ่าน	
ทางลาด	พื้นต่างระดับกันไม่เกิน 2 ซม. ต้องปาดมุมพื้นส่วนที่ต่างระดับกันไม่เกิน 45 องศา	ไม่ผ่าน	
	พื้นผิวทางลาดต้องเป็นวัสดุที่ไม่ลื่น	ผ่าน	
	พื้นผิวของจุดต่อเนื่องระหว่างพื้นกับทางลาดต้องเรียบไม่สะดุด	ผ่าน	
	ทางลาดมีความยาวรวมไม่เกิน 600 ซม. ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 90 ซม.	ผ่าน	
	ทางลาดมีความยาวรวมเกิน 600 ซม. ต้องมีความกว้างไม่น้อยกว่า 150 ซม.	ผ่าน	
	ทางลาดมีความยาวรวมเกิน 600 ซม. ต้องมีพื้นที่พักบนทางลาดไม่น้อยกว่า 150 ซม. ทุก ๆ ระยะ 600 ซม.	ผ่าน	
	พื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ว่าง ยาวไม่น้อยกว่า 150 ซม.	ผ่าน	
	ทางลาดต้องมีความลาดชันไม่เกิน 1:12	ผ่าน	
	ทางลาดที่ไม่มีผนังกันต้องมีราวกันตก และยกขอบสูงจากพื้นผิวไม่น้อยกว่า 5 ซม.	ผ่าน	
	ทางลาดมีความยาวตั้งแต่ 250 ซม. ต้องมีราวจับทั้งสองข้าง	ไม่ผ่าน	
	<u>ราวจับทางลาด</u>		
	ราวจับทำด้วยวัสดุเรียบ มีความมั่นคงและไม่ลื่น	ผ่าน	
ราวจับมีลักษณะกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 3-4 ซม.	ผ่าน		

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	ผลการประเมิน	
ทางลาด	ราวจับสูงจากพื้น 80-90 ซม.	ผ่าน	
	ราวจับติดตั้งห่างจากผนัง 5 ซม. สูงจากจุดยึด 12 ซม.	ผ่าน	
	ผนังที่ติดตั้งราวจับ ต้องเป็นผนังเรียบ	ผ่าน	
	ราวจับมีความยาวต่อเนื่อง	ผ่าน	
	ปลายราวจับ ยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด 30 ซม.	ไม่ผ่าน	
บันได	มีความกว้างไม่น้อยกว่า 150 ซม.	ไม่ผ่าน	
	มีชนพักทุกระยะ ในแนวตั้งไม่เกิน 200 ซม.	ไม่ผ่าน	
	มีราวจับทั้งสองข้าง	ไม่ผ่าน	
	พื้นผิวของบันไดต้องใช้วัสดุที่ไม่ลื่น	ไม่ผ่าน	
	ลูกตั้งสูงไม่เกิน 15 ซม. และห้ามเปิดเป็นช่องโล่ง	ไม่ผ่าน	
	ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 28 ซม.	ไม่ผ่าน	
	บันไดเหลื่อมกันไม่เกิน 2 ซม.	ไม่ผ่าน	
	มีป้ายแสดงทิศทาง ตำแหน่ง และหมายเลขชั้น	ไม่ผ่าน	
	ราวจับบันได		
	ราวจับทำด้วยวัสดุเรียบ มีความมั่นคงและไม่ลื่น	ไม่ผ่าน	
	ราวจับมีลักษณะกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 3-4 ซม.	ไม่ผ่าน	
	ราวจับสูงจากพื้น 80-90 ซม.	ไม่ผ่าน	
	ราวจับติดตั้งห่างจากผนัง 5 ซม. สูงจากจุดยึด 12 ซม.	ไม่ผ่าน	
	ผนังที่ติดตั้งราวจับ ต้องเป็นผนังเรียบ	ไม่ผ่าน	
	ราวจับมีความยาวต่อเนื่อง	ไม่ผ่าน	
	ปลายราวจับ ยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด 30 ซม.	ไม่ผ่าน	
	ที่จอดรถ	มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา	ไม่ผ่าน
ที่จอดรถอยู่ใกล้ทางเข้าออกของอาคาร		ผ่าน	
ช่องจอดรถมีขนาดไม่น้อยกว่า 240 x 600 ซม. และมีที่ว่างข้างรถไม่น้อยกว่า 100 ซม.		ผ่าน	
มีสัญลักษณ์รูปผู้พิการนั่งเก้าอี้ล้ออยู่บนพื้นของที่จอดรถ ขนาดไม่น้อยกว่า 90 x 90 ซม.		ไม่ผ่าน	

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	ผลการประเมิน
ที่จอดรถ	มีป้ายผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และคนชราติดสูงจากพื้น ไม่น้อยกว่า 200 ซม. และมีขนาดไม่น้อยกว่า 30 x 30 ซม.	ไม่ผ่าน
ทางเดิน	พื้นทางเดินต้องเรียบ ไม่ลื่น	ผ่าน
	ทางเดินมีความกว้างไม่น้อยกว่า 150 ซม.	ผ่าน
	รางระบายน้ำบนพื้นต้องมีฝาปิดสนิท รูช่องตะแกรงมีขนาดไม่เกิน 1.3 ซม. และแนวของรางจะต้องขวางกับแนวทางเดิน	ไม่ผ่าน
	บริเวณที่เป็นทางแยกหรือทางเลี้ยวต้องมีพื้นผิวต่างสัมผัส	ไม่ผ่าน
	สิ่งกีดขวางทางเดิน จัดให้อยู่แนวเดียวกัน และมีพื้นผิวต่างสัมผัสเตือนให้ทราบก่อนถึงสิ่งกีดขวางไม่น้อยกว่า 30 ซม.	ไม่ผ่าน
	ป้ายหรือสิ่งอื่นใดที่แขวนอยู่เหนือทางเดิน ต้องมีความสูงจากพื้นทางเดินไม่น้อยกว่า 200 ซม.	ไม่ผ่าน
	พื้นทางเดินกับพื้นถนนมีระดับต่างกัน ให้มีพื้นลาดที่มีความลาดชันไม่เกิน 1:10	ไม่ผ่าน
ห้องส้วม	มีห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา แยกจากห้องส้วมสำหรับคนทั่วไป	ไม่ผ่าน
	ประตู	
	ประตูเป็นแบบบานเลื่อน หรือบานเปิดออกสู่ภายนอก โดยต้องเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า 90 องศา	ไม่ผ่าน
	ประตูปราศจากสิ่งกีดขวางทั้งทางเข้า และทางออก และเปิดใช้ได้ โดยไม่มีการล็อก	ผ่าน
	พื้นห้องน้ำ	
	พื้นห้องส้วมมีระดับเสมอกับพื้นด้านนอก	ผ่าน
	วัสดุที่ใช้ปูพื้นห้องส้วม ต้องไม่ลื่น	ผ่าน
	พื้นห้องส้วม ต้องลาดเพียงพอ เพื่อไม่ให้มีน้ำขังบนพื้น	ไม่ผ่าน
พื้นที่ว่างภายในห้องส้วม ต้องมีเส้นผ่านศูนย์กลางไม่น้อยกว่า 150 ซม.	ผ่าน	

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	ผลการประเมิน
ห้องส้วม	<u>โถปัสสาวะ/โถส้วม</u>	
	เป็น โถส้วมชนิดนั่งราบ สูงจากพื้น 45-50 ซม. และมีพนักพิงหลัง	ผ่าน
	มีระยะห่างจากกึ่งกลางของโถส้วมถึงผนัง 45-50 ซม. และมีราวจับที่ผนัง	ไม่ผ่าน
	ที่ปล่อยน้ำจากโถส้วม เป็นชนิดกันโยก ปุ่มกดขนาดใหญ่หรือชนิดอื่นที่ผู้พิการหรือผู้สูงอายุใช้งานได้อย่างสะดวก	ไม่ผ่าน
	กรณีที่เป็นห้องส้วมสำหรับผู้ชาย จัดให้มีที่ถ่ายปัสสาวะที่มีระดับเสมอพื้น ที่อย่างน้อย 1 ที่	ไม่ผ่าน
	<u>อ่างล้างมือ</u>	
	ขอบอ่างอยู่ห่างจากผนังไม่น้อยกว่า 45 ซม.	ไม่ผ่าน
	มีความสูงจากพื้นถึงขอบอ่างไม่น้อยกว่า 75-80 ซม.	ผ่าน
	ใต้อ่างล้างมือด้านที่ติดผนัง ไปจนถึงขอบอ่างเป็นที่ว่าง เพื่อให้เก้าอี้ล้อสามารถสอดเข้าไปได้	ผ่าน
	ก๊อกน้ำเป็นชนิดก้านโยก หรือก้านกด หรือก้านหมุน หรือระบบอัตโนมัติ	ไม่ผ่าน
	มีราวจับในแนวนอนแบบพับเก็บได้ในแนวดิ่งทั้งสองข้างของอ่าง	ไม่ผ่าน
	<u>ราวจับ บริเวณ โถส้วม</u>	
	มีราวจับบริเวณด้านที่ติดผนัง เพื่อช่วยในการพยุงตัว เป็นราวจับในแนวนอนและแนวดิ่ง	ไม่ผ่าน
	ราวจับแนวนอนสูงจากพื้น 65-70 ซม. ยื่นล้าออกจากด้านหน้าโถส้วมไม่น้อยกว่า 25-30 ซม.	ไม่ผ่าน
	ราวจับในแนวดิ่ง ต่อจากปลายของราวจับในแนวนอน มีความยาวไม่น้อยกว่า 60 ซม.	ไม่ผ่าน
มีราวจับติดผนังแบบพับเก็บได้ในแนวราบ ติดตั้งห่างจากโถส้วม 15-20 ซม. และยาวไม่น้อยกว่า 55 ซม.	ไม่ผ่าน	

ตารางที่ 4.10 (ต่อ)

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	ผลการประเมิน
ห้องส้วม	ราวจับ บริเวณโถปัสสาวะ	
	มีราวจับด้านข้างของที่ถ่ายปัสสาวะทั้งสองข้าง มีความสูงจากพื้น 80-100 ซม. และยื่นออกมาจากผนัง 55-60 ซม.	ไม่ผ่าน
	มีราวจับในแนวนอนอยู่ด้านบนของที่ถ่ายปัสสาวะ มีความยาว 50-60 ซม. และติดตั้งอยู่สูงจากพื้น 120-130 ซม.	ไม่ผ่าน
พื้นผิวต่างสัมผัส	มีพื้นผิวต่างสัมผัส ในบริเวณพื้นที่มีความต่างระดับกัน มากกว่า 20 ซม.	ไม่ผ่าน
	พื้นผิวต่างสัมผัส มีขนาดกว้าง 30 ซม. และมีความยาวเท่ากับและขนานไปกับความกว้างของช่องทางเดินไม่น้อยกว่า 50-60 ซม.	ไม่ผ่าน

จากตารางที่ 4.10 สามารถสรุปได้ดังต่อไปนี้

- 1) หมวดป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวก มีทั้งหมด 6 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่าไม่ผ่านเกณฑ์ทุกหัวข้อ
- 2) หมวดทางลาด มีทั้งหมด 17 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่ามี 3 หัวข้อไม่ผ่านเกณฑ์ คือ
  - พื้นต่างระดับกันไม่เกิน 2 ซม. ต้องปาดมุมพื้นส่วนที่ต่างระดับกันไม่เกิน 45 องศา
  - ทางลาดมีความยาวตั้งแต่ 250 ซม. ต้องมีราวจับทั้งสองข้าง
  - ปลายราวจับ ยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด 30 ซม.
- 3) หมวดบันได มีทั้งหมด 15 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่าไม่ผ่านเกณฑ์ทุกหัวข้อ
- 4) หมวดที่จอดรถ มีทั้งหมด 5 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่ามี 3 หัวข้อไม่ผ่านเกณฑ์ คือ
  - ที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา
  - สัญลักษณ์รูปผู้พิการนั่งเก้าอี้ล้ออยู่บนพื้นของที่จอดรถ ขนาดไม่น้อยกว่า 90 x 90 ซม.
  - ป้ายผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และคนชรา ติดสูงจากพื้น ไม่น้อยกว่า 200 ซม. และมีขนาดไม่น้อยกว่า 30 x 30 ซม.
- 5) หมวดทางเดิน มีทั้งหมด 7 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่ามี 5 หัวข้อไม่ผ่านเกณฑ์ คือ

- รางระบายน้ำบนพื้นต้องมีฝาปิดสนิท รูช่องตะแกรงมีขนาดไม่เกิน 1.3 ซม. และแนวของรางจะต้องขวางกับแนวทางเดิน
  - บริเวณที่เป็นทางแยกหรือทางเลียวต้องมีพื้นผิวต่างสัมผัส
  - สิ่งกีดขวางทางเดิน จัดให้อยู่แนวเดียวกัน และมีพื้นผิวต่างสัมผัส เตือนให้ทราบก่อนถึงสิ่งกีดขวางไม่น้อยกว่า 30 ซม.
  - ป้ายหรือสิ่งอื่นใดที่แขวนอยู่เหนือทางเดิน ต้องมีความสูงจากพื้นทางเดินไม่น้อยกว่า 200 ซม.
  - พื้นทางเดินกับพื้นถนนมีระดับต่างกัน ให้มีพื้นลาดที่มีความลาดชันไม่เกิน 1:10
- 6) หมวดห้องส้วม มีทั้งหมด 22 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่า มี 15 หัวข้อไม่ผ่านเกณฑ์ คือ
- มีห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา แยกจากห้องส้วมสำหรับคนทั่วไป
  - ประตูเป็นแบบบานเลื่อน หรือบานเปิดออกสู่ภายนอก โดยต้องเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า 90 องศา
  - พื้นห้องส้วม ต้องลาดเพียงพอ เพื่อไม่ให้มีน้ำขังบนพื้น
  - มีระยะห่างจากกึ่งกลางของโถส้วมถึงผนัง 45-50 ซม. และมีราวจับที่ผนัง
  - ที่ปล่อยน้ำจากโถส้วม เป็นชนิดคันโยก ปุ่มกดขนาดใหญ่หรือชนิดอื่นที่ผู้พิการหรือผู้สูงอายุใช้งานได้อย่างสะดวก
  - กรณีที่เป็นห้องส้วมสำหรับผู้ชาย จัดให้มีที่ถ่ายปัสสาวะที่มีระดับเสมอพื้นที่ย่าน้อย 1 ที่
  - ขอบอ่างอยู่ห่างจากผนังไม่น้อยกว่า 45 ซม.
  - ก๊อกน้ำเป็นชนิดก้านโยก หรือก้านกด หรือก้านหมุน หรือระบบอัตโนมัติ
  - มีราวจับในแนวนอนแบบพับเก็บได้ในแนวตั้งทั้งสองข้างของอ่าง
  - มีราวจับบริเวณด้านที่ชิดผนัง เพื่อช่วยในการพยุงตัว เป็นราวจับในแนวนอนและแนวตั้ง
  - ราวจับแนวนอนสูงจากพื้น 65-70 ซม. ยื่นล้าออกจากด้านหน้าโถส้วมไม่น้อยกว่า 25-30 ซม.
  - ราวจับในแนวตั้ง ต่อจากปลายของราวจับในแนวนอน มีความยาวไม่น้อยกว่า 60 ซม.

- มีราวจับติดผนังแบบพับเก็บได้ในแนวราบ ติดตั้งห่างจากโถส้วม 15-20 ซม. และยาวไม่น้อยกว่า 55 ซม.
- มีราวจับด้านข้างของที่ถ่ายปัสสาวะทั้งสองข้าง มีความสูงจากพื้น 80-100 ซม. และยื่นออกมาจากผนัง 55-60 ซม.
- มีราวจับในแนวนอนอยู่ด้านบนของที่ถ่ายปัสสาวะ มีความยาว 50-60 ซม. และติดตั้งอยู่สูงจากพื้น 120-130 ซม.

7) พื้นผิวต่างสัมผัส มีทั้งหมด 2 หัวข้อ ผลการประเมินพบว่าไม่ผ่านเกณฑ์ทุกหัวข้อ

จากการศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ที่อยู่ในแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 แหล่ง พบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกในอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ ควรมีการปรับปรุงอย่างเร่งด่วน เนื่องจากผลการประเมินได้แสดงให้เห็นว่าสิ่งอำนวยความสะดวกส่วนใหญ่ที่อยู่ในอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์นั้น ไม่ผ่านหลักเกณฑ์ตามข้อกำหนดของกฎกระทรวง พ.ศ. 2548 ส่วนในแหล่งท่องเที่ยวอีก 2 แห่ง ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย และ อุทยานไทรงาม พบว่าในแต่ละหมวดที่ทำการประเมินยังมีบางหัวข้อที่ไม่ผ่านหลักเกณฑ์ของกฎกระทรวง ซึ่งควรปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกให้ครบถ้วนตามข้อกำหนดของกฎกระทรวงต่อไป

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การศึกษารั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้เป็นแนวทางปรับปรุงพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวก และการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ซึ่งกลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ นักท่องเที่ยวที่มาท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย และเจ้าหน้าที่ที่ทำหน้าที่ให้บริการนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 แห่ง ได้แก่ อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย อุทยานไทรงาม และอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม ซึ่งประกอบด้วย แบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคล แบบสอบถามเกี่ยวกับการท่องเที่ยว แบบสอบถามความพึงพอใจการบริการของสถานที่ท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ แบบสอบถามความคิดเห็นถึงผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในท้องถิ่น และแบบประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ตามกฎกระทรวง ปี พ.ศ. 2548 ข้อมูลที่ได้นำมาหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ เพื่อวิเคราะห์ถึงภาพรวมการท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมาย

5.1 สรุปผลการศึกษา

การศึกษากิจการการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา แบ่งผลการศึกษาออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้ 1) การศึกษากิจการการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมายจากนักท่องเที่ยวจากการศึกษา พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 405 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง (ร้อยละ 55.80) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 16-30 ปี (ร้อยละ 30.90) แหล่งท่องเที่ยวที่นิยมไปมากที่สุดคือ อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย (ร้อยละ 80) ส่วนใหญ่ไปท่องเที่ยวกับครอบครัว (ร้อยละ 47) ในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ (ร้อยละ 52) เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ (ร้อยละ 30) นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (ร้อยละ 67) มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (ร้อยละ 31) มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 5,000 บาทต่อเดือน (ร้อยละ 40) จากผลการสำรวจความพึงพอใจในการให้บริการด้านต่าง ๆ ของแหล่งท่องเที่ยว พบว่านักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจมากในด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่ การจัดการสถานที่ ด้านการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว และด้านสถานที่/สิ่งแวดล้อม 2) การศึกษากิจการการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในเขตอำเภอพิมายจากเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานและให้บริการ พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 118 คน เป็นเพศชาย ร้อยละ 57 และเพศหญิง ร้อยละ 43 เป็นเจ้าหน้าที่ของอุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย ร้อยละ 42 อุทยานไทรงาม ร้อยละ 33 และอนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ ร้อยละ 25 เจ้าหน้าที่ส่วน

ใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 31-45 ปี (ร้อยละ 47) มีสถานภาพสมรส (ร้อยละ 64) ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรี (ร้อยละ 32) รองลงมาคือ ระดับมัธยมตอนปลายหรือระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ร้อยละ 20) จากผลการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับระดับการให้บริการในด้านต่าง ๆ พบว่าแหล่งท่องเที่ยวมีระดับการให้บริการส่วนใหญ่ในระดับมาก ซึ่งสามารถให้บริการแก่นักท่องเที่ยวที่เข้ามาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอพิมายได้เพียงพอต่อความต้องการและปริมาณของนักท่องเที่ยว 3) การศึกษาสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พบว่าสิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยวทั้ง 3 แห่ง ส่วนใหญ่ยังไม่ผ่านเกณฑ์ข้อกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ของกฎกระทรวง พ.ศ. 2548 ซึ่งเมื่อพิจารณาผลการประเมินแล้วทำให้ทราบว่า อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์ เป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา ไม่ผ่านเกณฑ์การประเมินมากที่สุด

5.2 อภิปรายผล

จากผลการศึกษา ได้แสดงให้เห็นถึงกลุ่มเป้าหมายที่มาท่องเที่ยวยังแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ รายได้ของนักท่องเที่ยว ช่วงเวลาในการมาท่องเที่ยว ทำให้สามารถนำข้อมูลต่าง ๆ ไปใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เศรษฐกิจ ของท้องถิ่นอำเภอพิมาย จากผลการประเมินสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา แสดงให้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งควรมีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกตรงจุดใดบ้าง เพื่อเป็นการรองรับนักท่องเที่ยวที่เป็นผู้พิการ ทุพพลภาพ และคนชรา และเพื่อสร้างมาตรฐานที่ดีให้แก่แหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

5.3 ข้อเสนอแนะตามผลการศึกษา

จากข้อมูลตามการศึกษานี้ ผู้ที่ทำธุรกิจค้าขายในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ ควรมีการปรับปรุงสินค้าหรือบริการให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายให้มากยิ่งขึ้น และแหล่งท่องเที่ยวควรมีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา เพื่อให้เป็นไปตามกฎกระทรวง ปี พ.ศ. 2548

เอกสารอ้างอิง

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. (2538).

วรรณภา ศิลปอาษา และชัชพล ทรงสุนทรวงศ์. (2555). การจัดการทรัพยากรท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พนัส พงษ์สุนันท์ และ นุชรา บุญกนก. (2549). สถานการณ์การจัดการด้านอนามัยสิ่งแวดล้อมในอุทยานแห่งชาติพื้นที่ภาคกลางตะวันตก

พระราชบัญญัติโบราณสถานโบราณวัตถุศิลปวัตถุและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504

พระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535

พิชญ. (2548). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่อการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในเขตป่าอนุรักษ์ภูพระบาท

ศศิวิมล เลิศวสุรัตน์ และสมบัติ กาญจนกิจ. (2555). ความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อองค์ประกอบการท่องเที่ยวพื้นที่โดยรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และให้แนวทางการจัดการการท่องเที่ยวพื้นที่โดยรอบอุทยานแห่งชาติเขาใหญ่

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2556).

Mill, (1990). องค์ประกอบของแหล่งท่องเที่ยว

Yamane, T. (1973). *Statistics : An Introductory Analysis*. 3rd Edition, New York : Harper and Row.

ภาคผนวก ก.

ตารางสำเร็จรูปขนาดตัวอย่างประชากรของ Yamane

ตารางที่ ก.1 ขนาดตัวอย่างประชากรของ Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% (Yamane, 1973)

ขนาดประชากร (N)	ขนาดของตัวอย่าง (n) ตามความคลาดเคลื่อน					
	±1%	±2%	±3%	±4%	±5%	±10%
500	-	-	-	-	222	83
1,000	-	-	-	385	286	91
1,500	-	-	638	441	316	94
2,000	-	-	714	476	333	95
2,500	-	1,250	769	500	345	96
3,000	-	1,364	811	517	353	97
3,500	-	1,458	843	530	359	97
4,000	-	1,538	870	541	364	98
4,500	-	1,607	891	549	367	98
5,000	-	1,667	909	556	370	98
6,000	-	1,765	938	566	375	98
7,000	-	1,842	959	574	378	99
8,000	-	1,905	976	580	381	99
9,000	-	1,957	989	584	383	99
10,000	5,000	2,000	1,000	588	385	99
15,000	6,000	2,143	1,034	600	390	99
20,000	6,667	2,222	1,053	606	392	100
25,000	7,143	2,273	1,064	610	394	100
50,000	8,333	2,381	1,087	617	397	100
100,000	9,091	2,439	1,099	621	398	100
> 100,000	10,000	2,500	1,111	652	400	100

ภาคผนวก ข.
แบบสอบถามนักท่องเที่ยว
การศึกษาการจัดการแหล่งเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

แบบสอบถาม

โครงการวิจัย “การศึกษาการจัดการแหล่งเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา”

ตอนที่ 1: ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ตรงตามความเป็นจริงของท่าน

- 1.1 เพศ 1. ชาย 2. หญิง
- 1.2 อายุ 1. ต่ำกว่า 15 ปี 2. 16 - 30 ปี 3. 31 - 45 ปี
 4. 46 - 60 ปี 5. 60 ปีขึ้นไป
- 1.3 สถานภาพ 1. โสด 2. สมรส 3. หม้าย/หย่าร้าง
- 1.4 ระดับการศึกษา 1. ไม่ได้เรียน 2. ประถมศึกษา 3. มัธยมศึกษาตอนต้น
 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 5. อนุปริญญา/ปวส.
 6. ระดับปริญญาตรี 7. สูงกว่าระดับปริญญาตรี
- 1.5 อาชีพ 1. ไม่ได้ประกอบอาชีพ 2. นักเรียน/นักศึกษา
 3. รับจ้างทั่วไป 4. เกษตรกร/ทำสวน/ทำนา
 5. ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ 6. ค้าขาย/ธุรกิจส่วนตัว/เจ้าของกิจการ
 7. พนักงานบริษัท 8. อื่นๆ โปรดระบุ.....
- 1.6 รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 1. ต่ำกว่า 5,000 บาท 2. 5,001 – 10,000 บาท
 3. 10,001 – 15,000 บาท 4. 15,001 – 20,000 บาท
 5. 20,001 – 25,000 บาท 6. มากกว่า 25,001 บาทขึ้นไป
- 1.7 ภูมิลำเนา 1. ภาคเหนือ 2. ภาคกลาง
 3. ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 4. ภาคตะวันออก
 5. ภาคตะวันตก 6. ภาคใต้
 7. อาศัยอยู่ต่างประเทศ 8. อื่นๆ โปรดระบุ.....
- 1.8 โรคประจำตัว 1. โรคความดันโลหิตสูง/ต่ำ 2. โรคหัวใจ/หลอดเลือดหัวใจ
 3. โรคเบาหวาน 4. โรคโลหิตจาง
 5. โรคภูมิแพ้ 6. โรคลมชัก/ลมบ้าหมู
 7. โรคหอบหืด 8. โรคเหน็บชา
 9. โรคกระดูก/ข้อเสื่อม 10. อื่นๆ โปรดระบุ.....
- 1.9 การใช้อุปกรณ์ช่วยในการเดิน 1. ไม่ใช่ 2. ไม้เท้า
 3. รถเข็นนั่ง 4. คอกช่วยเดิน (walker)
 5. ราวจับ 6. อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 2: ข้อมูลเกี่ยวกับการมาท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ตรงตามความเป็นจริงของท่าน

2.1 ท่านเคยไปท่องเที่ยวสถานที่ใดบ้างในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. อุทยานประวัติศาสตร์ปราสาทหินพิมาย
 2. อุทยานไทรงาม
 3. อนุสรณ์สถานวีรกรรมทุ่งสัมฤทธิ์
 4. ไม่เคยไป
 5. อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.2 ท่านเดินทางไปสถานที่ดังกล่าวข้างต้นอย่างไร

1. รถยนต์ส่วนตัว 2. รถจักรยานยนต์
 3. รถประจำทาง 4. รถทัวร์
 5. อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.3 ท่านเดินทางไปสถานที่ดังกล่าวข้างต้นกับใคร

1. คนเดียว 2. ครอบครัว
 3. เพื่อน/แฟน 4. กรุ๊ปทัวร์
 5. อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.4 ช่วงที่ท่านเดินทางมาเที่ยว

1. วันจันทร์-ศุกร์ 2. วันหยุดเสาร์-อาทิตย์
 3. วันหยุดเทศกาล 4. อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.5 ท่านทราบข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาจากแหล่งใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. เพื่อน/คนใกล้ชิด 2. หนังสือ/นิตยสาร
 3. อินเทอร์เน็ต 4. โทรทัศน์/วิทยุ
 5. งานนิทรรศการท่องเที่ยว 6. อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.6 ท่านมาท่องเที่ยวสถานที่ดังกล่าวข้างต้นด้วยวัตถุประสงค์ใด (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. เพื่อพักผ่อนหย่อนใจ 2. เพื่อใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
 3. เพื่อเรียนรู้ประวัติศาสตร์ 4. เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยว
 5. เพื่อสร้างแรงบันดาลใจ 6. เพื่อสักการะบูชาสิ่งศักดิ์สิทธิ์
 7. เพื่อทำกิจกรรมกับครอบครัว 8. . อื่นๆ โปรดระบุ.....

2.7 ถ้ามีโอกาสท่านต้องการจะกลับไปท่องเที่ยวสถานที่ดังกล่าวข้างต้นอีกครั้งหรือไม่

1. ต้องการ 2. ไม่ต้องการ เพราะ.....

2.8 ท่านต้องการสิ่งอำนวยความสะดวกใดบ้างในสถานที่ท่องเที่ยว (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ทางเดิน 2. ทางลาด
 3. ราวจับ 4. ลานจอดรถ
 5. ห้องน้ำ 6. พื้นผิวต่างสัมผัส
 7. ป้ายสัญลักษณ์ต่าง ๆ 8. บันได
 9. อื่นๆ โปรดระบุ.....

ตอนที่ 3: ระดับความพึงพอใจในการจัดการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่าน

กิจกรรมการให้บริการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พึงพอใจ
ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่					
1. มีเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส และรวดเร็ว					
2. มีเจ้าหน้าที่บริการให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว					
3. มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยลานจอดรถได้อย่างทั่วถึง					
ด้านสิ่งแวดล้อมความสะดวก					
1. มีพื้นผิวทางเดินราบเรียบ ไม่ลื่นและขรุขระ					
2. มีลานจอดรถสะดวกสบายและมีความปลอดภัย					
3. มีห้องน้ำสะอาด ถูกสุขลักษณะไว้บริการนักท่องเที่ยว					
4. มีห้องน้ำไว้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ					
5. มีถังขยะอย่างเพียงพอและใช้ได้อย่างสะดวก					
6. มีโทรศัพท์สาธารณะอย่างเพียงพอ					
7. มีจุดนั่งพักเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยว					
8. มีป้ายบอกทางหรือแสดงสัญลักษณ์ต่างๆ ใช้อย่างชัดเจน					
9. มีป้ายอธิบายความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละจุดความสำคัญ ได้อย่างชัดเจน					
ด้านการจัดการสถานที่					
1. ร้านอาหารและเครื่องดื่มเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยว					
2. อาหารและเครื่องดื่มมีราคาเหมาะสมและสะอาด					
3. มีร้านค้าของที่ระลึกที่หลากหลายและเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่					
4. มีการตกแต่งด้านภูมิสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกลมกลืนกับธรรมชาติ					
5. มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและคนพิการ					
6. มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ					
7. มีทัศนียภาพที่สวยงาม บรรยากาศร่มรื่น มีร่มไม้ให้ร่มเงา					
ด้านการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล					
1. มีถังขยะเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยว					
2. ถังขยะต้องปิดมิดชิด เพื่อป้องกันสัตว์คุ้ยเขี่ย และส่งกลิ่นรบกวน					
3. มีถังขยะแยกประเภทขยะ เพื่อง่ายต่อการคัดแยก					
4. มีการจัดเก็บขยะออกจากทุกวัน เพื่อป้องกันขยะล้น หรือเน่าเสีย					
5. พื้นที่จัดขยะและสิ่งปฏิกูลต้องห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยว					

ตอนที่ 3: ระดับความพึงพอใจในการจัดการท่องเที่ยวของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่าน

กิจกรรมการให้บริการ	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พึงพอใจ
ด้านการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว					
1. มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง					
2. มีหนังสือ/แผ่นพับประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว					
3. มีการจัดกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวหลากหลายกลุ่ม นวัตกรรมสร้างจุดเด่นของแหล่งท่องเที่ยว					

ตอนที่ 4 แบบสำรวจความคิดเห็นต่อแหล่งท่องเที่ยวในอำเภอยิม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ตรงกับระดับความพึงพอใจของท่าน

คุณลักษณะของปัจจัยที่เกี่ยวข้อง	ระดับความพึงพอใจ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่พึงพอใจ
ด้านสถานที่/สิ่งแวดล้อม					
1. การจัดสภาพแวดล้อมโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยว					
2. ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว					
3. การจัดการด้านขยะมูลฝอย					
ด้านโครงสร้างพื้นฐาน					
1. ความเพียงพอของพื้นที่จอดรถ					
2. ความเพียงพอของห้องน้ำ					
3. ความเพียงพอของถังขยะ					
4. บริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว					
5. ความสะดวกของสถานพยาบาล					
6. ไฟฟ้า					
7. ประปา					
8. การสื่อสาร					
ด้านข้อมูลข่าวสาร					
1. การจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์					
2. การจัดทำหนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว					
3. การจัดอบรมการนำเที่ยว					
ด้านคมนาคมและความปลอดภัย					
1. ความสะดวกในการเข้าถึง					
2. บริการรถสาธารณะ					

ข้อเสนอแนะ (ท่านต้องการให้ปรับปรุงในเรื่องใดหรือไม่)

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ค.
แบบสอบถามเจ้าหน้าที่
การศึกษาการจัดการแหล่งเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

สำหรับเจ้าหน้าที่

แบบสอบถาม

โครงการวิจัย “การศึกษาพื้นที่แหล่งเที่ยวในอำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา”

ตอนที่ 1: ข้อมูลส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ตรงตามความเป็นจริงของท่าน

- 1.1 เพศ 1. ชาย 2. หญิง
- 1.2 อายุ 1. ต่ำกว่า 15 ปี 2. 16-30 ปี 3. 31-45 ปี
 4. 46- 60 ปี 5. 60 ปีขึ้นไป
- 1.3 สถานภาพ 1. โสด 2. สมรส 3. หม้าย/หย่าร้าง
- 1.4 ระดับการศึกษา 1. ไม่ได้เรียน 2. ประถมศึกษา 3. มัธยมศึกษาตอนต้น
 4. มัธยมศึกษาตอนปลาย/ปวช. 5. อนุปริญญา/ปวส.
 6. ระดับปริญญาตรี 7. สูงกว่าระดับปริญญาตรี

ตอนที่ 2: ระดับในการให้บริการของแหล่งท่องเที่ยว

คำชี้แจง: โปรดทำเครื่องหมาย ลงใน ตรงตามความเป็นจริงของท่าน

กิจกรรมการให้บริการ	ระดับการให้บริการในปัจจุบัน				
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	ต้อง
1. ด้านการให้บริการของเจ้าหน้าที่					
1.1 มีเจ้าหน้าที่ให้บริการด้วยความสุภาพ ยิ้มแย้มแจ่มใส และรวดเร็ว					
1.2 มีเจ้าหน้าที่บริการให้ความรู้เกี่ยวกับสถานที่ท่องเที่ยว					
1.3 มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัยลานจอดรถได้อย่างทั่วถึง					
1.4 มีเจ้าหน้าที่ให้บริการอย่างเพียงพอ					
2. ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก					
2.1 มีพื้นผิวทางเดินราบเรียบ ไม่ลื่นและขรุขระ					
2.2 มีลานจอดรถสะดวกสบายและมีความปลอดภัย					
2.3 มีห้องน้ำสะอาด ถูกสุขลักษณะไว้บริการนักท่องเที่ยว					
2.4 มีห้องน้ำไว้บริการนักท่องเที่ยวได้อย่างเพียงพอ					
2.5 มีถังขยะอย่างเพียงพอและใช้ได้อย่างสะดวก					
2.6 มีโทรศัพท์สาธารณะอย่างเพียงพอ					
2.7 มีจุดนั่งพักเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยว					
2.8 มีป้ายบอกทางหรือแสดงสัญลักษณ์ต่างๆ ใช้อย่างชัดเจน					
2.9 มีป้ายอธิบายความเป็นมาของสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละจุด					

กิจกรรมการให้บริการ	ระดับการให้บริการในปัจจุบัน				
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	ต้อง
3. ด้านการจัดการสถานที่					
3.1 ร้านจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยว					
3.2 อาหารและเครื่องดื่มมีราคาเหมาะสมและสะอาด					
3.3 มีร้านขายของที่ระลึกและเป็นเอกลักษณ์ของสถานที่ท่องเที่ยว					
3.4 มีการตกแต่งภูมิสถาปัตยกรรมที่เหมาะสมกลมกลืนกับธรรมชาติ					
3.5 มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสมกับผู้สูงอายุและคนพิการ					
3.6 มีสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ					
3.7 มีทัศนียภาพที่สวยงาม บรรยากาศร่มรื่น มีร่มไม้ให้ร่มเงา					
4. ด้านการจัดการขยะและสิ่งปฏิกูล					
4.1 มีถังขยะเพียงพอไว้บริการนักท่องเที่ยว					
4.2 ถังขยะต้องปิดมิดชิด เพื่อป้องกันสัตว์คุ้ยเขี่ย และส่งกลิ่นรบกวน					
4.3 มีถังขยะแยกประเภทขยะ เพื่อง่ายต่อการคัดแยก					
4.4 มีการจัดเก็บขยะออกจากทุกวัน เพื่อป้องกันขยะล้น หรือเน่าเสีย					
4.5 พื้นที่จัดขยะและสิ่งปฏิกูลต้องห่างไกลจากแหล่งท่องเที่ยว					
5. ด้านการส่งเสริมแหล่งท่องเที่ยว					
5.1 มีการประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง					
5.2 มีหนังสือ/แผ่นพับประชาสัมพันธ์สถานที่ท่องเที่ยว					
5.3 มีการจัดกิจกรรมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยวหลากหลายกลุ่ม					
6. ด้านสถานที่/สิ่งแวดล้อม					
6.1 การจัดสภาพแวดล้อมโดยรอบสถานที่ท่องเที่ยว					
6.2 ความสะอาดของสถานที่ท่องเที่ยว					
6.3 การจัดการด้านขยะมูลฝอย					
7. ด้านโครงสร้างพื้นฐาน					
7.1 ความเพียงพอของพื้นที่จอดรถ					
7.2 ความเพียงพอของห้องน้ำ					
7.3 ความเพียงพอของถังขยะ					
7.4 บริการที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว					
7.5 ความสะดวกของสถานพยาบาล					
7.6 ไฟฟ้า					
7.7 ประปา					
7.8 การสื่อสาร					

กิจกรรมการให้บริการ	ระดับการให้บริการในปัจจุบัน				
	มาก	มาก	ปาน	น้อย	ต้อง
8. ด้านข้อมูลข่าวสาร					
8.1 การจัดทำแผ่นพับประชาสัมพันธ์					
8.2 การจัดทำหนังสือแนะนำแหล่งท่องเที่ยว					
8.3 การจัดอบรมการนำเที่ยว					
9. ด้านคมนาคมและความปลอดภัย					
9.1 ความสะดวกในการเข้าถึง					
9.2 บริการรถสาธารณะ					
10. ด้านงบประมาณ					
10.1 ความพอเพียงด้านงบประมาณ					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ภาคผนวก ง.

แบบฟอร์ม Checked lists

สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา

แบบฟอร์ม Checked lists สิ่งอำนวยความสะดวกในแหล่งท่องเที่ยว อำเภอพิมาย
จังหวัดนครราชสีมา

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	อุทยาน ไทรงาม	อนุสรณ์ วีรกรรม ทุ่งสัมฤทธิ์	ปราสาท หินพิมาย
ป้าย แสดงสิ่ง อำนวยความสะดวก	☐ ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ สัญลักษณ์รูปผู้พิการ	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ เครื่องหมายแสดงทางไปสู่สิ่งอำนวยความสะดวก	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ สัญลักษณ์หรือตัวอักษรแสดงประเภทของสิ่งอำนวยความสะดวก	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ สัญลักษณ์หรือตัวอักษรมีสีขาวโดยพื้นป้ายเป็นสีน้ำเงิน หรือเป็นสีน้ำเงินโดยพื้นป้ายเป็นสีขาว	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ป้ายแสดงสิ่งอำนวยความสะดวกต้องมีความชัดเจนมองเห็นได้ง่าย ติดอยู่ในตำแหน่งที่ไม่ทำให้สับสน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
ทางลาด	☐ พื้นต่างระดับกันไม่เกิน 2 ซม. ต้องปาดมุมพื้นส่วนที่ต่างระดับกันไม่เกิน 45 องศา	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ พื้นผิวทางลาดต้องเป็นวัสดุที่ไม่ลื่น	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ พื้นผิวของจุดต่อเนื่องระหว่างพื้นกับทางลาดต้องเรียบไม่สะดุด	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ทางลาดมีความยาวรวมไม่เกิน 600 ซม. ต้องมีความกว้าง ไม่น้อยกว่า 90 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ทางลาดมีความยาวรวมเกิน 600 ซม. ต้องมีความกว้าง ไม่น้อยกว่า 150 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ทางลาดมีความยาวรวมเกิน 600 ซม. ต้องมีพื้นที่พักบนทางลาด ไม่น้อยกว่า 150 ซม. ทุกๆ ระยะ 600 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ พื้นที่หน้าทางลาดเป็นที่ว่าง ยาวไม่น้อยกว่า 150 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ทางลาดต้องมีความลาดชันไม่เกิน 1:12	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	อุทยาน ไทรงาม	อนุสรณ์ วีรกรรม ทุ่งสัมฤทธิ์	ปราสาท หินพิมาย
ทางลาด	☐ ทางลาดที่ไม่มีผนังกันต้องมีราวกันตก และยกขอบสูงจากพื้นผิวไม่น้อยกว่า 5 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ทางลาดมีความยาวตั้งแต่ 250 ซม. ต้องมีราวจับทั้งสองข้าง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	ราวจับทางลาด			
	☐ ราวจับทำด้วยวัสดุเรียบ มีความมั่นคงและไม่ลื่น	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ราวจับมีลักษณะกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 3 – 4 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ราวจับสูงจากพื้น 80 – 90 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ราวจับติดตั้งห่างจากผนัง 5 ซม. สูงจากจุดยึด 12 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ผนังที่ติดตั้งราวจับ ต้องเป็นผนังเรียบ	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ ราวจับมีความยาวต่อเนื่อง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
☐ ปลายราวจับ ยื่นเลยจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด 30 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
บันได	☐ มีความกว้างไม่น้อยกว่า 150 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ มีชานพักทุกระยะในแนวตั้งไม่เกิน 200 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ มีราวจับทั้งสองข้าง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ พื้นผิวของบันไดต้องใช้วัสดุที่ไม่ลื่น	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคาร สำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	อุทยาน ไทรงาม	อนุสรณ์ วีรกรรม ทุ่งสัมฤทธิ์	ปราสาท หินพิมาย
บันได	☐ ลูกตั้งสูงไม่เกิน 15 ซม. และห้ามเปิดเป็นช่องโล่ง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ลูกนอนกว้างไม่น้อยกว่า 28 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ บันไดเหลื่อมกันไม่เกิน 2 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ มีป้ายแสดงทิศทาง ตำแหน่ง และหมายเลขชั้น	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	ราวจับบันได			
	☐ ราวจับทำด้วยวัสดุเรียบ มีความมั่นคงและไม่ลื่น	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ราวจับมีลักษณะกลม เส้นผ่านศูนย์กลาง 3 – 4 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ราวจับสูงจากพื้น 80 – 90 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ราวจับติดตั้งห่างจากผนัง 5 ซม. สูงจากจุดยึด 12 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ผนังที่ติดตั้งราวจับ ต้องเป็นผนังเรียบ	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ ราวจับมีความยาวต่อเนื่อง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
☐ ปลายราวจับ ยื่นเลขจากจุดเริ่มต้นและจุดสิ้นสุด 30 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	อุทยาน ไทรงาม	อนุสรณ์ วีรกรรม ทุ่งสัมฤทธิ์	ปราสาท หินพิมาย
ที่จอดรถ	☐ มีที่จอดรถสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ที่จอดรถอยู่ใกล้ทางเข้าออกของอาคาร	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ช่องจอดรถมีขนาดไม่น้อยกว่า 240 x 600 ซม. และมีที่ว่างข้างรถไม่น้อยกว่า 100 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ มีสัญลักษณ์รูปผู้พิการนั่งเก้าอี้ล้ออยู่บนพื้นของที่จอดรถ ขนาดไม่น้อยกว่า 90 x 90 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ มีป้ายผู้พิการ หรือทุพพลภาพ และคนชราติดสูงจากพื้น ไม่น้อยกว่า 200 ซม. และมีขนาดไม่น้อยกว่า 30 x 30 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
ทางเดิน	☐ พื้นทางเดินต้องเรียบ ไม่ลื่น	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ทางเดินมีความกว้างไม่น้อยกว่า 150 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ รางระบายน้ำบนพื้นต้องมีฝาปิดสนิท รูช่องตะแกรงมีขนาดไม่เกิน 1.3 ซม. และแนวของรางจะต้องขวางกับแนวทางเดิน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ บริเวณที่เป็นทางแยกหรือทางเลี้ยวต้องมีพื้นผิวต่างสัมผัส	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ สิ่งกีดขวางทางเดิน จัดให้อยู่แนวเดียวกัน และมีพื้นผิวต่างสัมผัส เตือนให้ทราบก่อนถึงสิ่งกีดขวางไม่น้อยกว่า 30 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ป้ายหรือสิ่งอื่นใดที่แขวนอยู่เหนือทางเดิน ต้องมีความสูงจากพื้นทางเดินไม่น้อยกว่า 200 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ พื้นทางเดินกับพื้นถนนมีระดับต่างกัน ให้มีพื้นลาดที่มีความลาดชันไม่เกิน 1:10	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	อุทยาน ไทรงาม	อนุสรณ์ วีรกรรม ทุ่งสัมฤทธิ์	ปราสาท หินพิมาย
ห้องส้วม	☐ มีห้องส้วมสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา แยกจากห้องส้วมสำหรับคนทั่วไป	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	ประตู ☐ ประตูเป็นแบบบานเลื่อน หรือบานเปิดออกสู่ภายนอก โดยต้องเปิดค้างได้ไม่น้อยกว่า 90 องศา	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ ประตูปราศจากสิ่งกีดขวางทั้งทางเข้า และทางออก และเปิดใช้ได้โดยไม่มีกรลือก	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	พื้นห้องน้ำ ☐ พื้นห้องส้วมมีระดับเสมอกับพื้นด้านนอก	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ วัสดุที่ปูพื้นห้องส้วม ต้องไม่ลื่น	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
☐ พื้นห้องส้วม ต้องลาดเพียงพอ เพื่อให้มีน้ำขังบนพื้น	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
☐ พื้นที่ว่างภายในห้องส้วม ต้องมีเส้นผ่านศูนย์กลาง ไม่น้อยกว่า 150 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
โถปัสสาวะ/โถส้วม ☐ เป็นโถส้วมชนิดนั่งราบ สูงจากพื้น 45-50 ซม. และมีพนักพิงหลัง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
☐ มีระยะห่างจากกึ่งกลางของโถส้วมถึงผนัง 45-50 ซม. และมีราวจับที่ผนัง	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
☐ ที่ปล่อยน้ำจากโถส้วม เป็นชนิดคันโยก ปุ่มกดขนาดใหญ่หรือชนิดอื่นที่ผู้พิการหรือผู้สูงอายุใช้งานได้อย่างสะดวก	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	
☐ กรณีที่เป็นห้องส้วมสำหรับผู้ชาย จัดให้มีที่ถ่ายปัสสาวะที่มีระดับเสมอกับพื้นที่ อย่างน้อย 1 ที่	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	อุทยาน ไทรงาม	อนุสรณ์ วีรกรรม ทุ่งสัมฤทธิ์	ปราสาท หินพิมาย
ห้องส้วม	<p>อ่างล้างมือ</p> <p>☐ ขอบอ่างอยู่ห่างจากผนังไม่น้อยกว่า 45 ซม.</p> <p>☐ มีความสูงจากพื้นถึงขอบอ่างไม่น้อยกว่า 75-80 ซม.</p> <p>☐ ใต้อ่างล้างมือด้านที่ติดผนังไปจนถึงขอบอ่างเป็นที่ว่าง เพื่อให้เก้าอี้ล้อสามารถสอดเข้าไปได้</p> <p>☐ ก๊อกน้ำเป็นชนิดก้านโยก หรือก้านกด หรือก้านหมุน หรือระบบอัตโนมัติ</p> <p>☐ มีราวจับในแนวนอนแบบพับเก็บได้ในแนวตั้งทั้งสองข้างของอ่าง</p>	<p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p>	<p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p>	<p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p>
	<p>ราวจับ บริเวณโถส้วม</p> <p>☐ มีราวจับบริเวณด้านที่ติดผนัง เพื่อช่วยในการพยุงตัว เป็นราวจับในแนวนอนและแนวตั้ง</p> <p>☐ ราวจับแนวนอนสูงจากพื้น 65-70 ซม. ยื่นล้าออกจากด้านหน้าโถส้วม ไม่น้อยกว่า 25-30 ซม.</p> <p>☐ ราวจับในแนวตั้ง ต่อจากปลายของราวจับในแนวนอน มีความยาวไม่น้อยกว่า 60 ซม.</p> <p>☐ มีราวจับติดผนังแบบพับเก็บได้ในแนวราบ ติดตั้งห่างจากโถส้วม 15-20 ซม. และยาวไม่น้อยกว่า 55 ซม.</p>	<p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p>	<p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p>	<p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p>
	<p>ราวจับ บริเวณโถปัสสาวะ</p> <p>☐ มีราวจับด้านข้างของที่ถ่ายปัสสาวะทั้งสองข้าง มีความสูงจากพื้น 80 -100 ซม. และยื่นออกมาจากผนัง 55 – 60 ซม.</p> <p>☐ มีราวจับในแนวนอนอยู่ด้านบนของที่ถ่ายปัสสาวะ มีความยาว 50-60 ซม. และติดตั้งอยู่สูงจากพื้น 120 –130 ซม.</p>	<p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p>	<p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p>	<p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p> <p>☐ ผ่าน</p> <p>☐ ไม่ผ่าน</p>

หมวด	กฎกระทรวงกำหนดสิ่งอำนวยความสะดวกในอาคารสำหรับผู้พิการหรือทุพพลภาพ และคนชรา พ.ศ. 2548	อุทยาน ไทรงาม	อนุสรณ์ วีรกรรม ทุ่งสัมฤทธิ์	ปราสาท หินพิมาย
พื้นผิว ต่างสัมผัส	☐ มีพื้นผิวต่างสัมผัส ในบริเวณพื้นที่มีความต่างระดับ กัน มากกว่า 20 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน
	☐ พื้นผิวต่างสัมผัส มีขนาดกว้าง 30 ซม. และมีความยาว เท่ากับและขนานไปกับความกว้างของช่องทางเดิน ไม่น้อยกว่า 50-60 ซม.	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน	☐ ผ่าน ☐ ไม่ผ่าน

รายละเอียดเพิ่มเติม

ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวที่ได้จากการสำรวจและการสัมภาษณ์ในแต่ละพื้นที่

1. จำนวนห้องน้ำสำหรับคนปกติและสำหรับผู้สูงอายุ/คนพิการ
.....
2. ขนาดพื้นที่จอดรถในแหล่งท่องเที่ยว
.....
3. จำนวนจุดของถังขยะในแหล่งท่องเที่ยว
.....
4. เวลา/จำนวนครั้งในการเก็บขยะจากถังขยะในแหล่งท่องเที่ยว
.....
5. การจัดการแหล่งท่องเที่ยว
.....
6. เวลา/จำนวนครั้งในการทำความสะอาด
.....
7. จำนวนร้านจำหน่ายอาหารที่ติดอยู่กับแหล่งท่องเที่ยว
.....
8. จำนวนร้านจำหน่ายอาหารที่ได้รับการรับรองอาหารสะอาด รสชาติอร่อย (Clean Food Good Taste)
โดยสาธารณสุขจังหวัด
.....

ประวัติผู้เขียน

นายสว่าง เสวะนา เกิดเมื่อวันที่ 18 ตุลาคม 2507 ตำบลนาเหล่า อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู สถานที่อยู่ปัจจุบัน 385 ม.1 ตำบลในเมือง อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมา ด้านการศึกษาจบการศึกษา ชั้นประถมศึกษาปีที่ 7 โรงเรียนบ้านโคกนาเหล่า อำเภอนาวัง จังหวัดหนองบัวลำภู ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนากลางศึกษาวิซ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนคำแสนวิทยาสรรค์ ประกาศนียบัตรวิชาชีพเทคนิค (เทคนิควิศวกรรมสำรวจ) วิทยาลัยเทคนิคขอนแก่น ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ช่างก่อสร้าง) โรงเรียนเทคโนโลยีขอนแก่น และระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา ได้ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท หลักสูตรการบริหารงานก่อสร้างและสาธารณูปโภค สาขาวิชาวิศวกรรมโยธา สำนักวิชาวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน ผู้อำนวยการกองช่าง สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลโนนตูม อำเภอชุมพวง จังหวัดนครราชสีมา